

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA KRAJINSKO ARHITEKTURO

Maja MOHORIČ TALER

**ODNOS JAVNOSTI DO PROSTORSKEGA
RAZVOJA IN VARSTVA: PRIMER OBČINE BOHINJ
V LETIH 2007/2010**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

LJUBLJANA, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA KRAJINSKO ARHITEKTURO

Maja MOHORIČ TALER

**ODNOS JAVNOSTI DO PROSTORSKEGA RAZVOJA IN VARSTVA:
PRIMER OBČINE BOHINJ V LETIH 2007/2010**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**PUBLIC OPINION ABOUT SPATIAL DEVELOPMENT AND
PRESERVATION: CASE OF MUNICIPALITY BOHINJ IN YEARS
2007/2010**

GRADUATION THESIS
University studies

LJUBLJANA, 2012

Diplomsko delo je zaključek Univerzitetnega študija krajinske arhitekture. Opravljeno je bilo na Oddelku za krajinsko arhitekturo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Anketa je bila opravljena v Bohinjski Bistrici.

Študijska komisija Oddelka za krajinsko arhitekturo je za mentorja diplomskega dela imenovala doc. dr. Mojco Golobič.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: prof. dr. Davorin GAZVODA
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo

Član: prof. dr. Mojca GOLOBIČ
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo

Član: prof. dr. Andrej ČERNE
Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo

IZJAVA:

Naloga je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Datum:

Podpis:

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Dn
DK	UDK 711.1:712.23.1:316.65(497.4 Bohinj)(043.2)
KG	Razvoj prostora/anketiranje/ sodelovanje javnosti/Bohinjska Bistrica/TNP
AV	MOHORIČ TALER, Maja
SA	GOLOBIČ, Mojca (mentor)
KZ	SI-1000, Jamnikarjeva 101
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo
LI	2012
IN	ODNOS JAVNOSTI DO PROSTORSKEGA RAZVOJA IN VARSTVA: PRIMER OBČINE BOHINJ V LETIH 2007/2010
TD	Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP	VII, 96, [7] str., 72 sl., 2 pril., 27 vir.
IJ	sl
JJ	sl/en
AI	Namen diplomskega dela je raziskati spreminjanje odnosa javnosti do prostorskega razvoja in možnosti vključevanja javnega mnenja v proces načrtovanja ter usmeritev raznih strateških dokumentov. Raziskavo smo opravili s pomočjo ankete (osebni intervju) v dveh delih z razmikom 3 let (2007 in 2010). Obravnavano območje obsega celotno občino Bohinj vključno s Triglavskim narodnim parkom (TNP), ki prinaša posebne omejitve pri planiranju in dodatno vpliva na mnenje prebivalcev, obiskovalcev, investitorjev ipd. Poudarjen je pomen ohranjanja kulturne in naravne dediščine. Na podlagi rezultatov raziskave smo komentirali strategijo za razvoj turizma v Bohinju 2007-2013, študijo o možnosti zapor v TNP, novi zakon o TNP, oziroma njihove strateške usmeritve in strateške usmeritve OPN, ki je še v nastanku. Analizirali smo tudi spreminjanje javnega mnenja v odvisnosti od časa in v odvisnosti od vloge posameznika v prostoru. Na podlagi rezultatov raziskave smo komentirali strategijo za razvoj turizma v Bohinju 2007-2013, študijo o možnosti zapor v TNP, novi zakon o TNP, oziroma njihove strateške usmeritve in strateške usmeritve OPN, ki je še v nastanku.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Dn
DC UDC 711.1:712.23.1:316.65(497.4 Bohinj)(043.2)
CX spatial development/statistical survey/ public participation/Bohinjska Bistrica/TNP
AU MOHORIČ TALER, Maja
AA GOLOBIČ, Mojca (supervisor)
PP SI-1000, Jamnikarjeva 101
PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Deptment of Landscape Arhitecture
PY 2012
TI PUBLIC OPINION ABOUT SPATIAL DEVELOPMENT AND
PRESERVATION: CASE OF MUNICIPALITY BOHINJ IN YEARS 2007/2010
DT Graduation Thesis (University studies)
NO IX, 96, [7] sp., 72 fig., 2 ann., 27 ref.
LA sl
AL sl/en
AB The purpose of this study is to access the magnitude of changes in public opinion about spatial development and explore possibilities of including public opinion in the process of spatial planning and drawing up of various documents. The research was conducted through statistical survey (personal interview) in two parts with an interval of 3 years (2007 and 2010). The area of study covers the entire municipality of Bohinj, including Triglav National Park (TNP). TNP sets specific limitations that affect the process of planning and further affects the opinion of residents, visitors, investors etc. We emphasize the importance of preserving cultural and natural heritage. Based on survey results, we comment on the strategy for tourism development in Bohinj 2007-2013, a study on the possibility of road blocks in TNP, a new law about TNP, and strategic directions of OPN, which is still in first stages of preparation. We also analyzed the change in public opinion over time depending on the individual's role in his or her environment.

KAZALO VSEBINE

Ključna dokumentacijska informacija	II
Key word documentation	III
Kazalo vsebine	IV
Kazalo slik	VI
1 UVOD	1
1.1 OPREDELITEV PROBLEMA	2
1.2 CILJI	3
1.3 DELOVNE HIPOTEZE	3
1.4 MATERIAL IN METODE DELA	3
2 ANALIZA JAVNEGA MNENJA KOT DEL STROKOVNIH ANALIZ	
PRI PROCESU PROSTORSKEGA PLANIRANJA	5
2.1 METODE PRIDOBIVANJA JAVNEGA MNENJA	5
2.2 ANKETA KOT OBLIKA PRIDOBIVANJA INFORMACIJ O JAVNEM MNENJU ZA POTREBE PROSTORSKEGA PLANIRANJA	6
2.2.1 Izvedba ankete	8
3 PREDSTAVITEV OBMOČJA	9
3.1 GEOMORFOLOGIJA IN TOPOGRAFIJA	9
3.2 HIDROLOGIJA	10
3.3 PEDOLOGIJA IN VEGETACIJA	12
3.5 PREBIVALSTVO	13
3.6 GOSPODARSTVO	13
3.7 OBLIKA POSELITVE	14
3.8 NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA	15
3.8.1 Triglavski narodni park	17
3.9 SPREMEMBE NA OBMOČJU OD IZVEDBE PRVE ANKETE	18
4 RAZVOJNE USMERITVE OBMOČJA	22
4.1 STRATEŠKE USMERITVE PO ZAKONU O TNP	22
4.2 STRATEŠKE USMERITVE PO PROGRAMU ZA RAZVOJ TURIZMA V BOHINJU ZA OBDOBJE 2006-2013	23
4.3 IZHODIŠČA IN PREDLOGI ZA PROMETNO UREDITEV PO ŠTUDIJU O MOŽNOSTIH ZAPOR V TNP	24
4.4 OBČINSKI PROSTORSKI NAČRT	25
4.4.1 Strateški prostorski cilji občine Bohinj	25
4.4.2 Zasnova prostorskega razvoja občine Bohinj	28
4.4.3 Zasnova prometne infrastrukture	30
5 ANKETA	33
5.1 ANALIZA ANKETE IZVEDENE MED PREBIVALCI OBČINE BOHINJ V LETU 2007	33
5.2 ANALIZA ANKETE IZVEDENE MED OBISKOVALCI OBČINE BOHINJ V LETU 2007	45
5.3 PRIMERJAVA ODGOVOROV PREBIVALCEV OBČINE BOHINJ ZA ANKETI IZVEDENI V LETIH 2007 IN 2010	58

5.4	PRIMERJAVA ODGOVOROV OBISKOVALCEV OBČINE BOHINJ ZA ANKETI IZVEDENI V LETIH 2007 IN 2010	67
5.5	PRIMERJAVA ODGOVOROV PREBIVALCEV OBČINE BOHINJ Z ODGOVORI OBISKOVALCEV ZA LETO 2007.....	78
5.6	PRIMERJAVA ODGOVOROV PREBIVALCEV IN OBISKOVALCEV OBČINE BOHINJ ZA ANKETI IZVEDENI V LETU 2010	81
7	RAZPRAVA IN SKLEP.....	85
7.1	KOMENTAR POSTAVLJENIH HIPOTEZ	85
7.2	KOMENTAR STRATEŠKIH DOKUMENTOV	87
8	POVZETEK	94
9	VIRI.....	95

ZAHVALA

PRILOGE

KAZALO SLIK

Slika 1: Umeščenost občinskega središča in občine Bohinj v širši prostor (Podloga: Kaliopa, 2010)	9
Slika 2: Vodna telesa (Kaliopa, 2010)	11
Slika 3: Vodovarstvena območja (Kaliopa, 2010)	12
Slika 4: Poplavna območja (Kaliopa, 2010)	12
Slika 5: Razporejenost naselij v občini Bohinj (Podloga: Kaliopa, 2010).....	14
Slika 6: Gostota poselitve (Podloga: Kaliopa, 2010).....	14
Slika 7: Območja naravne dediščine ter točke naravne dediščine (Kaliopa, 2011).....	15
Slika 8: Natura 2000 (Kaliopa 2010)	16
Slika 9: Območja kulturne dediščine ter točke kulturne dediščine (Kaliopa 2010).....	16
Slika 11: Razdelitev vzorca po starosti	33
Slika 12: Razdelitev vzorca po izobrazbi.....	34
Slika 13: Mnenje prebivalcev o dejavnikih razvoja Bohinja – povprečne ocene	34
Slika 14: Mnenje prebivalcev o dejavnikih razvoja Bohinja - odstotki	35
Slika 15: Mnenje prebivalcev o obsegu razvoja znotraj TNP – povprečne ocene.....	36
Slika 16: Mnenje prebivalcev o obsegu razvoja znotraj TNP - odstotki	37
Slika 17: Lastništvo dejavnosti/obrti.....	37
Slika 18: Interes za bio pridelavo.....	38
Slika 19: Mnenje o obsegu ponudbe lokalnih produktov.....	38
Slika 20: Mnenje prebivalcev o vplivu TNP na Bohinj – povprečne ocene	39
Slika 21: Mnenje prebivalcev o vplivu TNP na Bohinj – odstotki	39
Slika 22: Delitev vzorca na osebe, ki imajo občutek, da TNP za njih osebno prinaša oziroma ne prinaša prednosti ali slabosti	40
Slika 23: Delitev vzorcev na osebe, ki mislijo, da je TNP potrebno oziroma ni potrebno zapreti za promet.....	40
Slika 24: Primerjava mnenja prebivalcev o višini parkirnine znotraj in zunaj TNP	41
Slika 25: Mnenje prebivalcev o prihodnjem razvoju Bohinja – povprečne ocene	42
Slika 26: Mnenje prebivalcev o razvoju Bohinja – povprečne ocene.....	43
Slika 27: Mnenje prebivalcev o razvoju Bohinja – odstotki	44
Slika 28: Razdelitev vzorca po starosti	45
Slika 29: Razdelitev vzorca po izobrazbi.....	45
Slika 30: Graf pogostosti obiska	46
Slika 31: Način nočitev obiskovalcev Bohinja, za slovenske obiskovalce.....	47
Slika 32: Graf primerjave povprečnih ocen posameznih parametrov za obisk Bohinja	48
Slika 33: Mnenje obiskovalcev o kakovosti ponudbe in infrastrukture v Bohinju	49
Slika 34: Analiza mnenja obiskovalcev Bohinja o razvoju znotraj TNP.....	50
Slika 35: Analiza mnenja obiskovalcev Bohinja o razvoju občine.....	51
Slika 36: Analiza pripravljenosti plačevanja vstopnine za TNP.....	52
Slika 37: Potreba po zaprtu TNP-ja za osebni promet	53
Slika 38: Pripravljenost za obisk parka, če dostop z osebnim avtomobilom ni mogoč in če prevoz ni ali je organiziran	54
Slika 39: Pogostost organiziranega prevoza	55
Slika 40: Višina plačila za orgniziran prevoz v park	56
Slika 41: Višina parkirnine znotraj TNP	57
Slika 42: Višina parkirnine zunaj TNP	57

Slika 43: Mnenje prebivalcev o dejavnostih razvoja Bohinja – povprečne ocene.....	59
Slika 44: Mnenje prebivalcev o obsegu razvoja znotraj TNP – povprečne ocene.....	60
Slika 45: Lastništvo dejavnosti/obrti	61
Slika 46: Primerjava števila anketirancev, ki se ukvarjajo z bio pridelavo	61
Slika 47: Mnenje o obsegu ponudbe lokalnih produktov	62
Slika 48: Mnenje prebivalcev o vplivu TNP na Bohinj – povprečne ocene.....	63
Slika 49: Primerjava mnenja prebivalcev o prednostih in slabostih, ki jih prinaša TNP....	63
Slika 50: Potreba po zaprtju TNP za osebni promet.....	64
Slika 51: Primerjava mnenje prebivalcev o višini parkirnine znotraj in zunaj TNP za leti 2007 in 2010.....	65
Slika 52: Mnenje prebivalcev o razvoju Bohinja – povprečne ocene.....	66
Slika 53: Mnenje prebivalcev o prihodnjem razvoju Bohinja – povprečne ocene	67
Slika 54: Primerjava povprečnih ocen posameznih parametrov za obisk Bohinja za leti 2007 in 2010.....	68
Slika 55: Mnenje obiskovalcev o kakovosti ponudbe in infrastrukture v Bohinju.....	69
Slika 56: Analiza mnenja obiskovalcev Bohinja o razvoju znotraj TNP.....	70
Slika 57: Analiza mnenja obiskovalcev Bohinja o prihodnjem razvoju v občini.....	71
Slika 58: Analiza pripravljenosti plačevanja vstopnine za vstop v TNP	72
Slika 59: Potreba po zaprtju TNP-ja za promet	73
Slika 60: Pripravljenost za obisk parka, če dostop z osebnim avtomobilom ni mogoč in če ni organiziranega prevoza v notranjost parka.....	73
Slika 61: Pripravljenost za obisk parka, če dostop z osebnim avtomobilom ni mogoč in če je organiziran prevoz v notranjost parka	74
Slika 62: Pogostost organiziranega prevoza	75
Slika 63: Višina plačila za organiziran prevoz v park	76
Slika 64: Višina parkirnine znotraj TNP.....	77
Slika 65: Višina parkirnine zunaj TNP	78
Slika 66: Mnenje o prihodnjem razvoju infrastrukture v občini Bohinj.....	79
Slika 67: Mnenje o obsegu razvoja znotraj TNP	80
Slika 68: Primerjava mnenja obiskovalcev o kakovosti ponudbe in infrastrukture v Bohinju	81
Slika 69: Mnenje o prihodnjem razvoju infrastrukture v občini Bohinj.....	82
Slika 70: Mnenje o obsegu razvoja znotraj TNP	83
Slika 71: Primerjava mnenja obiskovalcev o kakovosti ponudbe in infrastrukture v Bohinju	84

1 UVOD

Prostor je omejen vir (dobrina), ki ga ljudje od nekdaj uporabljamo za uresničevanje svojih potreb in interesov. Ljudje prostor doživljamo različno. Vsem predstavlja življenjsko okolje, ki pa ga s svojo prisotnostjo in delovanjem neprestano spreminjamo. Njegova velikost je omejena, zato ima poseben položaj med ostalimi tržnimi dobrinami. Lahko ga kakovostno izboljšamo ali poslabšamo, kar pomeni, da z različnimi posegi spreminjamo njegovo vrednost. Prostor je nosilec naravnih virov, ki so prav tako omejeni. Je materialna osnova za zadovoljevanje družbenega in gospodarskega življenja, hkrati pa predstavlja (naravno) življenjsko okolje za živalske in rastlinske vrste. Ravno zaradi navedene prepletenosti je potrebno s prostorom upravljati načrtno (Bončina in sod., 2011: 69). Na majhnem prostoru je mnogokrat težko uskladiti vse interese.

Neprestano zadovoljevanje zahtev, potreb in različnih interesov lahko vodi v številne konflikte, poleg tega pa je soočeno tudi s številnimi omejitvami. Politika urejanja prostora bi morala jasno določiti meje in omejitve, saj ima prostor omejene možnosti za sprejemanje razvojnih zahtev in uresničevanje interesov, nima nekih neskončnih razvojnih možnosti, temveč se te na določeni stopnji ustavijo, hkrati pa ima še druge funkcije in ni namenjen zgolj neprestanemu razvoju (Černe, 2005: 130). Ko upoštevamo nenehno potrebo po prostoru in posledično njegovo pomanjkanje in ju povežemo s konflikti, ki jih prinaša usklajevanje različnih interesov, postane planiranje zelo kompleksna naloga.

Da bi bile prostorske rešitve kar najbolj učinkovite, je potrebno v proces prostorskega planiranja vključiti vse skupine, na katere te rešitve vplivajo. V večini primerov so to predvsem prebivalci območja, v primeru območij večjega turističnega obiska ali razvoja neke druge gospodarske panoge pa tudi obiskovalci, investitorji, politiki ipd.

Podatke oz. informacije, ki jih potrebujemo za uspešno načrtovanje in usklajevanje razvojnih teženj pridobivamo na različne načine. Osnovne prostorske podatke pridobimo z opazovanjem, kartografskim materialom, geomehanskimi preiskavami. Potrebujemo pa tudi podatke o uporabi, dojemanju in vrednotenju prostora, ki se razlikujejo glede na odnos človeka do okolja ter glede na to ali je oseba občasen obiskovalec območja oziroma uporabnik nekega objekta, investitor, strokovnjak ali prebivalec.

Poznamo administrativne vire podatkov in statistično pridobivanje podatkov. Diplomsko delo obravnava slednje, natančneje pridobivanje podatkov z anketiranjem v obliki osebnega intervjuja.

Pri načrtovanju je potrebno težiti k vključevanju vseh teh pogledov v celovito rešitev, ki bo čimbolj ustrezala uporabnikom prostora. Da to dosežemo, je zelo pomembna komunikacija z javnostjo v obliki javnih razprav, analizo javnega mnenja s pomočjo anket, razgrnitvami projektov ipd.

V diplomskem delu se bom torej posvetila problemu spremenljivosti javnega mnenja ter vključevanja informacij pridobljenih s pomočjo anketiranja v proces prostorskega planiranja in sicer na primeru občine Bohinj.

Bohinj je kraj z velikim potencialom, da zadovolji tudi najzahtevnejše obiskovalce. Raznolikost in velik neizkoriščen potencial Bohinja predstavlja hkrati problem in izziv pri načrtovanju, saj ima vsakdo svoje cilje in pričakovanja, prebivalci, obiskovalci, investitorji in planerji.

Občina Bohinj je razmeroma odmaknjena od glavne prometne povezave in večjih poselitvenih, kulturnih in trgovskih središč, hkrati pa na poti do Bohinja leži večje turistično središče – Bled, kar je dolgo časa »varovalo« Bohinj pred prevelikim turističnim obiskom in s tem pred razvrednotenjem naravne in kulturne dediščine zaradi masovnega turizma. Najpomembnejši dejavnik pri varovanju le te pa je vsekakor Triglavski narodni park.

V zadnjem času se to spreminja in Bohinj postaja čedalje bolj priljubljena destinacija številnih turistov. Povečan obisk prinaša tako priložnosti kot tudi nevarnosti in z učinkovitim prostorskim planiranjem lahko zagotovimo, da bo občina Bohinj kar najbolj izkoristila številne priložnosti ob kar najmanjših negativnih posledicah.

Zaradi kompleksnosti območja in izzivov, ki jih prinaša planiranje na takšnem območju je Bohinj idealen za takšno vrsto raziskave. Dodatno prednost za tovrstno raziskavo predstavlja tudi nekaj večjih sprememb v letih med izvajanjem obeh anket, ki bi lahko pomembno vplivale na javno mnenje, ali pa so kako drugače povezane z njenimi rezultati. V uvodu bom te spremembe le naštel, več o tem pa v poglavju o opisu območja (str. 18).

2007 – otvoritev trgovskega centra Mercator v Bohinjski Bistrici

2007 – organiziranje tržnice z domačimi izdelki vsak konec tedna

2009 – otvoritev prvega eko hotela v Sloveniji v Bohinjski Bistrici

2009 – izgradnja zunanjih bazenov v vodnem parku Bohinj v Bohinjski Bistrici

2010 – izgradnja apartmajskih in stanovanjskih hiš v bližini industrijskega obrata Lip Bled

2010 – nov zakon o TNP

2011 – otvoritev kolesarske poti Bohinj

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Vključevanje javnega mnenja v prostorsko planiranje je zelo omejeno, ker ga je zaradi toliko nasprotujočih si mnenj težko implementirati. Nasprotovanja interesov se ne pojavljajo le med posameznimi interesnimi skupinami, temveč tudi znotraj teh skupin, dogaja pa se, da se izključujejo interesi posameznika. Eden od primerov je, da so po eni strani ljudje zagreti za varovanje narave, a po drugi strani zahtevajo stopnjo razvoja in udobje, ki ni v skladu s tem.

Interesi in cilji se spreminjajo s časom. Izvedbe posameznih planov lahko spremenijo dožemanje prostora, zaradi česar lahko pride do drugih razvojnih teženj in do drugih idej o razvoju. Torej, javno mnenje se lahko spremeni v dokaj kratkem obdobju, kar bi lahko imelo velik vpliv na prostorsko planiranje in na participacijo javnosti ter na uspešnost projektov, planov itd.

1.2 CILJI

Analiza spremenljivosti javnega mnenja o razvoju prostora in varovanju narave v razmeroma kratkem obdobju 3 let, s primerjavo anket, ki sta bili izvedeni med prebivalci in obiskovalci občine Bohinj.

Ovrednotenje informacij in njihovo uporabnost za prostorsko planiranje.

Komentar obstoječih smernic za razvoj prostora glede na rezultate raziskave.

1.3 DELOVNE HIPOTEZE

V obdobju treh let se je Bohinj nekoliko razvil, sprejet pa je bil tudi nov zakon o Triglavskem narodnem parku (v nadaljevanju TNP), predvidevamo, da se bodo rezultati anket razlikovali.

Pojavljala se bodo navzkrižja med naravovarstvenimi in razvojnimi težnjami.

Obiskovalci bodo bolj naravovarstveno usmerjeni od prebivalcev.

1.4 MATERIAL IN METODE DELA

Material in metode uporabljene pri izdelavi tega diplomskega dela so:

- pregled obstoječe literature
- anketa

Prvotni cilj ankete je bil zbiranje informacij za oblikovanje smernic razvoja ter izdelavo predloga prostorske zasnove za nove ureditve. Zbirala sem podatke o željah in potrebah prebivalcev in obiskovalcev Bohinja ter njihove predloge za konkretne probleme. Rezultati ankete so bili nato dejansko uporabljeni za primerjavo mnenja prebivalcev in obiskovalcev o razvoju prostora in varovanju ter za komentar obstoječih prostorskih dokumentov oziroma njihovih strateških usmeritev.

Ciljna populacija so bili prebivalci in obiskovalci od 15 let dalje. Anketirala sem ljudi v vseh vaseh v Bohinju, število anketirancev med prebivalci je bilo izbrano približno glede na velikost vasi. Anketo sem med prebivalci večinoma izvajali na domovih, vendar nista bila anketirana več kot dva družinska člana iz posameznega gospodinjstva, nekaj sem jih anketirali tudi na ulici. Anketo med obiskovalci sem izvajala na ulici, prav tako po vseh vaseh v občini Bohinj, največji del ankete med obiskovalci sem izvedla v okolici Bohinjskega jezera.

Starostni razpon je bil upoštevan tako, da je bilo pridobljeno mnenje več generacij. Anketirala sem 50 ljudi med prebivalci in 50 ljudi med obiskovalci. Anketni vprašalnik je bil prirejen posebej za prebivalce in posebej za obiskovalce.

Anketo sem izvedla v avgustu 2007, ponovno pa 3 leta kasneje, v avgustu 2010. Izvajala sem enako anketo.

Uporabila sem metodo osebnega intervjuja. Anketa je odprtega tipa kar pomeni, da pod točkami, ki so podane, dopušča možnost lastnega odgovora. Nekatera vprašanja zahtevajo tudi pojasnilo. Na ta način, pridemo do konkretnih predlogov za rešitve.

Vprašanja se večinoma nanašajo na mnenje o kakovosti posameznih sestavin prostora in o usmeritvi razvoja tako za prebivalce kot obiskovalce. Obiskovalcem so bila zastavljena vprašanja v zvezi s kakovostjo ponudbe, primernosti obsega razvoja znotraj TNP ipd., prebivalcem pa o kakovosti življenja na območju in vplivu TNP-ja v tem pogledu.

2 ANALIZA JAVNEGA MNENJA KOT DEL STROKOVNIH ANALIZ PRI PROCESU PROSTORSKEGA PLANIRANJA

2.1 METODE PRIDOBIVANJA JAVNEGA MNENJA

Strokovne analize so del integracijskega procesa priprave planov in obsegajo metode opisa, razlag, vrednotenja, predlogov, implementacij in monitoringa. K prostorskemu planiranju prispevajo na več načinov. Prvič, jasna slika o sedanjem stanju, razmerah in prihodnjih težnjah pomaga pri opredeljevanju vprašanj, ciljev in njihovih prioritiet. Drugič, dobra analiza sedanjih in prihodnjih razmer prispeva k iskanju dobrih rešitev za razvojne probleme. Tretjič, dobra strokovna analitična podlaga pomaga pri utemeljevanju in obrazložitvi ter izvajanju politik, strategij in planov. Strokovne analize so podlaga procesu nastajanja politik, konceptov in strategij, dajejo temeljne informacije prebivalcem, lastnikom zemljišč, investitorjem in planerjem ter pomagajo pri izvajanju prostorskih politik, strategij, planov, programov in projektov. Strokovne analize so na splošno namenjene (Černe, 2005: 116):

- razumevanju sedanjih razmer in pogojev, znotraj katerih sprejemamo odločitve;
- opredeljevanju prioriteten vprašanj in njihovem reševanju;
- oblikovanju splošnih načel za nadaljnja razvojna prizadevanja.

Strateški pristop v planiranju je osredotočen v cilje plana in različne možne koncepte za njihovo doseganje. Poudarek je na iskanju možnih posledic alternativnih konceptov za prihodnji prostorski razvoj. Zato sledi planiranje na področju strokovnih analiz trem stopnjam (Černe, 2005:116):

- opisni stopnji celotnega območja, vključno z opredeljevanjem prostorskih problemov;
- analitični stopnji raziskovanja temeljnih razvojnih teženj in njihovih predvidenih posledic;
- stopnji sintetiziranja spoznanj v prostorske koncepte kot podlage za zasnovo prostorskega razvoja.

Zelo pomemben del priprave razvojnega in prostorskega načrta predstavlja (oziroma bi ga morala) analiza javnega mnjenja, saj so prebivalci tisti, na katere ima le ta največji vpliv, vendar pa je prispevek javnosti v večini primerov žal skrčen le na razgrnitev že končanih načrtov, obrazložitve in na možnost pritožbe prizadetih. Ker je lokalna skupnost z načrti seznanjena prepozno, jih slabo razume in se počuti odrinjena od odločanja. Kot posledica tega se kaže odpor javnosti do predlogov. Nanje se odzivajo čustveno ter okoljevarstveno in konzervativno zavračajo vse novosti (Marot, 2006: 209).

Z anketiranjem spoznamo, kako prostor dojemajo ljudje, kakšen vpliv ima na njih in oni nanj. Ta medsebojna povezanost in njena natančna analiza je zelo pomembna za uspešno prostorsko planiranje.

Metode pridobivanja neformalnega, laičnega znanja in njegovo vključevanje v načrtovalski postopek uvrščamo v dve skupini (Golobič in Marušič, 2007):

- v prvi skupini so ankete in javnomnenjske raziskave, ki se pogosto uporabljajo za ugotavljanje odnosa javnosti in razumevanje vrednostnega sistema znotraj lokalnih skupnosti. Želje in vrednote, ki jih take raziskave razkrijejo, so pogosto površinske,

dvomne in stereotipne ter nujno ne pomenijo konflikta v rabi prostora. Kljub omenjenim slabostim omogočajo pomemben vpogled v socialno strukturo, odnose in vrednostne usmeritve skupnosti.

- druga skupina metod javnost v načrtovalski postopek vključuje bolj dejavno. Nekatere temeljijo na pristopu z delavnicami spet druge so usmerjene k razreševanju konfliktov z uporabo posredniških in pogajalskih postopkov. Ker za to delo te metode niso relevantne, se jim tu ne bomo posvečali.

Udeleževanje javnosti v načrtovalskih postopkih (participativno načrtovanje) izvira iz pravic ljudi do zdravega okolja, do obveščenosti o aktualnih razmerah v okolju in do soodločanja pri oblikovanju skupnega okolja (Aarhus Convention 1998). Področje je v Sloveniji in Evropi še precej nerazvito. Razlog za tako stanje najverjetneje ni v zakonodaji, ki teh postopkov ne prepoveduje, marveč v pomanjkanju tradicije demokratičnega urejanja razmer pri okoljskih zadevah, pomanjkljivem znanju strok in služb, potrebnem za delo z javnostmi, v prevladujočih starih načrtovalskih vzorcih (Kovač in Polanšek, 2006: 2).

2.2 ANKETA KOT OBLIKA PRIDOBIVANJA INFORMACIJ O JAVNEM MNENJU ZA POTREBE PROSTORSKEGA PLANIRANJA

Podatke, ki jih potrebujemo v procesu prostorskega planiranja, pridobivamo na različne načine. Ena od njih je metoda anketiranja, ki se ji v tem diplomskem delu posvečamo.

Glede na to, ali je bil uporabljen transparenten ali netransparenten načrtovalski pristop, se lahko anketiranje v načrtovanje vključuje na različne načine (Marušič, 2002; Golobič, 2002):

- **netransparenten načrtovalski pristop** je intuitiven in ne omogoča vpogleda v posamezne korake postopka. Načrtovanje definira kot ustvarjalno dejanje, katerega glavna značilnost je 'čudežni skok intuicije' (Lyle, 1985, cit. po Marušič, 2002). Sam po sebi ta postopek ne potrebuje informacij pridobljenih z anketiranjem, a jih lahko uporabimo.
- **transparenten načrtovalski pristop**, pri katerem je uporabljen formaliziran postopek in poteka členjeno v posameznih korakih. Anketiranje mora biti v tem primeru usmerjeno v pridobivanje specifičnih informacij.

Ker so naloge prostorskega načrtovanja tako obsežne, da samo »ustvarjalni preblisk« ne zadošča, moramo uporabljati slednji pristop. Intuitivne rešitve so sicer prevladujoče in učinkovite v projektnem oblikovanju, vendar jih je težko razložiti in zagovarjati. V planiranju se je torej pojavila potreba po preverljivosti postopkov (Marušič, 2002; Golobič, 2002).

Z anketo lahko pridemo do podatkov o stališčih in mnenjih anketirancev. Je najpogostejše uporabljena metoda v družbenih vedah. Anketa v znanstvenem raziskovanju ni samo postavljanje vprašanj in iskanje odgovorov nanje, ampak je postavljanje točno določenih vprašanj določeni skupini in številu ljudi na točno določen način. Pri anketnem raziskovanju se poleg naročnika in raziskovalca navadno pojavljata še anketar in obvezno anketiranec. Za uspešno delo je pomembno, da so določeni načini komuniciranja med njimi. Zelo pomembna je ustrezna velikost vzorca (Pokorny in sod., 2009: 10-12).

Anketiranje je potrebno razumeti samo kot fazo v raziskovalnem procesu. Zaradi tega je anketni vprašalnik možno oblikovati šele, ko imamo opredeljen raziskovalni problem, cilj raziskovanja in hipoteze. Metoda je na videz enostavna, vendar se v praksi dostikrat pokaže, da rezultati anketiranja ne nudijo zadovoljivega odgovora na opredeljeni raziskovalni problem. Anketo lahko kot raziskovalno metodo uporabimo le ob doslednem upoštevanju nekaterih pravil (Pokorny in sod., 2009: 10-12).

Anketiranje za potrebe prostorskega planiranja je najbolj uporabno v primeru obdelave konkretnega prostora in nanj vezane javnosti (Ogorelec, 1993: 123-125). V našem primeru smo proučevali odziv na specifične probleme v prostoru in vpraševali po konkretnih predlogih za rešitve.

Prednosti ankete pred drugimi metodami (Pokorny in sod., 2009: 10-12):

- z anketo lahko pridemo do podatkov, ki so nam drugače nedostopni (mnenja, stališča, vrednote itd.);
- dobimo lahko podatke o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti;
- je ekonomična, ker s pravilno oblikovano anketo pridemo v kratkem času do velikega števila informacij.

Med slabosti ankete sodijo nekatere težave pri pridobivanju podatkov (Pokorny in sod., 2009: 10-12):

- epistemološke težave nastopijo zaradi različne strokovne usposobljenosti anketirancev;
- psihološke težave nastopijo, ker je anketo težko prilagoditi vsem anketirancem; nekaterim se zdijo vprašanja težka, drugim lahka; anketo je potrebno prilagoditi najnižji ravni anketirancev;
- družbene težave nastopijo zaradi težnje anketirancev, da dajejo odgovore v skladu z družbenimi vrednotami; to težavo najlažje rešimo z anonimno anketo in indirektnimi vprašanji.

Javnost lahko s pomočjo anketne raziskave v načrtovanje vključimo posredno ali neposredno. Posredno je vključena, ko so odgovori uporabljeni za oblikovanje določenih izhodišč in ciljev, neposredno pa, ko odgovori narekujejo določeno vrsto. Anketna raziskava v našem primeru javnost vključuje posredno. Rezultati niso neposredno uporabni, ampak služijo kot argumenti za določene rešitve in predloge (Ogorelec, 1993: 123-125).

Vključiti želimo vse neposredno ali posredno vpletene skupine ali posameznike, ki se jih razvoj na nekem prostoru tiče in bi nanje najbolj vplival. Pri uporabi participativnih metod kot so delavnice in sestanki pogosto prevlada mnenje bolj angažiranih posameznikov. Z metodo anketiranja se je temu moč izogniti, pod pogojem, da je vzorec statistično naključen, izločimo pa tudi možnost vpliva nekaterih posameznikov na druge (Ogorelec, 1993: 123-125). Da bi se temu izognila pri raziskavi, nisem nikoli anketirala vseh družinskih članov v primeru izvajanja ankete na domu.

Javnost sestavljajo podskupine z različnimi vrednotami, interesi, motiviranostjo, sposobnostjo sprejemanja in posredovanja sporočil, zato jo je kot celoto je težko opredeliti. V praksi prevladajo predstavniki srednjega in višjega sloja, ki so boljše informirani ter se

lažje izražajo (Garnier, 1984, cit. po Ogorelec, 1993). To lahko povzroča dodatne težave pri vključevanju javnega mnenja v proces načrtovanja s pomočjo anket, saj kljub temu, da se s to metodo skušamo izogniti prevladovanju mnenja nekaterih skupin, do tega vseeno lahko pride. Temu se lahko izognemo, oziroma problem vsaj omilimo. Kot smo že omenili, moramo pred sestavljanjem anketnega vprašalnika jasno opredeliti problem, hipoteze in zastavljeni cilji raziskave. Vprašalnik lahko pred dejansko raziskavo preverimo na testnem vzorcu.

2.2.1 Izvedba ankete

V grobem lahko ločimo anketo v ožjem smislu – pri njej odgovarjajo na zastavljena vprašanja anketiranci sami – in intervju (anketar postavlja vprašanja in beleži, anketiranec le odgovarja). Prednost slednjega je predvsem v hitrejši izvedbi, medtem ko anketa v ožjem smislu omogoča anketirancu boljše poglobitev v vprašalnik in s tem posredovanje objektivnejših odgovorov (Pokorny in sod., 2009: 10-12).

Anketo lahko izvedemo na več načinov, in sicer kot individualno anketiranje, skupinsko anketiranje, anketiranje po pošti in anketiranje po telefonu. Anketiranje po pošti in telefonu zagotavlja zbiranje množice podatkov z majhnimi stroški (ekonomičnost ankete), a je odzivnost anketirancev majhna, hkrati pa se predvsem pri telefonski anketi anketiranci ne morejo poglobiti v vprašalnik. Zaradi tega je za manjše in bolj poglobljene raziskave primernejše neposredno anketiranje. Skupinsko anketiranje je cenejše, hitrejše in zagotavlja anonimnost, vendar je težko zbrati vse ljudi iz vzorca na enem mestu, zato je reprezentativnost vprašljiva. Nasprotno zagotavlja individualno anketiranje najboljši stik med anketirancem in anketarjem, zmanjšuje pa občutek anonimnosti anketiranca, je počasno in drago (Pokorny in sod., 2009: 10-12).

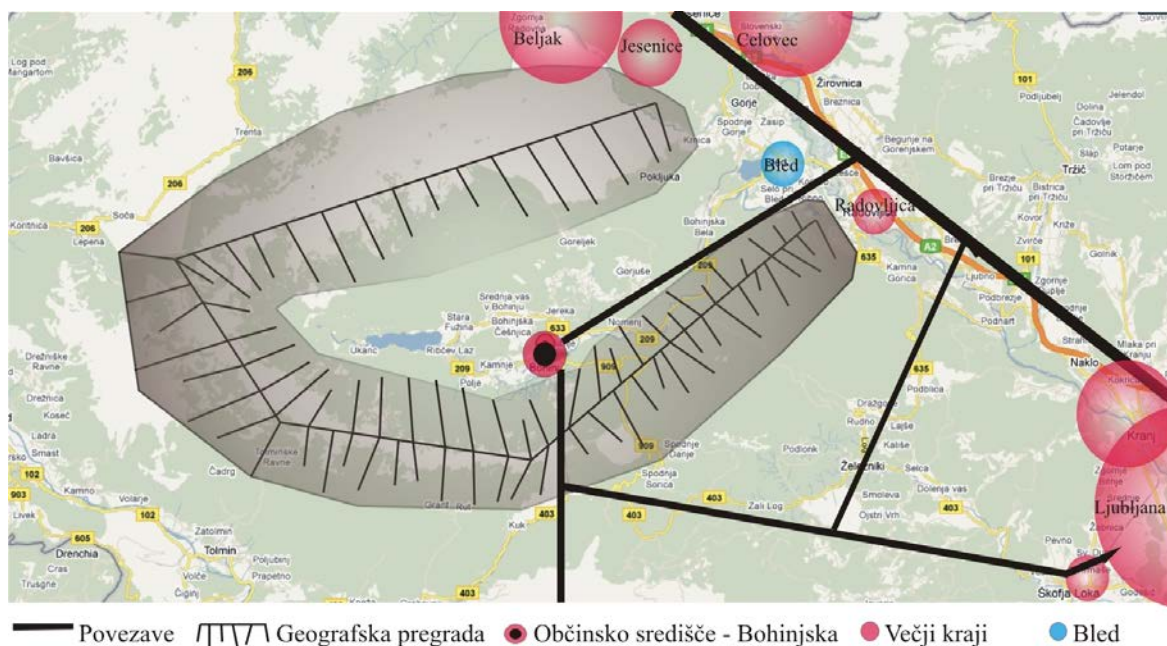
Kot je zapisano že v poglavju o materialu in metodah dela, sem uporabila metodo osebnega intervjuja z anketo je odprtega tipa, kar pomeni, da pod točkami, ki so podane, dopušča možnost lastnega odgovora. Anketiranje je bilo individualno.

3 PREDSTAVITEV OBMOČJA

Območje obdelave, ki ga obravnava diplomsko delo, obsega celotno občino Bohinj. Kot je razvidno iz slike in kot smo omenili že v uvodu, je občina Bohinj precej odmaknjena od glavne prometne povezave in večjih poselitvenih, kulturnih in trgovskih središč.

Občina Bohinj je bila ustanovljena 4.10.1994 in meri po površini 333,7 km². Razdeljena je na 10 katastrskih občin. Poselitev je razpršena po manjših vaseh, ki jih je skupno 24. Upravni center je Bohinjska Bistrica. Spada pod upravno enoto Radovljica, ki obsega še občine Radovljica, Gorje in Bled (Predstavitev ..., 2007).

Občina meji na občine Gorje, Bled, Radovljico, Kranj, Železnike, Tolmin, Kobarid, Bovec in Kranjsko Goro. Razprostira se na območju jugovzhodnega dela Julijskih Alp ob vznožju Triglava, ki je z 2864 m najvišja gora v Sloveniji. 66% občinskega ozemlja (221 km²) leži znotraj območja Triglavskega narodnega parka, kar 84% površine občine pa je zavarovano v okviru Nature 2000 (Predstavitev ..., 2007).

Slika 1: Umeščenost občinskega središča in občine Bohinj v širši prostor (Podloga: Kaliopa, 2010)

3.1 GEOMORFOLOGIJA IN TOPOGRAFIJA

Bohinj je ime alpske kotline v povirju Save Bohinjke od Soteske navzgor. Na vzhodu se nahaja Nomenjska kotlina, v osrednjem delu sta Zgornja in Spodnja bohinjska dolina, na zahodnem delu pa je jezerska kotlina. Celotna kotlina je dolga dobrih 20 km in široka največ 5 km (Lukan Klavžer, Šolar, 2001: 104).

Kamnita skladovnica je sestavljena pretežno iz različnih triasnih kamnin, manj je jurskih in krednih, nekaj malega oligocenskih, veliko pa pleistocenskih in holocenskih usedlin. Med kamninami prevladujeta apnenec in dolomit. Na območju se nahajajo tudi manjša

nahajališča mineralnih surovin: jezerska kreda na Ribčevem Lazu, železova ruda ali bobovec na Rudnem Polju, boksit na Rudnici. Turistično zanimive posebnosti pa so tudi nahajališča fosilov, predvsem amoniti jurske starosti pri Sedmerih jezerih, fosilne školjke srčaste oblike (megalodonti) v zgornjetriasnem dachsteinskem apnencu ter odtisi listov v oligocenskih plasteh na Rudnici (Lukan Klavžer, Šolar, 2001: 104).

V jedru Julijskih Alp so visokogorski grebeni z visokimi vrhovi, med katerimi je tudi naš najvišji vrh Triglav. Na jugu sta bohinjska Spodnja in Zgornja dolina z Vojami. Med gorami ležijo Dolina Triglavskih jezer, Lopusniška dolina, Velska in Mišeljka dolina. Julijske Alpe so najmanj razčlenjene na vzhodnem obrobju, kjer se razprostira zakrasela in z gozdom porasla planota Pokljuka. Skromen, močno zakrasel ostanek nekdanjega ravnika je Komna. Vzhodni del občine sega na gozdnato planoto Jelovico (Lukan Klavžer, Šolar, 2001: 104).

Območju je dalo današnjo obliko raznovrstno in dolgotrajno kemično in fizikalno delovanje na geološko podlago, je pa tudi posledica delovanja notranjih geoloških sil, gubanja in dviganja zemeljskih plasti. S tektonskim pogrezanjem je nastala bohinjska kotlina, ob prelomih so vode izoblikovale doline. Pleistocenska poledenitev je dala območju končno podobo. Lepo so vidni sledovi zlasti zadnje poledenitve pred 8.000 leti (bohinjski ali bühlski stadij). Ledeniške morene so lepo vidne v Ukancu, Ribčevem Lazu in Stari Fužini, porasle so z gozdom, vmes pa so posejani ledeniški balvani (Bundrov in Fužinski kamen). Zgornja dolina ima značilno obliko črke »U«, posebej so zanimiva ledeniška vrata med Rudnico in Studorjem. Zaradi velike višinske razlike so ledeniški odtoki iz Triglavskega pogorja vrezali globoke soteske- korita Mostnice in Ribnice. Zaradi geološke zgradbe je svet močno zakrasel. Za pretežno skalnato površje so značilne kraške oblike. V visokogorju so značilne npr. škraplje in žlebiči, škavnice, kotliči, lašti, obsežne konte. Nad zgornjo gozdno mejo se je na neporaslih apnenčastih tleh izoblikoval visokogorski kras. Z zakrasevanjem apnenčastega ledeniškega gradiva so se razvile nekakšne grbine, travniki na njih pa so del kulturne dediščine. Grbinasti travniki so lepo vidni na Vogarju. V steni Pršivca so obsežni podzemski labirinti. Znana sta Brezno pri gamsovi glavici in občasni bruhalnik Govic. Vse te značilnosti pa pogojujejo veliki privlačnosti območja za obisk (Lukan Klavžer, Šolar, 2001: 104).

3.2 HIDROLOGIJA

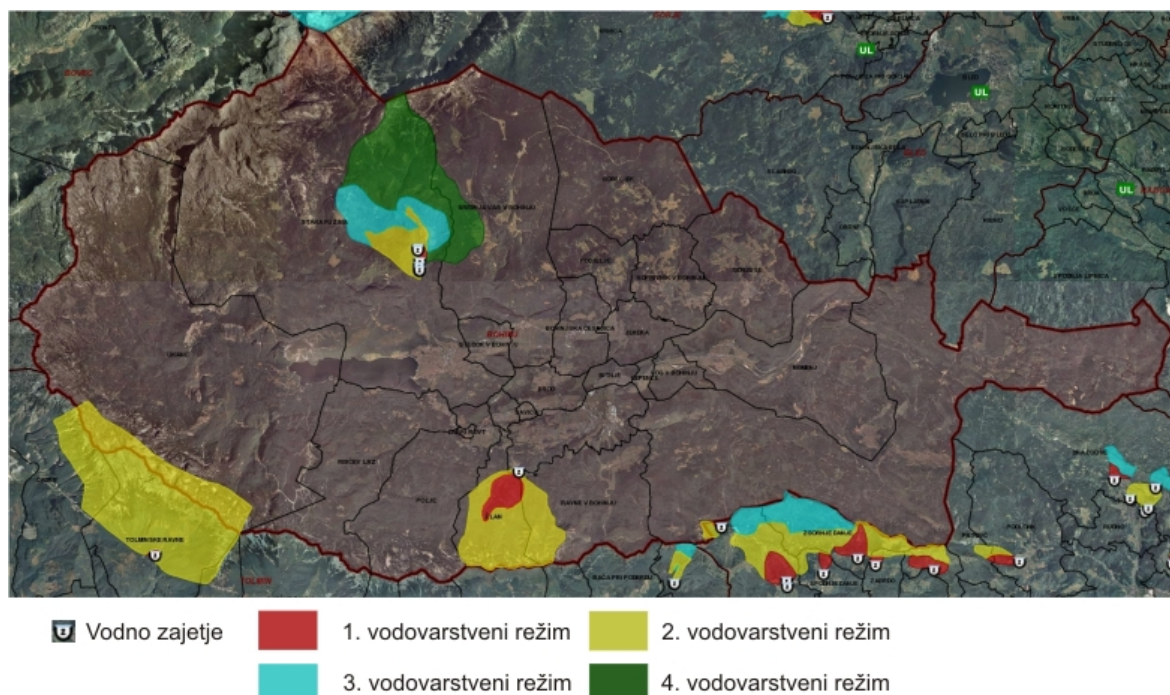
Območje je bogato s površinskimi in podzemnimi vodami. Osrednja naravna znamenitost je Bohinjsko jezero s površino 3,18 km², ki je naše največje stalno jezero in je tektonsko-ledeniškega nastanka. Leži 525 m nad morjem, dolgo je 4,1 km in široko do 1,2 km. Najgloblja točka je 45 m, hitrost obnavljanja oziroma obdobje v katerem se zamenja celotna voda je trikrat na leto. Površina pojezerja je okoli 100 km². Jezero je pretočno, saj vanj teče reka Savica, iz njega pa reka Jezernica. Jezernica je ena izmed krajših rek Slovenije, saj se že po nekaj metrih združi s potokom Mostnica v reko Savo Bohinjko. Od leta 1992 se uvršča v 2. kakovostni razred, med oligotrofna jezera s trendom slabšanja (Plut, 2000: 281).

Triglavska jezera so najvišje ležeča jezera v Bohinjskem delu TNP, poleg teh pa spadajo v skupino stoječih voda še jezero na Planini pri Jezeru ter barji Šijec in Goreljek na Pokljuki (Plut, 2000: 281).

Najbolj znan in obiskan kraški izvir je slap Savica. Slap Govic v južni steni Pršivca bruhne na dan ob močnem deževju, ko se voda v rovu dvigne. Visoko v dolini Suhi, ki se vreže v Vogarsko planoto, malo pod izvirom potoka Suha, je največje lehnjakovo slapišče v Julijskih Alpah - Vodice. Nad dnom doline Voj pada preko skalne stopnje enoprarnenski slap Mostnice. Na potoku Ribnica nad Srednjo vasjo sta dva slapova. Turistično zanimivi so še slapovi Grmečica in slap Peračica pri Logu ter izvir Bistrice nad Žlanom (Plut, 2000: 281).

Slika 2: Vodna telesa (Kaliopa, 2010)

Slika 3: Vodovarstvena območja (Kaliopa, 2010)

Slika 4: Poplavna območja (Kaliopa, 2010)

3.3 PEDOLOGIJA IN VEGETACIJA

Na bolj ali manj nagnjenih pobočjih so zastopane rendzine na apnencu in dolomitu, z njimi se prepletajo rjave pokarbonatne prsti. Tu se širijo bukovi in smrekovi gozdovi, značilen je tudi macesen, ob gozdni meji, ki sega od 1600 do 1800 m visoko, pa alpsko rušje. Gozd pokriva dna dolin, strma pobočja in visoke planote. V gozdovih so poleg gospodarske

funkcije poudarjene varovalna, hidrološka, podnebna, zootopska, rekreacijska, estetska in druge ekološke vloge gozda. V najvišjih predelih, vrhovih, slemenih in strmih pobočjih so se razvili litosoli, na njih pa se razraščajo alpske vrbe, združba čvrstega šaša s triglavskim sviščem, združba okrogolistnega mošnjaka z julijskim makom (Lovrenčak, 1987: 120-129).

V Bohinju najdemo veliko endemitov, po posebnem in raznoVrstnem rastlinju pa slovijo Črna prst, dolina Triglavskih jezer in poključka barja (Lovrenčak, 1987: 120-129).

3.5 PREBIVALSTVO

V Bohinju je 5277 prebivalcev (SURSTAT, 31.12.2004), od tega 2559 moških (48%) in 2718 žensk, kar je približno enako slovenskemu povprečju. Naravni prirastek je že več let negativen. Povprečna starost moških je 38, žensk pa 43 let. Povprečna starost prebivalcev je 40,5 let, kar je za eno leto več od slovenskega povprečja. Delovno aktivnih prebivalcev je 1335. Gostota prebivalstva je 16 prebivalcev na km² (Predstavitev ..., 2007).

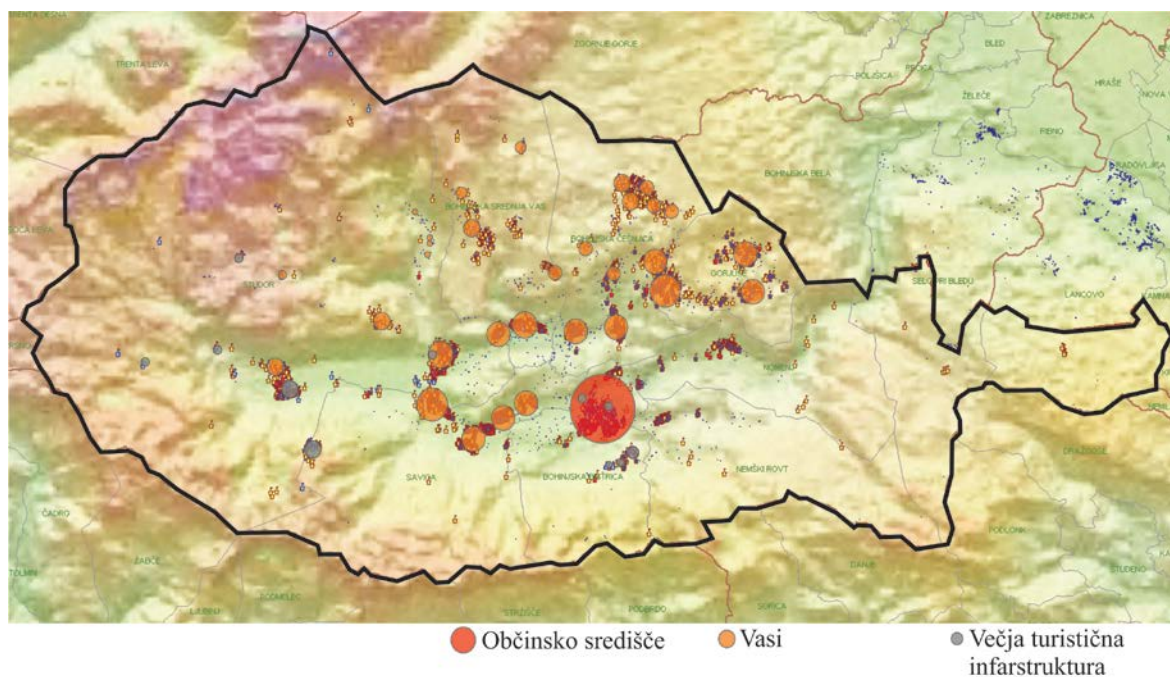
3.6 GOSPODARSTVO

V Bohinju je bilo leta 2002 registriranih 86 podjetij: obrati lesne, kovinsko-predelovalne industrije, gradbeništvo, trgovine z živili, tekstilom, obutvijo, tehniko,... Več kot 200 je samostojnih podjetnikov, ki se ukvarjajo z različnimi oblikami dejavnosti. Bohinj ima od leta 1906 železniško progo, ki povezuje Dunaj s Trstom, imenuje se Bohinjska proga in je bila zelo pomembna za razvoj turizma, ki je še danes najpomembnejša gospodarska panoga v Bohinju. V času zimske in predvsem poletne turistične sezone se število ljudi v Bohinju skoraj podvoji. Turistične nastanitve so v hotelih, pri zasebnikih, v gostiščih in kampih (Predstavitev ..., 2007).

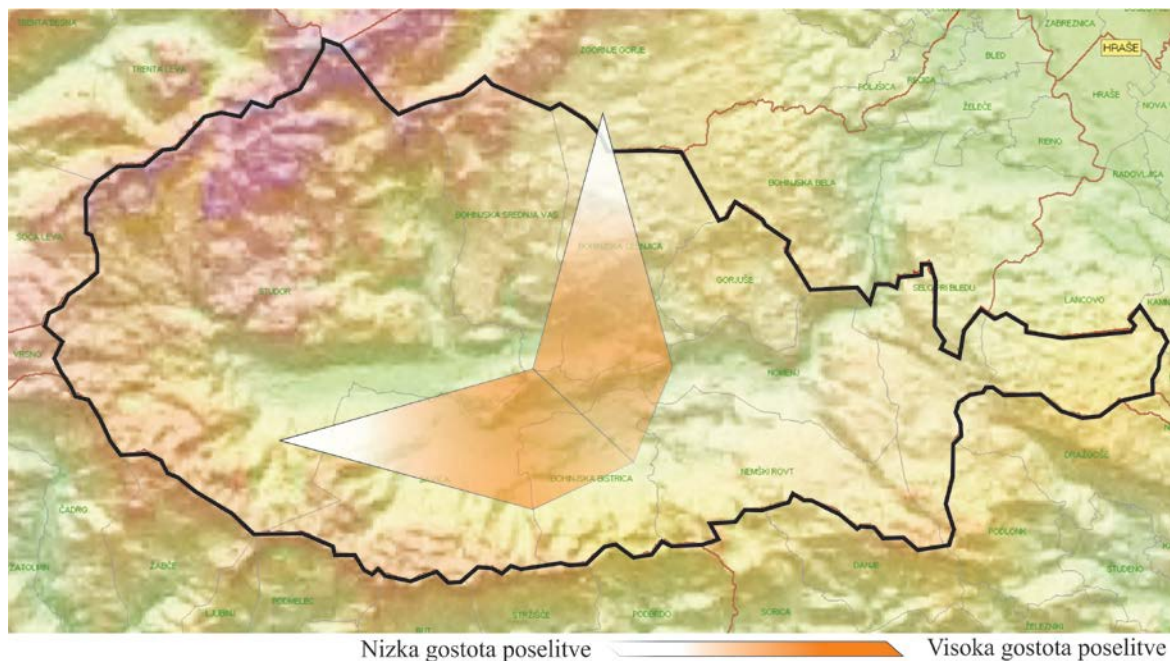
Gospodinjstev, ki se preživljajo izključno s kmetovanjem, je malo. Več je gospodinstev, za katere je kmetijstvo dopolnilna dejavnost. Občina si prizadeva, da bi se kmetijstvo ohranilo in razvijalo v smeri naravnega (ekološkega) kmetovanja in da bi se pridelki in izdelki bohinjskih kmetij prodajali pod enotno trgovsko znamko (Predstavitev ..., 2007).

3.7 OBLIKA POSELITVE

Na obravnavanem območju se pojavlja strnjena oblika poselitve in gručasta oblika naselij. Gostota poselitve se niža od juga proti severu in od vzhoda proti zahodu (slika 6).

Slika 5: Razporejenost naselij v občini Bohinj (Podloga: Kaliopa, 2010)

Slika 6: Gostota poselitve (Podloga: Kaliopa, 2010)

3.8 NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA

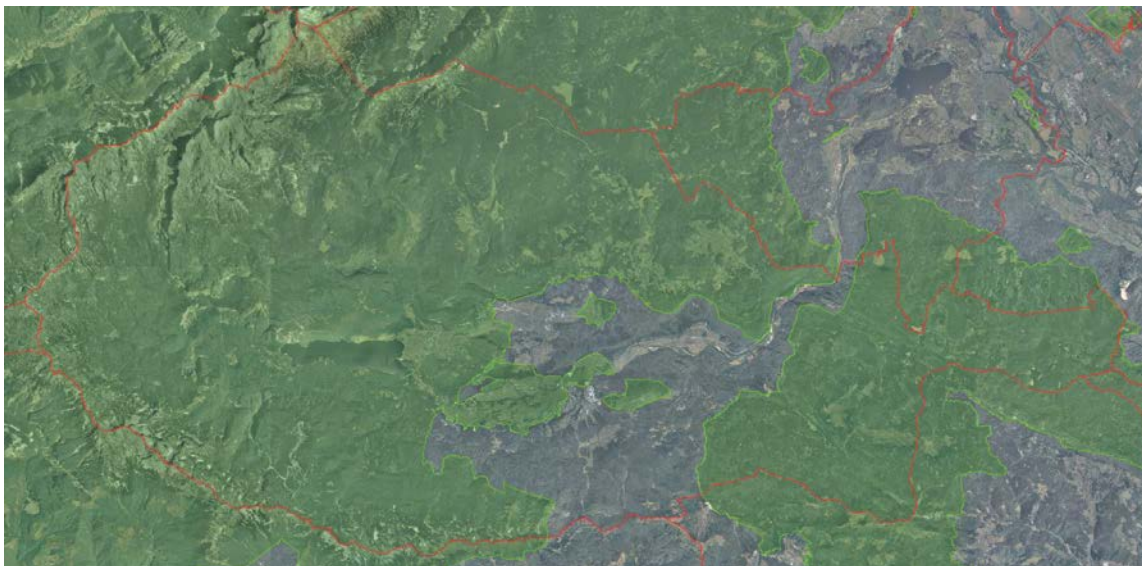
V Bohinju raste preko 1000 različnih rastlinskih vrst. Spadajo v alpsko apneniško floro, ki je med najbogatejšimi v Evropi. Nekatere rastlinske vrste rastejo samo v Bohinju in so tako dobile ime po Bohinju ali Triglavu: Zoisova zvončnica, triglavski svišč, ... Prav tako je pestro živalstvo v Bohinju. Pestrost živalskih vrst je posledica velike višinske razlike, vpliva Sredozemskega morja in geološke podlage. Med vretenčarji so posebni znani planinski orel, veliki petelin in ruševac. Med divjadjo je najbolj značilna in številna vrsta gamsa (Omerzu, 2005; Pilz, 1993).

Veliko število naravnih znamenitosti je povezanih s hidrološkimi značilnostmi območja. Bohinjsko jezero je največje slovensko stalno jezero, dolgo 4100 m, široko 1200 m, najgloblje 45 m in premore kar 100 milijonov m³ vode. Je tektonsko ledeniškega nastanka. V njem živi 65 vrst alg in vsaj 15 vrst rib - jezerska postrv, menek, klen.... V zadnjih 20 letih se je število vrst rib v Bohinjskem jezeru potrojilo iz več ali manj znanih razlogov, kot so nekontrolirani vnosi neavtohtonih rib v jezero. Izvir in slap Savice je kraški izvir, kjer prihaja Savica ob normalnem vodostaju na dan na nadmorski višini 836 m. Velik slap pada 71 m globoko v tolmun. Na nadmorski višini 790 m je še en izvir, t.i. mali slap. Ob zelo nizkem vodostaju veliki slap usahne in takrat odvaja vso podzemno vodo mali slap. Voda nato teče po strugi Savice in se izliva v Bohinjsko jezero. Na območju je še veliko večjih in manjših slapov ter izvirov: izvir Bistrice, Grmečiški slap, slapova Ribnice, slap Govic – kraški brukalnik, slap Mostnice in korita Mostnice, ... (Omerzu, 2005: 80; Pilz, 1993: 180-181).

Pomembne so tudi ledeniške morene (bočne, talne in čelne), ki so lepo ohranjene iz zadnjih stadijev poledenitve in pa seveda gore. Črna prst je najvzhodnejši vrh Spodnjih bohinjskih gora. Odlikuje se po posebno bogatem in izjemnem rastlinstvu, na katero vpliva njena posebna geološka zgradba in položaj na južnem robu ledenodobnih poledenitev. Črna prst je že od nekdaj zelo priljubljen in dobro obiskan vrh, k čemur pripomore, poleg odličnega razgleda na predgorje Julijskih Alp, Bohinjske gore in Triglav v ozadju, tudi bogastvo rož, ki jih najdemo na poti. V seznamu izjemne naravne dediščine Slovenije je Črna prst opredeljena kot edini botanični rezervat v Julijskih Alpah (Omerzu, 2005: 80; Pilz, 1993: 180-181).

Slika 7: Območja naravne dediščine ter točke naravne dediščine (Kaliopa, 2011)

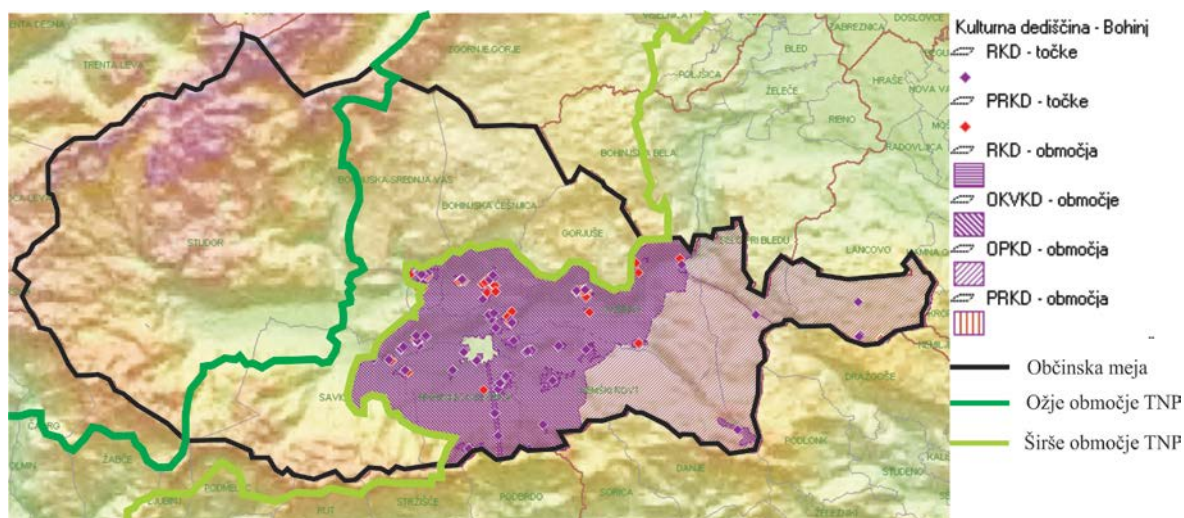

Slika 8: Natura 2000 (Kaliopa 2010)

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice Evropske unije. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. Na varstvenih območjih želimo ohraniti živalske in rastlinske vrste ter habitate, ki so redki ali pa so v Evropi že ogroženi (O naturi ...).

Evropska unija je omrežje Natura 2000 uvedla kot enega od pomembnih delov izvajanja habitatne direktive in direktive o pticah. Slovenija je ob pridružitvi Evropski uniji določila seznam naravnih območij, ki ustrezajo merilom obeh direktiv (O naturi ...).

Direktivi podpirata trajnostni razvoj, ki lahko zadovoljuje potrebe sedanjih rodov, hkrati pa ne škoduje potrebam prihodnjih. Na varstvenih območjih Natura 2000 direktivi ne izključujeta človeške dejavnosti. Vendar pa moramo zagotoviti, da te dejavnosti ne bodo ogrozile narave, temveč bodo – kadar bo to mogoče – njeno ohranjanje podpirale (O naturi ...).

Slika 9: Območja kulturne dediščine ter točke kulturne dediščine (Kaliopa 2010)

RKD – register nepremične kulturne dediščine

PRKD – register premične kulturne dediščine

OKVKD – območja kulturne dediščine

OPKD – območje pomembnejše kulturne dediščine

Bohinj ima bogato zgodovino, njegova intenzivna poselitev seže v starejšo železno dobo 6.stol. pr. n. št., ko se izoblikuje železarska dejavnost in ostane poglavitna gospodarska panoga vse do 20. stoletja (Muzeji ...).

Oddelek muzeji v Bohinju skrbi za muzejsko dejavnost na področju Bohinja, kjer strokovno upravlja muzejske zbirke v: Muzeju Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici, Oplenovi hiši pod Studorom in Planšarskem muzeju v Stari Fužini. Prirejajo občasne razstave, strokovna predavanja, vodstva in ustvarjalne delavnice. Z muzejsko dejavnostjo na področju Bohinja želijo vzpodbuditi vse večjo odgovornost za kulturno dediščino tako na lokalni kot nacionalni ravni. V letu 1999 se je na njihovo pobudo ustanovilo Muzejsko društvo Žiga Zois Bohinj, ki uspešno deluje na kulturnem področju Bohinja (Muzeji ...).

Pri odkrivanju bogate kulturne dediščine Bohinja je imel v zadnjih desetletjih pomembno vlogo Gorenjski muzej. Oddelek muzrji v Bohinju nadaljuje z arheološkimi raziskavami v obliki topografskih pregledov, proučevanja železarstva ter izkopavanji. Najnovejše raziskave so usmerjene tudi v odkrivanje novih arheoloških najdišč v visokogorju po planinah Pokljuke, Triglavskega pogorja, Spodnjih Bohinjskih gorah in Jelovice (Muzeji ...).

3.8.1 Triglavski narodni park

Triglavski narodni park je edino dovolj obsežno območje v Sloveniji s površino, na kateri še potekajo ekološki procesi na način, ki zagotavlja nemoteno delovanje ekosistemov in razmere za razvoj naravnih habitatov in obstoj vrst. Triglavski narodni park je tudi prostor, kjer se sodobni človek še lahko sreča z neukročenimi silami narave, divjino, naravnim zvočnim okoljem, temo, zvezdnim nebom, samoto in tudi tveganjem. To je tudi edino večje območje v Sloveniji, kjer se še ohranjajo območja t. i. "divjine", kjer se neposredno ne poznajo vplivi človeka. Divjina pa ima danes v svetu poleg posebne ekološke in naravovarstvene vloge tudi pomen za človeka, njegovo duhovno sprostitev in dožemanje narave in naravnih procesov. Triglavski narodni park je torej mnogo več, kot le vsota številnih posamičnih naravnih in kulturnih spomenikov, ki jih varujejo že drugi zakoni - prav sklenjenost in relativna prostranost zavarovanega območja mu daje posebno, še pomembnejšo vrednost, ki ni pomembna le za slovenski narod, ampak tudi za Evropo in širše (Spomenica ..., 2004).

Zavedanje, da gre v Julijskih Alpah za izjemne naravne vrednote, je staro - naš edini narodni park ima častitljivo zgodovino. Od pobud Albina Belarja (1908), prek Spomenice Muzejskega društva iz leta 1920, ustanovitve prvega zavarovanega območja v dolini Triglavskih jezer (1924) in naposled ustanovitve narodnega parka (1961), kakršnega poznamo danes (1981) (Spomenica ..., 2004).

Kljub temu da je v zadnjih sto letih prostor Julijskih Alp mnogo izgubil, pa je vendar v primerjavi z nekaterimi drugimi predeli v Alpah ostala naravna in tudi kulturna dediščina naših Alp sorazmerno dobro ohranjena. Da gre za izjemno dediščino, ki ni pomembna le za nas, ampak ima velik pomen tudi v mednarodnem merilu, nam priznajo številni tuji strokovnjaki: Julijske Alpe so kot biosferni rezervat vpisane v UNESCOV program "Človek in biosfera", možnost za vpis na UNESCO-v seznam svetovne dediščine človeštva imajo bohinjske planine, območje Triglavskega narodnega parka pa je zelo pomembno območje NATURA 2000 (Spomenica ..., 2004).

Triglavski narodni park (TNP) je edini narodni park v Sloveniji. Ime je dobil po Triglavu, ki se v osrčju parka dviguje najvišje (2864 m) in je hkrati tudi najvišji slovenski vrh. Ime Triglav ni povsem pojasnjeno. Nastalo je bodisi zaradi značilne podobe gore z jugovzhodne strani bodisi kot spomin na najvišje božanstvo iz časa poganstva, ki je imelo sedež na njegovem vrhu. Velja za simbol slovenstva, ki je tudi na slovenskem grbu in zastavi (TNP ..., 2010).

TNP se razprostira na severozahodu Slovenije ob meji z Italijo in blizu meje z Avstrijo, na jugovzhodnem delu alpskega masiva. Skoraj popolnoma se prekriva z Vzhodnimi Julijskimi Alpami. Obsega 880 kvadratnih kilometrov, kar je štiri odstotke površine Slovenije. Spada med najstarejše evropske parke; prvo varovanje sega v leto 1924, ko je bil ustanovljen Alpski varstveni park. Osrednje poslanstvo javnega zavoda TNP je varovanje narave, opravlja pa tudi strokovne in raziskovalne naloge (TNP ..., 2010).

Mejniki v zgodovini TNP (TNP ..., 2010):

1906 ali 1908 – prvi, a neuresničen predlog prof. Albina Belarja o parku
1924 – nastanek »Alpskega varstvenega parka« v dolini Triglavskih jezer (1600 ha)
1961 – odlok o razglasitvi Doline Triglavskih jezer za »Triglavski narodni park« (2000 ha)
1981 – uzakonitev parka v sedanjem obsegu
2003 – vključitev Julijskih Alp in Triglavskega narodnega parka v mednarodno omrežje biosfernih območij UNESCO MaB (Man and Biosphere – človek in biosfera)
2004 – prejetje evropske diplome Sveta Evrope za zavarovana območja z vzornim upravljanjem
2007 – prejetje diplome Europa nostra v okviru nagrad Evropske unije za kulturno dediščino v kategoriji arhitekturna dediščina za opravljeno delo pri prenovi Pocarjeve domačije v Zgornji Radovni.

Spremembe v letih 2007-2010 (od začetka izdelave DN):

2010 – nov zakon o TNP

3.9 SPREMEMBE NA OBMOČJU OD IZVEDBE PRVE ANKETE

2007 – otvoritev trgovskega centra Mercator v Bohinjski Bistrici (štiri mesece pred začetkom izvajanja prve ankete)

2007 – organiziranje tržnice z domačimi izdelki vsak konec tedna. Tržnica se organizira na prostoru pred Mercator centrom, pozimi ali ob slabem vremenu pa v predprostoru.

2009 – otvoritev prvega eko hotela v Sloveniji v Bohinjski Bistrici - Kot 1. eko hotel v Sloveniji se Bohinj Park EKO Hotel ponaša s svetovnim certifikatom Green Globe. Hotel je zgrajen iz naravnih materialov in ima obsežno ponudbo. S podzemnim hodnikom je neposredno povezan z Vodnim parkom Bohinj.

2009 – izgradnja zunanjih bazenov v vodnem parku Bohinj v Bohinjski Bistrici – z odprtjem hotela so zmogljivosti vodnega parka postale premajhne, zato so se odločili za izgradnjo zunanjih bazenov

2010 – izgradnja apartmajskih in stanovanjskih hiš v bližini industrijskega obrata Lip Bled

2010 – nov zakon o TNP - Državni zbor je 18. junija 2010 sprejel novi Zakon o Triglavskem narodnem parku (ZTNP), ki določa varstvena območja v narodnem parku, pravila ravnanja in varstvene režime, način upravljanja TNP, sodelovanja javnosti in prebivalcev narodnega parka pri upravljanju, trajnostne razvojne usmeritve ter način njegovega izvajanja, financiranje, nadzor, sankcije in druga ravnanja, povezana s cilji in nameni tega zakona. ZTNP je bil objavljen v Uradnem listu dne 30. 6. 2010 (<http://www.uradni-list.si/1/content?id=98680>) in je stopil v veljavo 15. 7. 2010.

Narodni park se ustanovi in se upravlja s ciljem (ZTNP, 2010):

- da se ohrani izjemnost naravnih, kulturnih, krajinskih in duhovnih vrednot;
- da se prednostno ohrani narava z ohranjenimi ekosistemi in naravnimi procesi, biotska raznovrstnost skupaj s kakovostjo in pestrostjo krajini;
- da se ohranjajo kulturna dediščina in kulturni spomeniki ter naravni viri v osrednjem delu Julijskih Alp;
- da se ohrani zgodovinski in simbolni pomen območja narodnega parka;
- da se omogoča z naravnimi in ustvarjenimi danostmi in z vrednotami usklajen razvoj (trajnostni razvoj) na območju narodnega parka;
- da se omogoča ohranjanje poseljenosti in omogočanje ustrezne kakovosti življenja prebivalcem narodnega parka z razvojem družbenih, kulturnih in gospodarskih dejavnosti ter zmanjševanje obstoječega in preprečevanje dodatnega obremenjevanja okolja;
- da se omogoča raziskovanje, ozaveščanje, obiskovanje in doživljanje narodnega parka.

Narodni park je namenjen (ZTNP, 2010):

- prednostnemu varovanju ekološke celovitosti ekosistemov v narodnem parku in preprečevanju posegov in dejavnosti, ki bi jo lahko ogrozile;
- ohranjanju ravnovesja med naravnimi procesi in delovanjem človeka zaradi ohranjanja za območje narodnega parka značilne krajine kot prvine tradicionalne rabe prostora;
- varovanju in spoznavanju naravnih, krajinskih, kulturnih in duhovnih vrednot ter celostnemu ohranjanju kulturne dediščine;
- spodbujanju trajnostnega razvoja in ohranjanju poselitve;
- omogočanju obiskovanja za znanstvene, izobraževalne, rekreacijske, turistične in duhovne namene v obsegu in na način, ki je za naravo čim manj moteč in združljiv s cilji narodnega parka.

Določena so tri varstvena območja. **Prvo varstveno območje** je osrednje območje in je prednostno namenjeno uresničevanju varstva in ohranjanja naravnih vrednot, prvobitnih naravnih območij divjine, rastlinskih in živalskih vrst, njihovih osebkov in habitatov, naravnega razvoja ekosistemov in naravnih procesov brez človekovih negovalnih, vzdrževalnih in drugih posegov. Dopusčena je tudi tradicionalna paša na urejenih pašnih planinah v visokogorju in ohranjanje s tem povezane kulturne dediščine. **Drugo varstveno območje** je osrednje območje z dopuščeno tradicionalno rabo naravnih virov zaradi izvajanja dejavnosti sonaravnega kmetijstva in gozdarstva ter trajnostnega gospodarjenja z divjadjo in ribami. Namenjeno je ohranitvi obstoječega stanja narave in kulturne dediščine vsaj v trenutni kakovosti ter preprečitvi vnosa novih obremenjujočih dejavnosti ter postopnemu doseganju namenov prvega varstvenega območja ob upoštevanju razvoja dopuščenih dejavnosti. **Tretje varstveno območje** je namenjeno ohranjanju in varovanju biotske raznovrstnosti, naravnih vrednot in kulturne dediščine ter izrazitih ekoloških, estetskih in kulturnih kakovosti krajine, ohranjanju poselitve ter spodbujanju trajnostnega razvoja, usklajenega s cilji narodnega parka (ZTNP, 2010).

Območja, kjer živijo lokalni prebivalci so vključena v tretje varstveno območje. V tretjem varstvenem območju je varstveni režim najblažji in tu se s poudarkom izvaja z zakonom predpisane razvojne usmeritve. Za le te zakon zagotavlja prednostno obravnavo pri vseh razpisih, hkrati pa bo tudi sam zavod imel nalogo in možnosti finančno podpirati programe varstva in trajnostnega razvoja (ZTNP, 2010).

Dve veliki spremembi, pomembni za to nalogo, sta izločitev Bohinjskega jezera in območja smučišča Vogel iz osrednjega območja. Oboje sedaj sodi v drugo varstveno območje (ZTNP, 2010). Bistveno pa je, da kljub temu, da je veliko prebivalcev nezadovoljnih z omejitvami, ki jih narekuje TNP, dva poskusa (oba predloga poslancev) za zmanjšanje parka nista uspela. Leta 1996 je bila dana pobuda za izločitev Vrtaške planine nad Mojstrano, leta 2003 pa je bilo v okviru »Vučkovega zakona« predlagano, **da se iz parka izločijo naselja Ribčev Laz, Stara Fužina in Studor v Bohinju. Slednja pobuda je bila odločno zavržena celo na referendumu.** V času javne razprave »Vučkovega zakona« je bila predlagana vključitev novih območij nad Baško grapo nad Drežnico in nad Čezsočo. V nekaterih krajevnih skupnostih nad Baško grapo, so se ljudje na javnih razpravah izrekli za priključitev parku, te pobude je prevzela tudi občina Tolmin (Šolar, 2006).

2011 – kolesarska pot Bohinj –povezuje Bohinjsko Bistrico z Bohinjskim jezerom in nato poteka naprej do Srednje vasi v Zgornji dolini, predstavlja del predvidenega sistema kolesarskih poti različnih zahtevnosti znotraj občine Bohinj. Predstavlja enega izmed podprojektov znotraj regionalnega projekta Gorenjske kolesarske poti, ki sodi v program uresničevanja oziroma izvajanja regionalnega razvojnega programa Gorenjske v obdobju 2007-2013 (Gorenjska ..., 2010).

Kolesarske poti predstavljajo pomembno infrastrukturo na področju turizma in prometa, poleg tega pa vzpostavljajo tudi infrastrukturo na področju športa. Izvedba projekta na lokalni ravni ne pomeni le uresničevanja predvidenega razvoja na regionalni ravni. Bohinj bo s tem vpet tudi v predvideno mrežo glavnih in daljinskih kolesarskih poti. V skladu z zasnovo državnega kolesarskega omrežja v Republiki Sloveniji, prek Gorenjske poteka

daljinska kolesarska pot (Rateče - Ljubljana) in nekaj regionalnih kolesarskih poti (Bled - Bohinj; Kranj - Jezersko). Manjši del tega omrežja je že zgrajen (Rateče - Mojstrana; deloma Radovljica - Bled), večji del pa je potrebno še trasirati (Bled - Bohinj; Radovljica - Naklo - Medvode) ter nanj navezati pomembnejše kraje ter nanj navezati pomembnejše kraje, hkrati pa na to mrežo postaviti še mrežo lokalnih kolesarskih poti, ki bo povezala nekatera občinska središča. V smislu medregionalnih povezav pa ta projekt predstavlja tudi možnost medregionalne povezave in sicer na Goriško regijo (Informacija ..., 2010).

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Tretjega javnega razpisa za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi«, v okviru Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«, ki ga izvaja Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko – SVLR (Informacija ..., 2010).

V konceptu celovitega regionalnega pristopa in v smislu vključevanja turističnih destinacij v integralne turistične produkte, predstavlja del gorenjske mreže kolesarskih poti, ki je predviden na območju Občine Bohinj, pomemben element celote, saj v mrežo kolesarskih poti v celoti vpenja eno pomembnejših turističnih destinacij v regiji, hkrati pa se z realizacijo projekta Kolesarska pot Bohinj vzpostavlja možnost vzpostavitve neposredne kolesarske povezave s sosednjo prav tako izredno pomembno turistično destinacijo, Bledom (Informacija ..., 2010).

4 RAZVOJNE USMERITVE OBMOČJA

4.1 STRATEŠKE USMERITVE PO ZAKONU O TNP

(1) Z razvojnimi usmeritvami se v narodnem parku zagotavlja doseganje ciljev varstva okolja in spodbuja trajnostni razvoj, prilagojen ciljem narodnega parka, ki se uresničujejo zlasti (ZTNP, 2010):

1. z ekološkim kmetovanjem, razvojem dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, s pridelovanjem avtohtonih vrst kulturnih rastlin in z gojenjem avtohtonih pasem domačih živali, izboljšanjem predelave kmetijskih pridelkov in gozdarskih proizvodov;
2. z zagotovitvijo ustrezne komunalne opreme in druge gospodarske javne infrastrukture v narodnem parku in v parkovnih lokalnih skupnostih;
3. s spodbujanjem aktivnosti, ki dodatno prispevajo h krepitvi ekoloških in socialnih funkcij gozda v narodnem parku;
4. s spodbujanjem dejavnosti domače in umetne obrti ter načina gradenj, povezanega s stavbnim izročilom v narodnem parku;
5. s spodbujanjem do narodnega parka prijaznega turizma, tj. ekoturizma;
6. s spodbujanjem proizvodov z označbo porekla ali geografsko označbo ali z razvojem blagovne znamke narodnega parka;
7. s podporo nadstandardnemu razvoju družbenih dejavnosti v narodnem parku in v parkovnih lokalnih skupnostih, predvsem šolstva, zdravstva in socialnega varstva;
8. s podporo nadstandardnemu izvajanju državnih in lokalnih javnih služb v narodnem parku in v parkovnih lokalnih skupnostih;
9. z ohranjanjem in odpiranjem delovnih mest ter s spodbujanjem javno-zasebnega partnerstva;
10. s spodbujanjem uporabe najboljših razpoložljivih tehnik;
11. s spodbujanjem aktivnosti, ki prispevajo k ohranjanju narave;
12. s spodbujanjem aktivnosti, ki prispevajo k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine;
13. s spodbujanjem aktivnosti, ki prispevajo k vzdrževanju in ohranjanju za narodni park značilne krajine;
14. s spodbujanjem trajnostne mobilnosti in trajnostne rabe energije;
15. s spodbujanjem aktivnosti, ki prispevajo k ublažitvi posledic podnebnih sprememb;

16. z razvojem parkovne infrastrukture in podporo projektom za predstavljanje in interpretacijo narodnega parka, ozaveščanju in izobraževanju javnosti in prebivalcev narodnega parka;

17. s spodbujanjem obrtnih, kulturnih in okoljsko primernih gospodarskih dejavnosti ter socialnih storitev, ki prispevajo k ohranjanju poseljenosti in preskrbi prebivalcev narodnega parka.

(2) Razvojne usmeritve iz 2., 7., 8., 16. in 17. točke prejšnjega odstavka se uporabljajo tudi za tiste dele parkovnih lokalnih skupnosti, ki so zunaj narodnega parka (ZTNP, 2010).

4.2 STRATEŠKE USMERITVE PO PROGRAMU ZA RAZVOJ TURIZMA V BOHINJU ZA OBDOBJE 2006-2013

1. Turizem usmerjen v ohranjanje narave (Arh in sod., 2006: 29).

Razvoj turizma v prihodnosti mora biti usmerjen v ohranjanje narave, s preišljenimi posegi v prostor, predvsem na zavarovanem območju TNP, saj je neokrnjena narava tista, ki privablja obiskovalce v kraj in Bohinj loči od ostalih turističnih destinacij. Neokrnjenost naravnega okolja je eden glavnih turističnih potencialov Bohinja in bi tudi delna izguba te vrednote negativno vplivala na turistično gospodarstvo.

2. Turizem, vodilna panoga - možnost in izziv za vse v Bohinju (Arh in sod., 2006: 29).

Železarstvo in trgovina najprej in pred 100 leti gradnja bohinjske železnice so pripeljali v bohinjsko dolino turizem. V zadnjem desetletju postane turizem najhitreje rastoča gospodarska panoga v svetu. Odločitev javnega, gospodarskega in civilnega sektorja v Bohinju, da postane turizem za vse odprta, gonilna sila razvoja v občini ter kasnejša realizacija te odločitve, je najpomembnejša razvojna strategija za domače prebivalstvo.

3. Prepoznavnost – blagovna znamka (Arh in sod., 2006: 29).

Bohinj ima svojo prepoznavnost doma in v tujini. Strateško je pomembno krepiti in nadgraditi to prepoznavnost s spremljajočimi pozitivnimi turističnimi atributi, kot so: Triglavski narodni park, razvoj doživljajske turistične ponudbe, razvoj produktov – »pridelano v Bohinju« itd., saj le-ti pomenijo primerjalno prednost razvoja bohinjske turizma v prihodnosti.

4. Posodobitev in dograditev turistične infrastrukture (Arh in sod., 2006: 29).

V naslednjem obdobju je nujna posodobitev obstoječih komercialnih turističnih namestitvenih kapacitet, žičniških naprav in v bohinjskih smučarskih centrih poskrbeti za poletno ponudbo.

5. Ureditev in umiritev individualnega motornega prometa okrog jezera in na Pokljuki (Arh in sod., 2006: 29).

Pogoj za ohranitev jezera, okoliških naravnih in kulturnih znamenitosti in Pokljuke je dolgoročna ureditev prometnega režima.

6. Specializacija kvalitetne ponudbe za nišne trge na področju pohodništva in drugih outdoor aktivnosti ter zdravega načina življenja (Arh in sod., 2006: 29).

Bohinj ima idealno priložnost, da s specializirano, izpopolnjeno ponudbo na področju pohodništva in drugih outdoor aktivnosti prevzame vodilno vlogo v tem predelu Alp.

7. Trženje tradicionalnih vrednot Bohinja- železarstvo, pašništvo, kultura. Ena od važnejših primerjalnih prednosti Bohinja je tudi predstavitev svoje tradicije in načina življenja skozi zanimive doživljajske programe (Arh in sod., 2006: 29).

4.3 IZHODIŠČA IN PREDLOGI ZA PROMETNO UREDITEV PO ŠTUDIJU O MOŽNOSTIH ZAPOR V TNP

Izhodišča nadaljnjega razvoja sestavljajo štiri pomembne usmeritve (Študija možnosti zapor v TNP, 2010):

1. uravnotežen razvoj vseh vrst prometa,
2. omejitev motornega prometa v najbolj občutljivih območjih,
3. izločitev tranzitnega prometa iz glavnih naselbinskih jeder,
4. umiritev prometa, prednost pešcem v občutljivih naravnih območjih in naselbinskih jedrih.

Glavne težave trenutne prometne ureditve (Študija možnosti zapor v TNP, 2010):

- osrednje območje TNP obremenjeno z motornim prometom,
- motorni promet ogroža tudi druga varovana območja,
- hrup, onesnaženje zraka in vode ter prometna varnost niso skladni s sonaravnim razvojem turizma,
- v času prometnih konic povpraševanje po parkiriščih večje od ponudbe,
- kolesarskih poti ni,
- slabo in le delno urejene peš poti.

V alpskem območju in tudi zunaj njega se težave pretirane rabe običajnih osebnih avtomobilov in okolju manj prijaznega razvoja rešuje na dva načina:

1. z uvedbo območij, prostih vozil na motor z notranjim izgorevanjem in
2. z uvedbo mehke mobilnosti¹.

V prvem primeru se v določenem območju prepove promet za motorna vozila in ta nadomesti z nemotoriziranimi prometnimi sredstvi (električno vozilo, kolo, peš ipd.) V drugem primeru se sicer ne prepove prometa za motorizirana vozila, toda intenzivno se spodbuja vožnjo z nemotoriziranimi prometnimi sredstvi (Študija možnosti zapor v TNP, 2010).

Na svetu obstaja kar precej mest, ki vzpodbujajo nemotorizirane oblike mobilnosti in s tem promovirajo drugačno kakovost potovanja, življenja in tudi zdravja. Kar v nekaj mestih oziroma območjih je povsem omejen dostop z običajnimi avtomobili in je nadomeščen z bolj trajnostnimi načini prevoza. Spet drugod pa poizkušajo izboljšati razmere predvsem s pospeševanjem rabe trajnostnih prometnih sredstev (Študija možnosti zapor v TNP, 2010).

¹ Mehka mobilnost je pojem, ki je povezan s konceptom pospeševanja rabe tistih prometnih sredstev, ki se označujejo kot trajnostna, okolju prijazna, družbeno sprejemljiva in varna. S tem se misli predvsem hoja, kolesarjenje in javni promet. Gre za politiko nadzorovane, toda neprisiljene rabe različnih prometnih sredstev, v nasprotju s konvencionalnim konceptom povsem spontanega razvoja. Mehka mobilnost se pospešeno uvaja tudi v mnogih turističnih krajih in območjih alpskega prostora.

Zasnovo prihodnje prometne ureditve sestavlja sedem soodvisnih ukrepov (Študija možnosti zapor v TNP, 2010):

1. V turistični sezoni bo območje osrednjega Triglavskega narodnega parka prosto vozil na motor z notranjim izgorevanjem.
2. V obeh obdobjih in na celotnem območju občine Bohinj se uvede mehko mobilnost.
3. V osrednjem območju TNP se število parkirnih mest vsaj razpolovi, v robnem območju TNP in območju zunaj TNP se število parkirnih mest bistveno poveča.
4. V Bohinjski Bistrici in Stari Fužini se iz krajevnega jedra izloči tranzitni promet.
5. V naseljih se motorni promet umiri in cestno površino preuredi (tlakovanje).
6. Uvede se sistem kolesarskih poti in uredi pešpoti.
7. Uvede se ITS (inteligentni transportni sistem).

4.4 OBČINSKI PROSTORSKI NAČRT

4.4.1 Strateški prostorski cilji občine Bohinj

1. Vzpostavitev trajnostne prometne ureditve. Strateški cilj občine Bohinj je zmanjšanje in kolikor mogoče preprečitev vplivov, ki ogrožajo vlogo in vire alpskega prostora, varstvo njegovih kulturnih dobrin in sonaravnih krajin ter povečanje uspešnosti in učinkovitosti prometnih sistemov s spodbujanjem okolju in virom prijaznih nosilcev prometa (pešačenje, kolesarjenje in uporaba javnih prometnih sredstev). Prometna razbremenitev varovanih območij, predvsem na območju obale jezera in Pokljuke, bo učinkovita samo s prometnimi ukrepi, ki vključujejo omejitve osebnega motornega prometa med Bohinjsko Bistrico in Ribčevim Lazom, ob jezeru in na Pokljuki, ureditev javnih parkirišč v Bohinjski Bistrici, izboljšanje kakovosti, dostopnosti in zanesljivosti sistemov javnega prometa, izgradnjo daljinske kolesarske povezave Ukanc – Bled, ponovno vzpostavitev pomembnosti celotne železniške proge, imenovane Transalpina in ohranitev avtovlaka (Pfajfar in sod., 2008).

2. Krepitev Bohinjske Bistrice kot živahnega občinskega središča. Naselje Bohinjska Bistrica je najpomembnejše središče v občini Bohinj s posameznimi funkcijami regionalnega pomena in funkcijami občinskega središča ter predstavlja najkompleksnejše območje razvoja. Znotraj občine je Bohinjska Bistrica prostor z največ možnostmi za zaposlitev in najboljšo dostopnostjo do kulturnih, izobraževalnih, zdravstvenih in oskrbnih storitev. Strateške funkcije naselja je potrebno krepiti z razvojem prometnega terminala, športno-rekreacijskega območja Kobla, družbenih, storitvenih in proizvodnih dejavnosti ter ureditvami za pešce in kolesarje v naselju in njegovem širšem zaledju (Pfajfar in sod., 2008).

3. Krepitev lokalnih značilnosti naselij in kulturne krajine. Vsi novi posegi v prostor na območju občine Bohinj morajo biti načrtovani tako, da ohranjajo regionalno identiteto, da podpirajo in krepijo značilne kakovosti naselij in kulturne krajine v občini (OPN, 2008).

4. Varstvo okolja. Občina Bohinj bo zagotavljala varovanje, urejanje in po potrebi obnavljanje narave in krajine, da bi trajno zagotovila nemoteno delovanje ekosistemov, ohranjanje krajinskih prvin in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst vključno z njihovim naravnim življenjskim prostorom, raznovrstnost, posebnost in lepoto naravne in kulturne krajine v njeni celovitosti. Pomembno je ohraniti in izboljšati stabilnost gorskega gozda kot sonaravnega življenjskega prostora z negovalnim, sonaravnim in trajnostnim gospodarjenjem ter ohraniti oz. obnoviti zdrave vodne sisteme (Pfajfar in sod., 2008).

5. Ohranitev in spodbujanje hribovskega kmetijstva. Občina Bohinj si bo prizadeval zagotavljati bistveni prispevek hribovskega kmetijstva k ohranjanju poseljenosti in trajnostnih gospodarskih dejavnosti – zlasti s proizvodnjo značilnih kakovostnih izdelkov – k varstvu naravnega življenjskega okolja, preprečevanju naravnih nesreč, ohranitvi lepote in rekreacijskih vrednot naravne in kulturne krajine (Pfajfar in sod., 2008).

6. Upoštevanje interesov lokalnega prebivalstva. Uspešna prihodnost občine Bohinj temelji na upoštevanju potreb in želja občanov, za katere je potrebno iskati rešitve ob upoštevanju dolgoročnih gospodarskih učinkov. Kakovostno urejen podeželski prostor je osnovni temelj za zadovoljstvo občanov, vir in potencial za razvoj različnih dejavnosti v občini in pomemben gradnik prepoznavnosti občine (Pfajfar in sod., 2008).

7. Visoka arhitekturna kakovost zgradb in ureditev. Občina Bohinj bo načrtovala in vzdrževala svoj prostor na visokem kakovostnem nivoju. Ker vsak gradbeni poseg vpliva na kakovost skupnega prostora, ki je stvar vseh občanov, je v občini Bohinj zahtevana visoka arhitekturna kakovost za vse, tudi enostavne gradnje. Doseganje visoke kakovosti prostorskih ureditev je vzporedni cilj vseh javnih naročil in zasebnih investicij (Pfajfar in sod., 2008).

8. Izvajanje objektov in ureditve v skladu z napredno ekološko gradnjo. Zagotavljanje trajnostnih rešitev predstavlja glavno obvezo prostorskega razvoja v prihodnosti. Vsi posegi v prostor morajo biti celostno načrtovani ter strokovno preverjeni. Spodbuja se raba ekoloških in recikliranih materialov, intenzivna ozelenitev objektov in njihove okolice. Spodbujajo se okoljsko napredne zasnove objektov in vgradnja okoljsko naprednih tehničnih rešitev (Pfajfar in sod., 2008).

Razvojni cilji zdravo in uspešno podeželje

1. Visoka kakovost bivanja v (manjših) lokalnih središčih Ribčev Laz, Stara Fužina in Srednja vas je prednostna naloga pri prostorskem razvoju občine Bohinj. Občutek povezanosti v majhnih naseljih je prednost podeželskega okolja. Omrežje naselij je potrebno podpreti z dobro oskrbo, javno družbeno infrastrukturo, prometnimi in telekomunikacijskimi povezavami, možnostmi za prenovo in skladno dograjevanje naselij (Pfajfar in sod., 2008).

2. Celotno omrežje podeželskih naselij se razvija kot turistično območje, vendar glede na intenziteto razvoja z različnimi usmeritvami za nastanitveno, rekreacijsko, sprostitevno in drugo ponudbo (Pfajfar in sod., 2008).

3. Občina Bohinj si bo prizadevala za krepitev okoljskih kakovosti v lokalnih središčih. Neokrnjeno naravno okolje in kulturna krajina v občini Bohinj predstavljata vir, ki je razvojno pomemben na nacionalnem nivoju. Upravljanje in varovanje naravnih virov in dediščine je bistvenega pomena za bodočo krepitev podeželskega gospodarstva. Pomembni naravni viri vključujejo (Pfajfar in sod., 2008):

- kmetijske površine,
- vodne vire visoke kakovosti, v rekah, potokih, podtalnici in mokriščih,
- gozd, ki je gospodarsko pomemben za lesno predelovalno industrijo in prispeva k kakovosti ozračja,
- krajino, privlačno kot celoto, z naselji in naravnim okoljem ter je osrednjega pomena za občinsko in nacionalno turistično gospodarstvo.

4. Učinkovito povezovanje kmetijstva, gozdarstva in varstva narave, z razvijajočim se turizmom in podjetništvom, lokalnimi storitvami in drugimi načini zaposlovanja, bo glavni steber močnega podeželskega gospodarstva v lokalnih središčih občine Bohinj. Tradicionalna kmetijska pridelava in gozdarstvo bosta še naprej pomembno vplivala na razvoj prostora. Občina Bohinj bo vzpodbujala različne pobude za razvoj dopolnilnih dejavnosti, ki bi lahko predstavljale dodaten vir dohodkov za podeželsko prebivalstvo (Pfajfar in sod., 2008).

Strateški prostorski cilji – infrastrukturne prioritete

Promet

1. Občina Bohinj bo prometno infrastrukturo razvijala v smeri spremenjenih prometnih navad in prometnega režima, ki bo podpiral koncept trajnostne mobilnosti. S tem namerava občina Bohinj doseči izboljšanje bivalnega in delovnega okolja ter zmanjšanje vplivov prometa na bivalno in naravno okolje. Prednostne naloge se nanašajo na izgradnjo in posodobitev prometne infrastrukture v Bohinjski Bistrici, uvajanje sistemov umirjanja in urejanja prometa na celotnem območju občine ter povečanje učinkovitosti in privlačnosti javnega potniškega prometa, ki bo integriran z osebnim cestnim in železniškim prometom ter zaokroženim sistemom peš in kolesarskih poti (Pfajfar in sod., 2008).

Oskrba z vodo

2. Glavni cilj na področju oskrbe z vodo je ustrezna zaščita in varovanje vseh vodnih virov v občini Bohinj pred onesnaženjem in neustreznimi posegi ter zagotovitev ustrezne vodooskrbe vsem naseljem v občini (Pfajfar in sod., 2008).

Odvajanje in čiščenje odpadne vode

3. V občini Bohinj je potrebno zagotoviti primerne načine odvajanja in čiščenja odpadne vode v skladu s sprejetim operativnim programom odvajanja in čiščenja odpadnih vod za vsa gospodinjstva in gospodarske subjekte, pri čemer se v gosteje poseljenem delu občine uredi kanalizacijski sistem, v oddaljenih manjših naseljih pa predpiše kontrolirane lokalne načine odvajanja in čiščenja odpadne vode (Pfajfar in sod., 2008).

Odpadki

4. Nadaljnji koncept ravnanja z odpadki v občini bo temeljil na zmanjševanju in ločenem zbiranju odpadkov, ki ga bo občina dosegla predvsem z osveščanjem prebivalcev (Pfajfar in sod., 2008).

Oskrba z energijo

5. Cilj ukrepov na področju oskrbe z energijo je zagotoviti smotrno rabo energije ter z načrtovanjem smotne razporeditve naselij in objektov omogočiti izgradnjo in obratovanje daljinskih sistemov. Za območje Občine Bohinj je treba izdelati lokalni energetske koncept. Pri načrtovanju energetskih sistemov imajo prednost sistemi, ki omogočajo izrabo obnovljivih virov energije ali hkrati proizvajajo toplotno in električno energijo (Pfajfar in sod., 2008).

Elektronske komunikacije

6. Na področju elektronskih komunikacij je na urbaniziranem območju Bohinja potrebno razviti sistem kabelskih, televizijskih in telekomunikacijskih omrežij in z ustrezno opremo elektronskih komunikacij pokriti potrebe po pretežno individualnih telekomunikacijskih storitvah. Za boljšo povezanost bodo tudi oddaljena in težje dostopna območja opremljena z mobilnimi telekomunikacijskimi tehnologijami (Pfajfar in sod., 2008).

4.4.2 Zasnova prostorskega razvoja občine Bohinj

1. Občina Bohinj bo nadaljnji razvoj in urejanje prostora usmerjala tako, da bo obstoječa naselja ohranjala strnjena in hkrati dvigovala nivo urejenosti. Občina Bohinj želi z urejanjem in omogočanjem razvoja naselij zadržati prebivalstvo v občini in pritegniti nove prebivalce s tem, da bo povečevala možnosti zaposlitve, oskrbe in preživljanja prostega časa. V naseljih bo zagotavljala prostor za nova stanovanja in konkurenčne gospodarske dejavnosti, povezane s storitvami, gostinstvom, turizmom, predelovalnimi dejavnostmi in kmetijstvom (Pfajfar in sod., 2008).

2. Privlačnost območja za delo in bivanje bo občina Bohinj podpirala z vzdrževanjem dobrih prometnih povezav ter omogočanjem dobrega poslovnega in delovnega okolja. Pri tem bo izkoriščala potenciale za razvoj podjetništva, ki jih predstavljajo možnosti za izmenjavo informacij, sodelovanje, inovativnost, uvajanje dobrih praks ter povezovanje sredstev in znanja za razvoj (Pfajfar in sod., 2008).

3. Območja za delo na neagrarnih dejavnostih bo občina Bohinj poizkušala zagotavljati tako v naseljih Spodnje kot Zgornje doline, s čimer se bodo zmanjšale centralizacija dejavnosti v Bohinjski Bistrici in Spodnji dolini ter dnevne migracije prebivalcev (Pfajfar in sod., 2008).

4. Z namenom spodbujanja širokega kroga poslovnih dejavnosti in ustvarjanja kakovostnih delovnih mest bo prostorski razvoj v občini Bohinj podpiral izvajanje projektov na različnih področjih (Pfajfar in sod., 2008):

- ustvarjanje dobrih pogojev za šolsko izobraževanje otrok in mladih, za izobraževanje odraslih in oseb s posebnimi potrebami,
- spodbujanje podjetništva, posebej medsebojno povezanih hitro rastočih, z znanjem intenzivnih storitvenih dejavnosti,
- spodbujanje trajnostne mobilnosti z urejenim javnim prometom, ureditvami za pešce in kolesarje ter dobro prometno dostopnostjo naselij,
- zagotavljanje učinkovitih telekomunikacijskih povezav, vključno s širokopasovnim internetom,

- izboljševanje ponudbe kulturnih in športno-rekreacijskih dejavnosti,
- zagotavljanje visoke kakovosti grajenega okolja z vrhunsko arhitekturo, urejenimi ulicami in drugimi javnimi prostori,
- dobra komunalna opremljenost in oskrba,
- učinkovito ravnanje z odpadki.

Prednostna območja za razvoj poselitve in razvoj dejavnosti

1. Poselitev in razvoj dejavnosti se prednostno usmerjata v Bohinjsko Bistrico. Pomembnejše naselje za razvoj poselitve in dejavnosti je tudi Ribčev Laz (Pfajfar in sod., 2008).

2. Bohinjska Bistrica se razvija kot občinsko središče z upravnimi, poslovnimi, oskrbnimi, zdravstvenimi, vzgojno izobraževalnimi, turističnimi, športno-rekreacijskimi, kulturnimi in drugimi družbenimi dejavnostmi. V središču naselja se načrtuje osrednjo odprto javno zeleno potezo na katero mejijo območja centralnih in turističnih dejavnosti ob Triglavski in Ajdovski cesti, ureja se cestno infrastrukturo ter izgradi prometni terminal s centralno avtobusno postajo, železniško postajo in parkirno hišo. Bohinjska Bistrica je najpomembnejše zaposlitveno središče v občini, z največ delovnimi mesti izven kmetijstva (Pfajfar in sod., 2008).

3. Lokalno središče Ribčev Laz se razvija kot območje stanovanj s turističnimi, oskrbnimi, storitvenimi, športno-rekreacijskimi, kulturnimi in poslovnimi dejavnostmi. Na obstoječih zazidljivih površinah v središču naselja je načrtovano novo območje centralnih dejavnosti z javno podzemno parkirno hišo, območjem stanovanj, zelenimi površinami ter hotelskimi ali apartmajskimi objekti. Turistična dejavnost se v Ribčevem lazcu razvija kot glavni vir dohodka prebivalcev (Pfajfar in sod., 2008).

4. Stara Fužina, ki je manjše lokalno središče, se razvija kot območje stanovanj z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi. V lokalnih središčih se obstoječo oskrbo krepi z namenom, da bi se zmanjšale potrebe po potovanjih v Bohinjsko Bistrico. Pomembna dejavnost v lokalnih središčih in drugih naseljih je kmetijstvo (Pfajfar in sod., 2008).

5. Naselje Bohinjska Bistrica ter večja in manjša lokalna središča predstavljajo ogrodje policentričnega in dekoncentriranega razvoja namestitvenih in infrastrukturnih turističnih zmogljivosti v občini. Vanj se z nastanitvenimi kapacitetami uvrščajo tudi druge vasi in naselja (Pfajfar in sod., 2008).

6. Območja z največjim predvidenim razvojem turističnih dejavnosti so območja Bohinjske Bistrice, Ribčevega Laza, Vogla, Koble in Rudnega polja. Gre za posamezna območja, ki so sicer znotraj območij različnih intenzitet prostorskega razvoja turizma, zato se pri razvoju dejavnosti na naštetih območjih upošteva usmeritve iz prostorske zasnove turizma. Za območja Vogla, Ribčevega Laza, Koble in Rudnega polja se za razvoj turističnih dejavnosti izdelajo posebne strokovne podlage in variantne rešitve (Pfajfar in sod., 2008).

4.4.3 Zasnova prometne infrastrukture

1. Prednostne projekte pri izboljšavi cestnega omrežja v občini Bohinj predstavlja ureditev cestnega prometa v Bohinjski Bistrici, ki vključuje izgradnjo obvoznice. Z njo se izboljša dostopnost do gospodarske cone Lip-Bled, preusmeri večji del tovornega prometa izven centra naselja z izjemo tranzitnega tovornega prometa ter v povezavi z urejanjem parkirišč ustvarja pogoje za izvajanje koncepta umirjanja prometa v Bohinju. Obvoznica je načrtovana v dveh variantah, obema pa je skupna izgradnja več etažnega prometnega terminala na območju sedanjega nasutja ob progi ter novo cesto po območju med objektom Filbo in strugo Belce. Terminal bi vključeval železniške manipulativne površine na strehi objekta, garažno hišo v etažah ter novo osrednjo avtobusno postajo v pritlični etaži. Na ta način se z novim objektom izkoristi obstoječa višinska razlika ter v enem objektu zagotovi novo prometno vozlišče. Prva varianta obvoznice predvideva potek trase ob železniški progi od odcepa na regionalni cesti RI-209 (Lesce – Bled - Bohinjska Bistrica - Jezero) pri Bitnjah, preko Save Bohinjke, do križišča pri novi avtobusni postaji. Druga varianta predvideva potek nove obvoznice v dveh odsekih: odsek ceste od križišča pri novi avtobusni postaji do obstoječe regionalne ceste RI-209 pred bencinskim servisom. Drugi odsek je trasa obvoznice od novega odcepa za bencinski servisom, preko vodotoka Bohinjska Bistrica, po območju sedanjega športnega centra do priključka na obstoječo regionalno cesto RI-209. Na ostalih regionalnih cestah proti jezeru, Sorici in Pokljuki jenačrtovano izboljšanje križišč in tehničnih elementov. V območjih naselij se uredijo širine vozišč, hodniki za pešce in kolesarske steze (Pfajfar in sod., 2008).

2. Načrtuje se nova dostopna cesta med naseljem Ribčev Laz in parkirno hišo oz. Spodnjo postajo nihalke Vogel. Cesta se načrtuje v dveh oziroma treh variantah. Prva varianta predvideva širitev obstoječe ceste ob jezeru in preoblikovanje karakterističnega profila ceste tako, da se cesta razširi ter doda koridor za kolesarje, rolkarje in sprehajalce. Dodatno se ob južni obali jezera vzpostavi pešpot, ki se prilagaja terenu in se mestoma približa obali in kopališčem. Druga varianta predvideva izgradnjo nove dostopne ceste v zaledju južne obale jezera. Osnovno izhodišče umestitve trase v prostor je čim manjša vidna izpostavljenost novega posega in odmik motornega prometa od Bohinjskega jezera. Cesta bi tako razbremenila obalo Bohinjskega jezera in naselje Ribčev Laz obiskovalcev smučišča, sezonskih kopalcev in obiskovalcev campinga. Na ta način se celoten promet preusmeri v zaledje, obstoječo priobalno cesto pa se prestrukturira v promenado namenjeno, predvsem rekreaciji, športu in sprostitvi (tekači, pohodniki, kolesarji in kopalci ipd.) ter urgentnim dovozom. Cesta se izvede kot kombinacija ceste na terenu s potrebnimi vkopi in nasipi, viaduktov na križanju z večjimi hudourniki in ceste pod galerijo na mestih vidne izpostavljenosti in večjega naklona terena. Na obstoječa turistična območja ob južni obali jezera se lahko dostopa z dostopi z nove ceste, kar omogoča tudi dostop do nekaterih kopališč. Tretja dolgoročna varianta predvideva izgradnjo nove žičnic zgornja postaja Vogel-Suha oz. Ribčev Laz, ki bi nadomestila obstoječo žičnico iz smeri Ukanca. Na vzhodni strani Ribčevega Laza se predvidi novo spodnjo postajo žičnice z ustreznimi funkcionalnimi in parkirnimi površinami. S tem se zmanjša sezonski pritisk prometa na obstoječi priobalni cesti, za katero se predvidi preoblikovanje karakterističnega profila tako, da se širši pas ob jezeru nameni promenadi, ožji pas na južni strani pa ostane namenjen prometu (avtobusna proga, intervencija, lokalni dovoz). Promenada je višinsko oz. drugače ločena od cestišča (Pfajfar in sod., 2008).

3. Sprememba prometne ureditve se načrtuje tudi med Ribčevim Lazom in Staro Fužino, kjer je predvidena obvoznica. Cilj je razbremeniti obstoječi most pri cerkvi Sv. Janeza, ki se ga prvenstveno nameni pešcem in kolesarjem. Osnovno izhodišče umestitve trase v prostor je čim manjša vidna izpostavljenost novega posega. Cesta se izvede kot kombinacija ceste na terenu s potrebnimi vkopi in nasipi, viadukti na križanju z vodotoki (Sava Bohinjka, Ribnica) in ceste pod galerijo na mestih večjega naklona terena. Obvoznica se od glavne ceste Bohinjska Bistrica-Ribčev Laz odcepi v vzhodnem delu Ribčevega Laza, prečka Savo Bohinjko, poteka ob zahodnem vznožju Peči ter po vzhodni strani Stare Fužine, kjer se priključi na obstoječo cesto Stara Fužina-Bohinjska Češnjica (Pfajfar in sod., 2008).

4. Prednostni projekt pri urejanju prometa v občini je t. i. umirjanje in urejanje prometa, s katerim se omejuje osebni motorni promet, spodbuja uporabo integralnega javnega prometa (avtobus, vlak, taksi, minibus) in ureja mirujoči promet. Za doseganje takega cilja je potrebno uvesti posebne prometne režime oziroma območja režimov, ki so prilagojeni obsegu prometa in se lahko izvajajo stalno ali občasno poostreno (čas najvišje poletne sezone in zapore območij za osebni promet). Najstrožji ukrepi v času zapor ne veljajo za stanovalce, lastnike, najemnike, upravljavce, intervencijske in službene vožnje (Pfajfar in sod., 2008).

5. Območja izvajanja prometnih režimov so (Pfajfar in sod., 2008):

- območje 1 (najstrožji režim): Bohinjsko jezero, Voje, planina Blato in Vogar,
- območje 2 (vmesni režim): Spodnja in Gornja dolina, Ribčev Laz,
- območje 3 (najbolj blag režim): Bohinjska Bistrica.

6. Osebni turistični motorni promet v občini gravitira h turističnemu središču Bohinjska Bistrica, od tam pa se po potrebi preusmerja z javnim prometom naprej v ožje območje Bohinja. Ceste, ki se v občini slepo končajo (npr. planina Voje, Vogar, planina Blato), dolgoročno postanejo za individualni promet nedostopne (Pfajfar in sod., 2008).

7. Koncept urejanja mirujočega prometa vključuje ukinitve posameznih parkirišč znotraj 1. območja izvajanja prometnih režimov in urejanje novih v 3. območju, v neposredni navezavi na dostope z glavnih cest in na javna prevozna sredstva. V Bohinjski Bistrici je v tem sklopu potrebno ob železniškem terminalu zgraditi javno parkirno hišo in vzhodno obvoznico (Pfajfar in sod., 2008).

8. Temelj javnega prometa v občini Bohinj je avtobus. Pomembna je integriranost javnega cestnega prometa z železnico. Zgradi se nova centralna avtobusna postaja ob železniški postaji v Bohinjski Bistrici ter dogradi in uredi postajališča ob linijah v občini. V okviru ukrepov za zmanjševanje osebnega motornega prometa v občini, predvsem pa v območju TNP, okolici jezera in na Vojah se vzpostavijo redne linije minibusov, npr. krožna pot Bohinjska Bistrica-Zgornja Bohinjska dolina-Spodnja Bohinjska dolina-Bohinjska Bistrica, Stara Fužina-planini Blato in Voje, Ribčev Laz-hotel Zlatorog in slap Savica, Bohinjska Bistrica-spodnja postaja nihalke na Koblo-Ribčev Laz-spodnja postaja nihalke na Vogel-Ribčev Laz-Bohinjska Bistrica. V času turistične sezone se lahko do posameznih območij organizira tudi dodatne linije ali javni prevoz kombinira s taksi službami (Pfajfar in sod., 2008).

9. V občini Bohinj se vzpostavi zaokroženo omrežje peš povezav med naselji in zaselki ter izboljša kakovost površin za pešce. V vseh naseljih se javni prostor ureja tako, da ureditve dajejo prednost pešcem in kolesarjem. V naseljih se ob državnih in lokalnih cestah ter javnih poteh z večjimi obremenitvami ureja samostojne peš poti in hodnike, kjer prostor to omogoča (Pfajfar in sod., 2008).

10. V zgodovinskih poselitvenih jedrih, zavarovanih kot naselbinska kulturna dediščina, se na lokalnih cestah izboljša kakovost tlakov, ureja skupne javne prostore in izvaja ureditve za umirjanje motornega prometa (Pfajfar in sod., 2008).

11. Območje jezerske skleda ter Spodnje in Zgornje doline se uredi za peš, kolesarski in javni promet. S tem se spodbuja uporabo nemotoriziranega in javnega prometa (Pfajfar in sod., 2008).

12. V občini Bohinj se uredijo in označijo medobčinske kolesarske poti in povezave Bled-Bohinjska Bela-Bohinjska Bistrica-Bohinjsko jezero, Bača pri Modreju-Podbrdo-Bohinjska Bistrica in Zg. Gorje-Krnica-Jereka. Označijo se tudi tematske kolesarske poti in povezave (Pfajfar in sod., 2008):

- pot po Bohinjskih vaseh,
- pot ob Savi in preko Dobrave,
- pot po Bohinjskih planinah,
- Pokljuka,
- pot preko Soriške planine na Primorsko,
- gozdarska pot pod Bohinjskim grebenom,
- pot po dolini Voje.

Ločene kolesarske steze se uredijo ob voziščih regionalnih in lokalnih cest v strnjenih naseljih ter ob regionalni cesti Bled-Bohinjska Bistrica-Jezero na delih, kjer prostorske razmere to dopuščajo. Ostale kolesarske poti potekajo po trasah lokalnih cest in poljskih poteh, na katerih se uredi sistem označevanja.

13. Površine za mirujoč promet v Bohinjski Bistrici se zagotavlja v okviru obstoječih javnih parkirišč, novih garažnih hiš v sklopu hotelskih kompleksov in v okviru načrtovanega prometnega terminala. V garažni hiši terminala bo zagotovljenih vsaj 1000 parkirnih mest za osebna vozila, avtobuse in tovorni promet. Parkirišča za avtodome se urejajo v sklopu širitve campa Danica (Pfajfar in sod., 2008).

14. Vodni promet na območju občine ni urejen z ustreznim odlokom, zaradi česar uporaba vodnih virov ni nadzorovana in usklajena s posameznimi uporabniki, kar pogosto privede do konfliktov. Občina si bo prizadevala za sprejetje in uveljavitev odloka, ki bo uredil razmerja med posameznimi uporabniki vodnih virov in bo določil pogoje trajnostnega razvoja turističnih programov na vodi in vodne rekreacije. Izplovba in pristanek sta dovoljena samo na za to predvidenih in urejenih površinah (Pfajfar in sod., 2008).

15. Zračni promet na območju Triglavskega narodnega parka je omejen na dostavo v planinske domove in urgentne prelete (Pfajfar in sod., 2008).

5 ANKETA

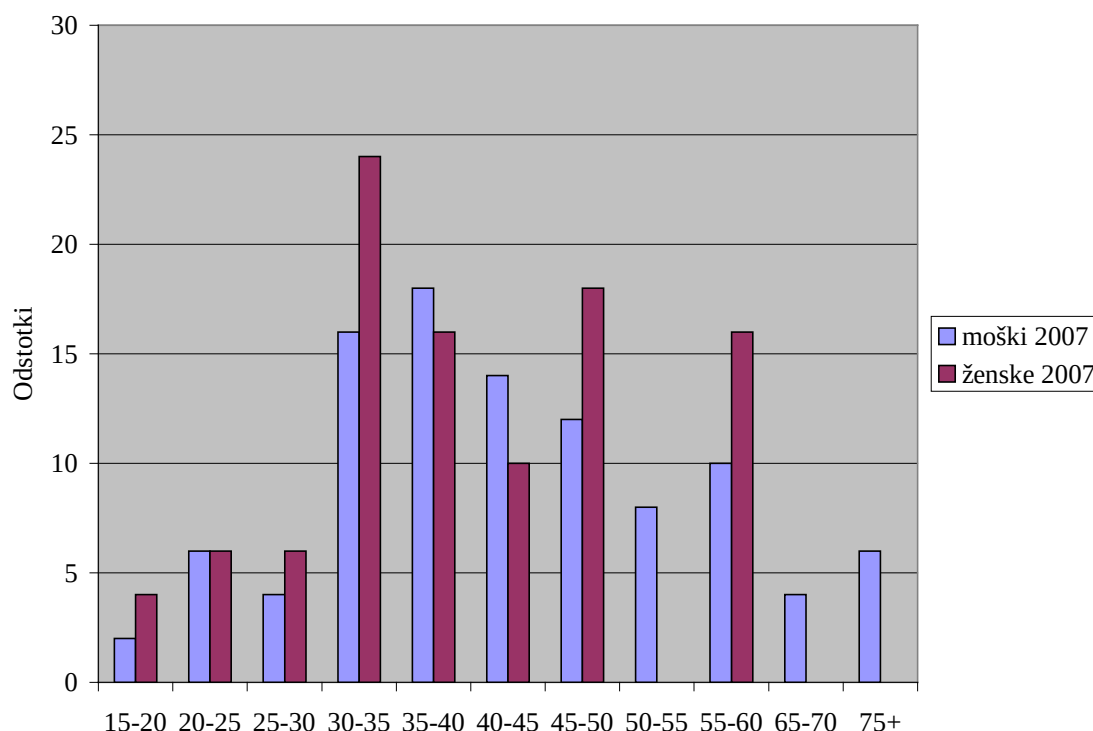
5.1 ANALIZA ANKETE IZVEDENE MED PREBIVALCI OBČINE BOHINJ V LETU 2007

Kot je omenjeno že v poglavju o materialu in metodah dela, sem pri izvajanju anketne raziskave, uporabila metodo osebnega intervjuja z anketnim vprašalnikom odprtega tipa. Na ta način, pridemo do konkretnih predlogov za rešitve, ki so uporabni pri oblikovanju novih prostorskih rešitev ter preoblikovanju oziroma izboljšanju obstoječih, uporabni pa so tudi pri oblikovanju strateških usmeritev razvoja prostora in komentar obstoječih dokumentov. Več o tem je zapisano v razpravi.

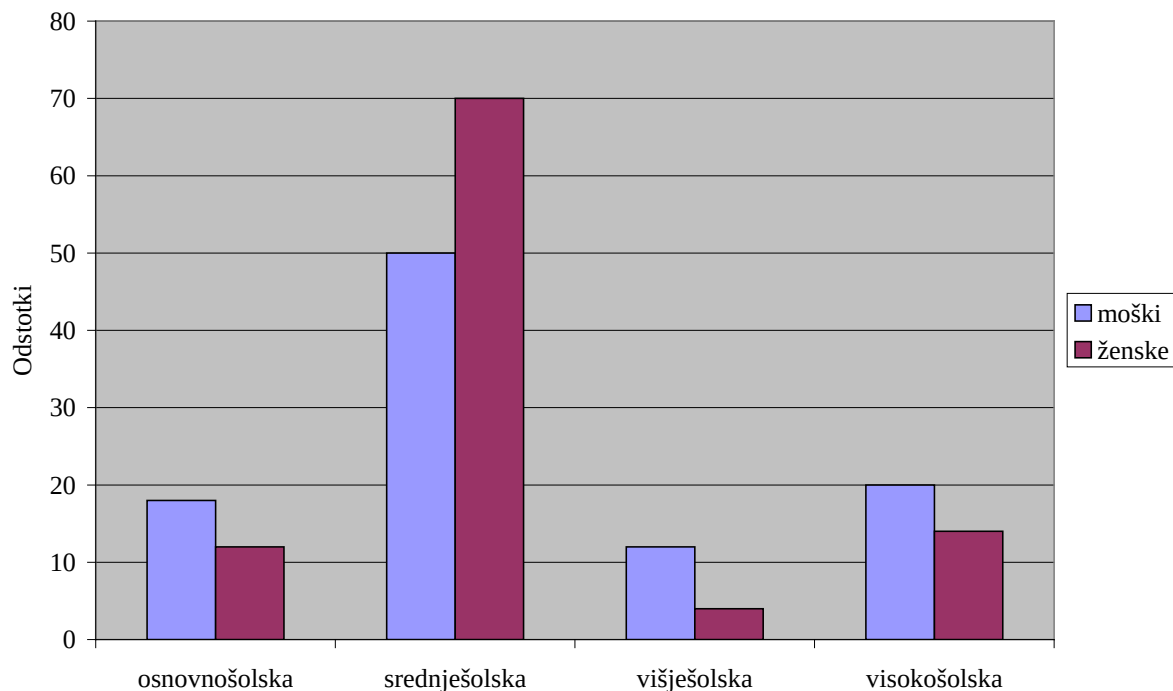
Vprašanja se večinoma nanašajo na mnenje o kakovosti posameznih sestavin prostora in o usmeritvi razvoja tako za prebivalce kot obiskovalce. Obiskovalcem so bila zastavljena vprašanja v zvezi s kakovostjo ponudbe, primernosti obsega razvoja znotraj TNP in vprašanja o prihodnjem razvoju, prebivalcem pa o kakovosti življenja in infrastrukture na območju, vplivu TNP-ja v tem pogledu ter prihodnjem razvoju.

• Opis vzorca

Med anketiranci je bilo 22 žensk in 28 moških. 13 anketirancev je lastnikov kmetij.

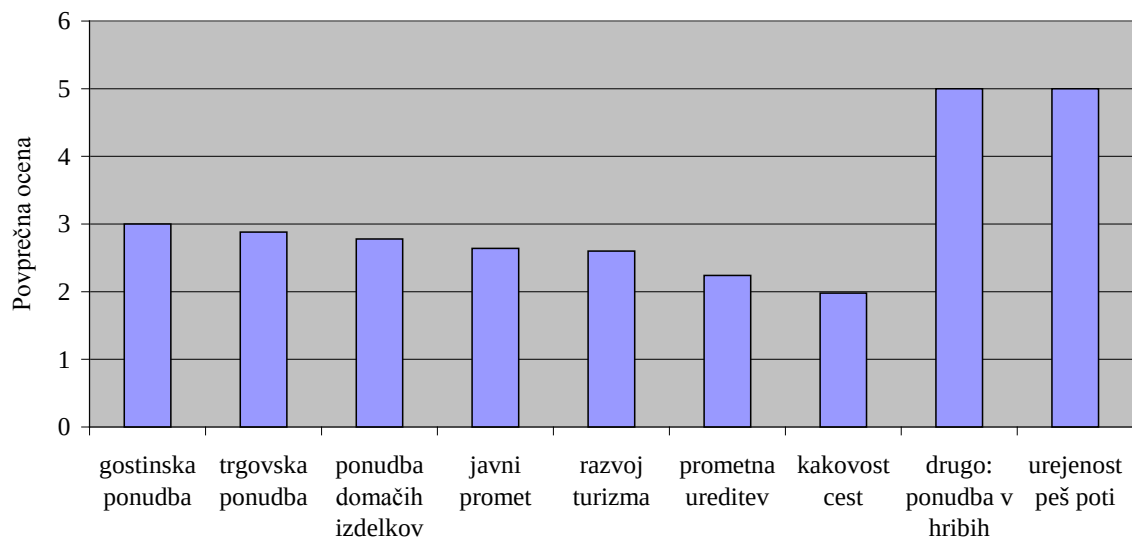
Slika 10: Razdelitev vzorca po starosti

Slika 11: Razdelitev vzorca po izobrazbi

V vzorcu je bilo zajetih več žensk s srednješolsko izobrazbo in manj z osnovnošolsko, višješolsko in visokošolsko izobrazbo. Obratno velja za moške.

• Kakšno je vaše mnenje o dejavnikih razvoja Bohinja

Ocenjevalna lestvica: 1-zelo neustrezno, 2-neustrezno, 3-sprejemljivo, 4-ustrezno, 5-zelo ustrezno

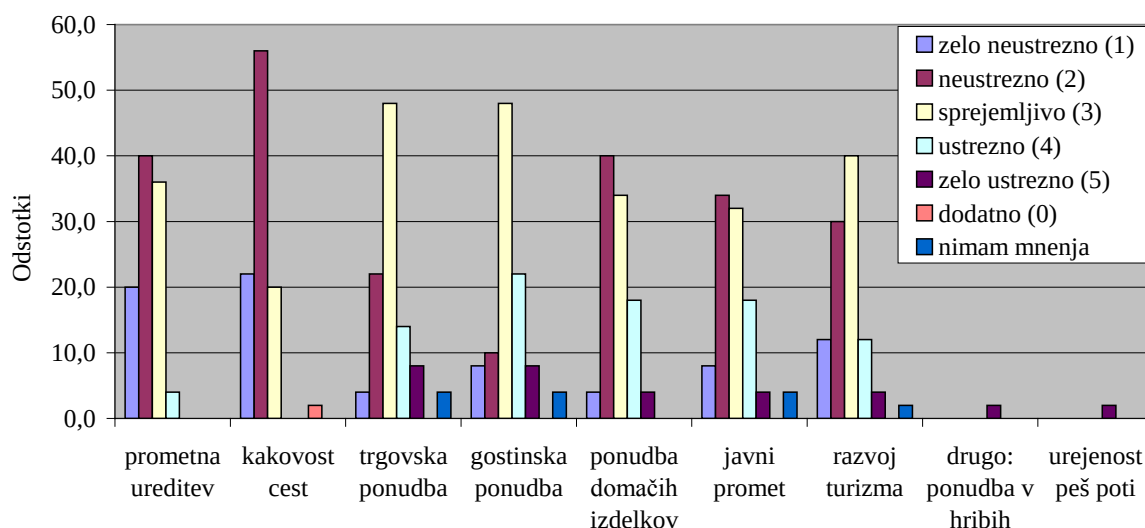
Slika 12: Mnenje prebivalcev o dejavnikih razvoja Bohinja – povprečne ocene

Pri večini parametrov prevladujeta oceni 2-neustrezno in 3-sprejemljivo, razen pri ponudbi v hribih in urejenosti pešpoti. Parametra so anketiranci naknadno dodali sami, zato ocena ni primerljiva.

Izpostaviti je potrebno, da je eden od prebivalcev, kar predstavlja 2 odstotka, kakovost cest označil z oceno 0. Dodatna ocena 0 pri izračunu povprečne ocene ni bila upoštevana.

Največje je nezadovoljstvo s prometno ureditvijo in kakovostjo cest, kar je razvidno iz slike 14, ki prikazuje povprečne ocene za posamezne parametre. Najbolje sta ocenjeni gostinska in trgovska ponudba, vendar sta ocenjeni s povprečno oceno 3 oziroma manj, t.j. sprejemljivo.

Pod »drugo« so prikazani parametri, ki so jih anketiranci izpostavili sami. Ker so te parametre ocenjevali le dva do trije ljudje, rezultati niso primerljivi, zato so prikazani na skrajni desni strani grafa in niso vključeni v razporeditev po padajoči povprečni oceni kot ostali parametri.

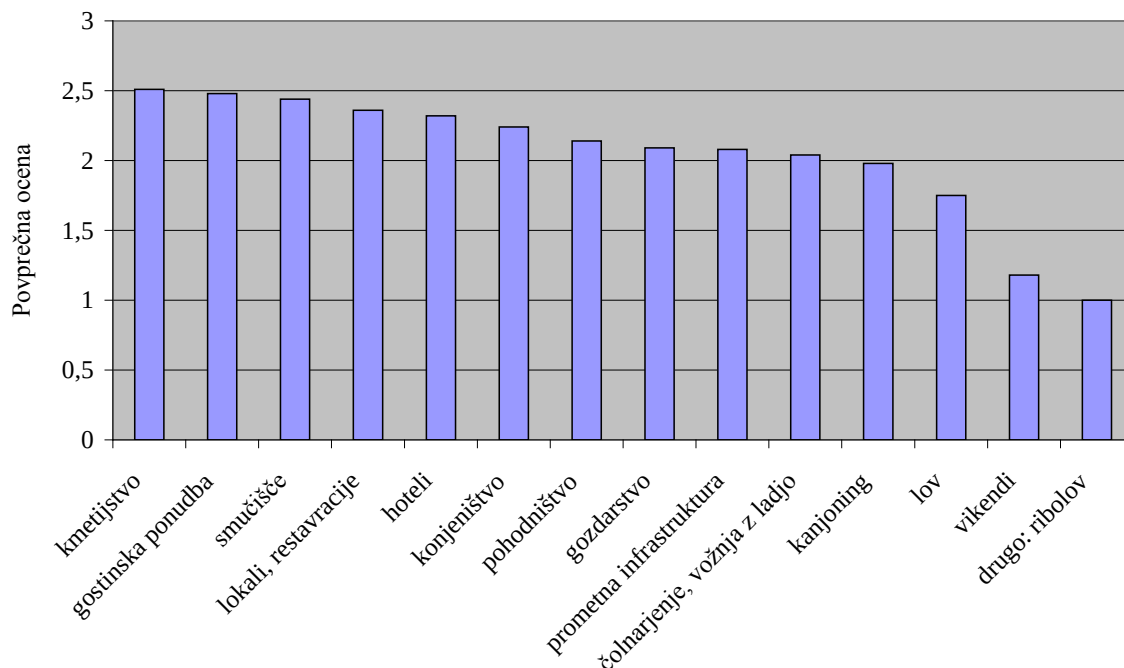

Slika 13: Mnenje prebivalcev o dejavnikih razvoja Bohinja - odstotki

Iz slike 15 je razvidno, da se pri kakovosti cest pojavljajo samo ocene 1-zelo neustrezno, 2-neustrezno in 3-sprejemljivo. Pri vprašanju o ustreznosti prometne ureditve se pojavi tudi ocena 4-ustrezno, vendar predstavlja samo 4 odstotke to je dva anketiranca. Pri ostalih parametrih so zastopane vse ocene, vendar ne v zadostni meri, da bi povprečna ocena presegla 3-sprejemljivo kar je razvidno iz slike 15.

Izpostaviti je potrebno, da so parametra ponudba v hribih in urejenost peš poti dodali anketiranci naknadno in sicer 4 odstotke vprašanih (2 osebi), zato ocena ni primerljiva. Kot vidimo na sliki 14, ki predstavlja graf povprečnih ocen, omenjena parametra očitno izstopata.

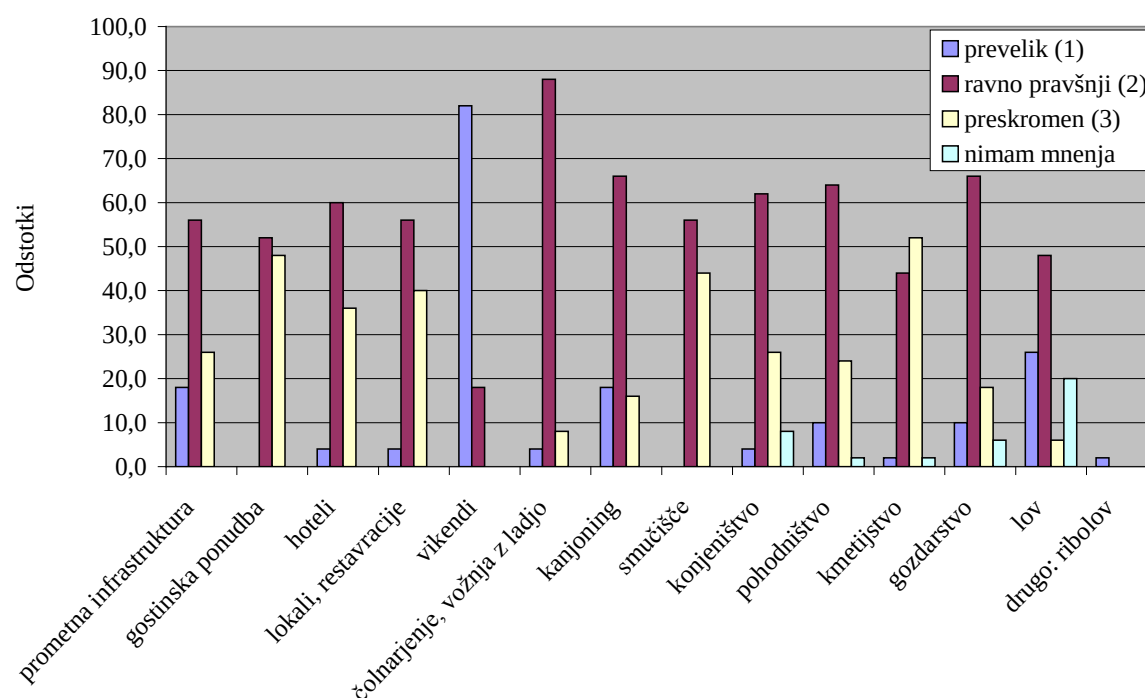
• Kakšno je vaše mnenje o obsegu razvoja znotraj TNP?

Ocenjevalna lestvica: 1-prevelik, 2-ravno pravi, 3-preskromen

Slika 14: Mnenje prebivalcev o obsegu razvoja znotraj TNP – povprečne ocene

Kot je razvidno iz slike 16, so prebivalci Bohinja dokaj naravovarstveno usmerjeni in sicer se s povprečno oceno 2,51 le pri kmetijstvu nagibajo proti oceni 3-preskromen razvoj. Gostinska ponudba in smučišče imata povprečni oceni pod 2,50. Preveč razširjena se jim zdi samo počitniška pozidava s povprečno oceno 1,18. Izpostaviti je potrebno, da je ribolov kot nov parameter dodalo le 2 odstotka (1 oseba) anketirancev in zato ocena 1 ni primerljiva.

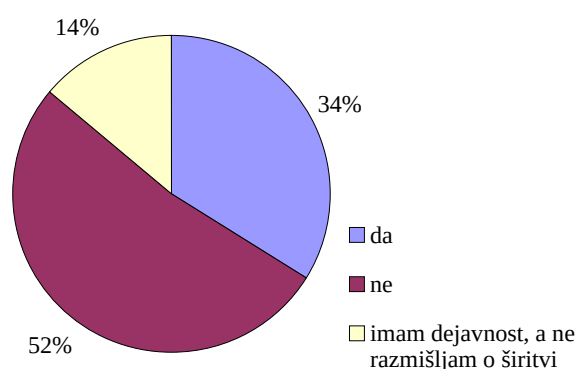

Slika 15: Mnenje prebivalcev o obsegu razvoja znotraj TNP - odstotki

Iz slike 17 je razvidno, da prevladuje ocena 2-ravno pravšnji. Le pri parametru vikendi prevladuje ocena 1-prevelik, pri kmetijstvu pa 3-preskromen. V 30-50 odstotkih primerov (15-25 oseb) so anketiranci mnenja, da je razvoj preskromen za sledeče parametre: gostinska ponudba, hoteli, lokali in restavracije ter smučišče, kar pa ni ravno naravovarstveno usmerjeno v nasprotju s povprečno oceno za te parametre.

Torej, večina anketirancev je mnenja, da je večina dejavnosti prej premalo kot pa preveč razvita. Izjema je razširjenost počitniških hiš, za katere je večina mnenja, da jih je preveč.

• **Ali razmišljate o tem, da bi odprli ali razširili dejavnost (obrt, podjetje) v Bohinju?**

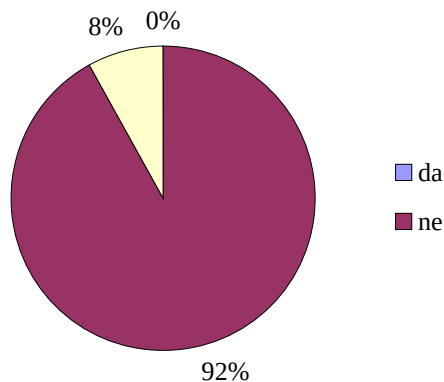

Slika 16: Lastništvo dejavnosti/obrti

Dejavnosti anketirancev v tem vzorcu so raznovrstne, najpogostejša dejavnost je oddajanje apartmajev. Med anketiranci pa je bil tudi lastnik avtomehanične delavnice, lastnik gostišča ob jezeru in lastniki raznih dejavnosti s področja gradbeništva ipd.

Ovire za širitev oziroma odprtje dejavnosti, ki so jih navajali, so na primer omejitve TNP-ja na področju gradnje in omejeno povpraševanje po določeni dejavnosti, anketiranci pa so izpostavljali tudi osebne razloge, ki pa za potrebe naše raziskave niso pomembni.

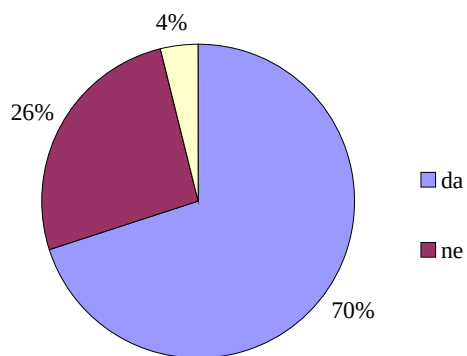
• **Ali se ukvarjate z bio pridelavo?**

Slika 17: Interes za bio pridelavo

Vprašanje so izpolnili vsi anketiranci, ne le lastniki kmetij. Med anketiranci, ki premišlujejo o biološki pridelavi, je 2 odstotka anketirancev (1 oseba), ki nimajo v lasti kmetije. Z biološko pridelavo bi se ukvarjali le v lastne namene.

• **Ali pogrešate ponudbo lokalnih produktov?**

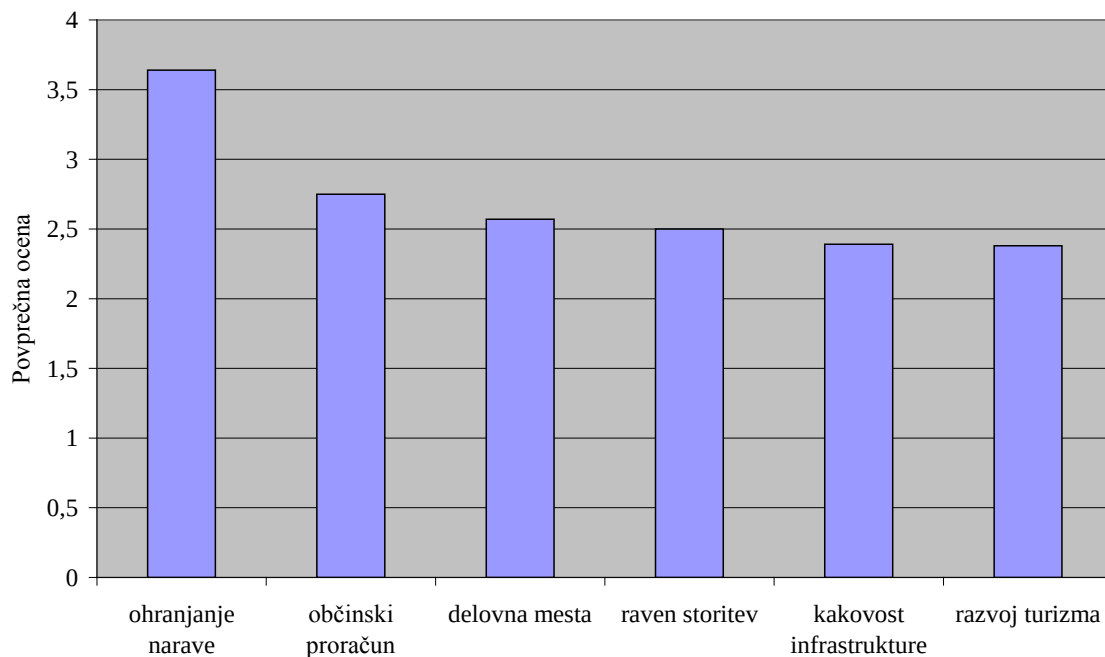

Slika 18: Mnenje o obsegu ponudbe lokalnih produktov

Slika 20 kaže, da je večina prebivalcev mnenja, da je ponudbe lokalnih produktov premalo. Dva anketiranca, kar predstavlja 4 odstotke sta dodala, da ponudba je, a je promocija preslaba.

Ponudba lokalnih produktov, bi lahko predstavljala velik in pomemben del turistične ponudbe območja, ki bi pritegnila specifične goste in tako pripomogla k pozitivnemu vplivu na občinski proračun.

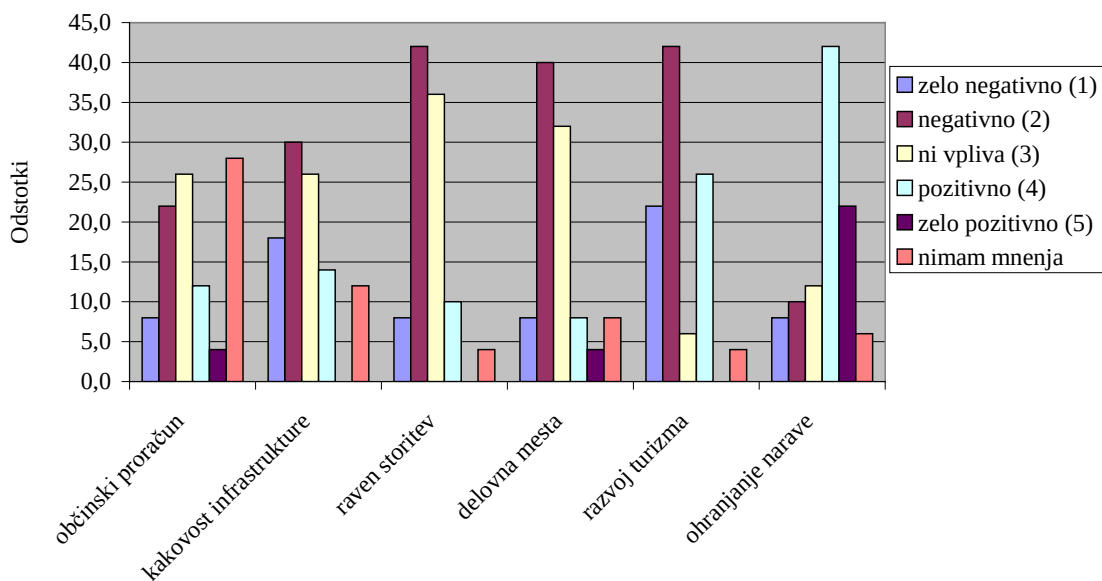
• Kako TNP vpliva na Bohinj?

Ocenjevalna lestvica: 1-zelo negativno, 2-negativno, 3-ni vpliva, 4-pozitivno, 5-zelo pozitivno

Slika 19: Mnenje prebivalcev o vplivu TNP na Bohinj – povprečne ocene

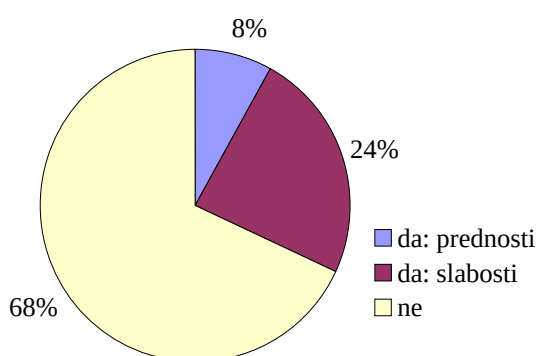
Prebivalci imajo dokaj slabo mnenje o vplivu TNP na Bohinj in sicer ima po njihovem mnenju pozitiven vpliv le na ohranjanje narave, pa še to komajda. Na občinski proračun, delovna mesta in na raven storitev po njihovem mnenju nima vpliva, slabo pa vpliva na kakovost infrastrukture (ceste, stanovanjska infrastruktura,...) in na razvoj turizma.

Slika 20: Mnenje prebivalcev o vplivu TNP na Bohinj – odstotki

Iz slike 22 je razvidno, da prevladuje ocena 2-negativno, razen pri ohranjanju narave, kjer so se v 42 odstotkih (21 oseb) primerov odločili za oceno 4-pozitivno in v 22 (11 oseb) odstotkih primerov za 5 - zelo pozitivno. Kot je že omenjeno, je povprečna ocena za parameter ohranjanje narave komajda pozitivna, čeprav se je 64 odstotkov (32 oseb) odločilo za oceno 4 in 5. Prevladovanje slabših ocen kaže na to, da je mnenje prebivalcev o TNP-ju in njegovem vplivu na občino zelo slabo. Predvsem prebivalci Stare Fužine, ki leži znotraj meja TNP, so izražali slabo mnenje o vplivu, ki ga ima TNP nanje, a so se kljub temu odločili, da mora njihova vas ostati znotraj meja TNP. Več o tem v poglavju o primerjavi anket za leti 2007 in 2010.

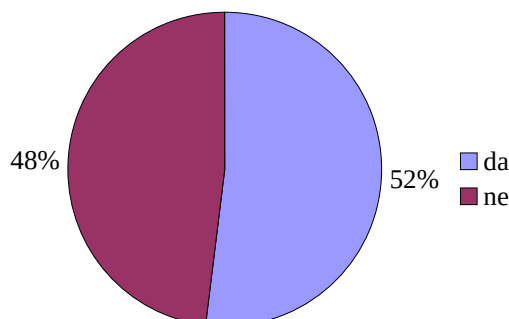
• **Ali prinaša TNP za vas osebno kakšne prednosti ali slabosti?**

Slika 21: Delitev vzorca na osebe, ki imajo občutek, da TNP za njih osebno prinaša oziroma ne prinaša prednosti ali slabosti

Prednost, ki so jo izpostavljali prebivalci, je ohranjanje narave. Odstotek anketirancev, ki je izpostavil to prednost je nizek, kljub temu, da je bila ocena pri vprašanju o vplivih TNP na Bohinj za ohranjanje narave pozitivna, torej večina tega ne izpostavlja kot osebno korist. Izpostavili so več slabosti, ovire pri dejavnostih na prostem, ovire pri gradnji ipd. Prebivalci, ki se ne ukvarjajo s turizmom so izpostavili tudi velik obisk, ki ga prinaša TNP.

• **Ali menite, da bi bilo TNP dobro zapreti za promet?**

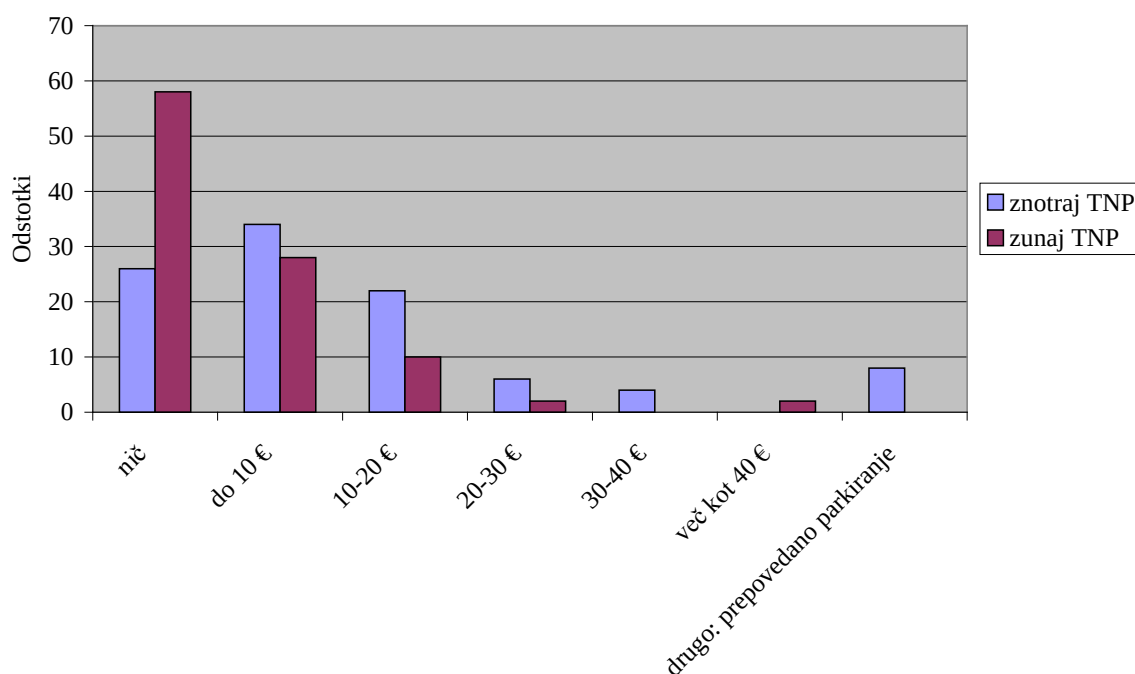

Slika 22: Delitev vzorcev na osebe, ki mislijo, da je TNP potrebno oziroma ni potrebno zapreti za promet

Pri tem vprašanju je več ljudi usmerjeno naravovarstveno, a komaj. Izpostaviti je treba, da je veliko anketirancev pripomnilo, da bi TNP zaprli samo za obiskovalce. Če bi bila na izbiro možnost, da bi ga zaprli za obiskovalce, bi se najbrž zanjo odločilo veliko število anketirancev, ki so drugače mnenja, da parka ne bi bilo potrebno zapreti za promet – npr. osebe, ki živijo znotraj meja TNP.

Veliko število anketirancev se, čeprav je parkiranje ob jezeru možno in je s celoletno nalepko, ki stane 10 € tudi ugodno, do jezera vseeno odpravi s kolesom.

• Koliko bi bili pripravljeni plačati za celoletno parkirno nalepko, ki omogoča parkiranje znotraj TNP?/Koliko bi bili pripravljeni plačati za celoletno parkirno nalepko v primeru, da bi bil park zaprt za promet in bi bilo pred vstopno točko v TNP parkirišče?

Slika 23: Primerjava mnenja prebivalcev o višini parkirnine znotraj in zunaj TNP

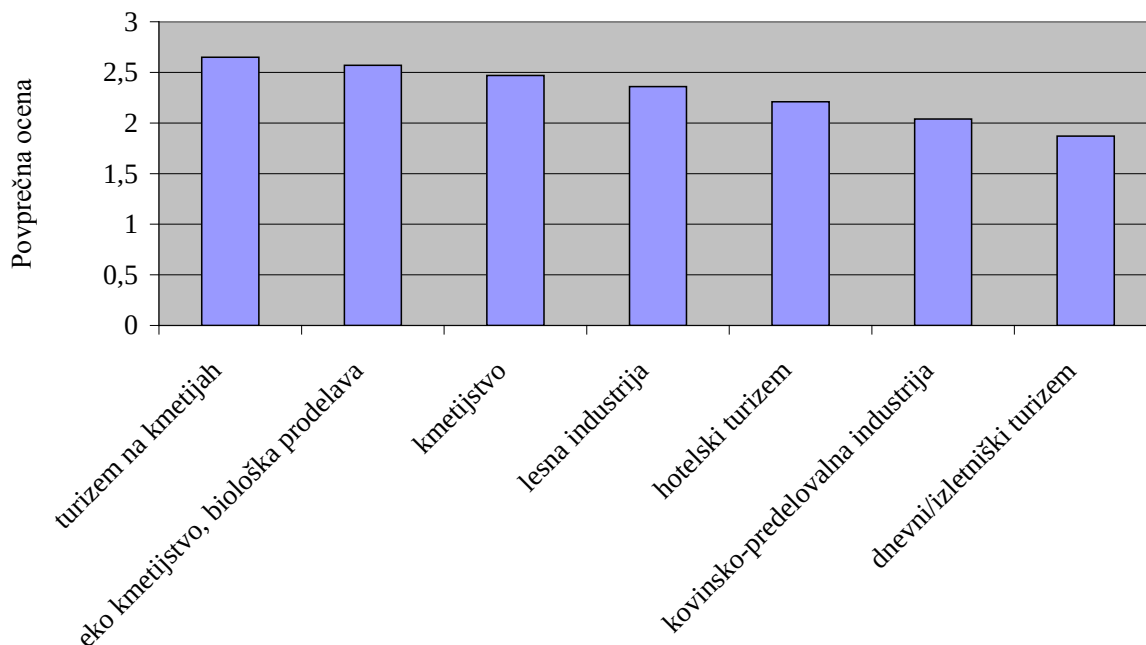
Kot lahko vidimo na sliki 25, so prebivalci za parkiranje znotraj meja TNP pripravljeni plačati večje zneske. Večina prebivalcev za celoletno parkirno nalepko zunaj TNP ne bi bila pripravljena plačati nič in sicer kar 58 odstotkov (29 oseb). Odstotek anketirancev z višanjem zneska pada.

Znotraj meja TNP bi bila večina pripravljena plačati do 10 evrov in sicer 34 odstotkov (17 oseb), sledi nič s 26 odstotki (13 oseb). Odstotek anketirancev pada z višanjem zneska. Tu je potrebno izpostaviti, da je 8 odstotkov anketirancev (4 osebe) posebej izpostavilo, da bi morali TNP zapreti za promet.

V letu 2007 je bilo zunaj parka parkiranje brezplačno, znotraj pa so na več točkah ob jezeru pobirali parkirnino. Prebivalci so imeli možnost nakupa parkirne nalepke, ki je veljala

povsod, razen na parkirišču pred slapom Savico. Cena nalepke je bila 10 €. Cena običajnega parkiranja je bila tudi do 5 € na dan.

• **Katere dejavnosti bi morali po vašem mnenju v prihodnosti razvijati/širiti?**

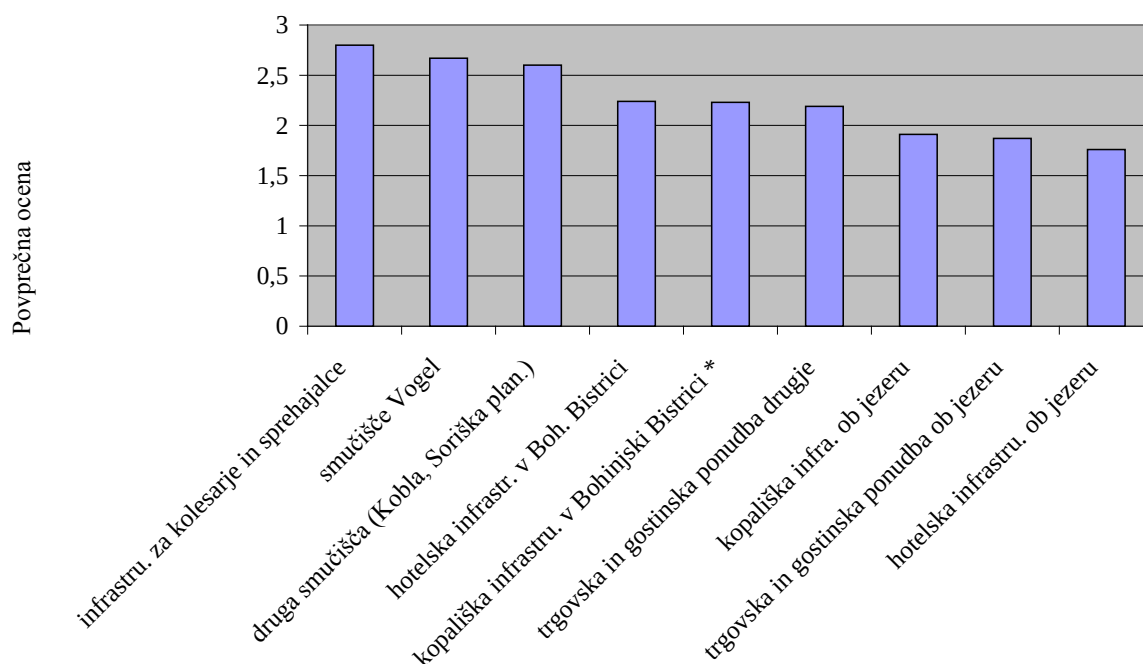
Ocenjevalna lestvica: 1-nič spodbujati, 2-spodbujati, 3-zelo spodbujati

Slika 24: Mnenje prebivalcev o prihodnjem razvoju Bohinja – povprečne ocene

Prebivalci občine Bohinj so mnenja, da je treba bolj ali manj spodbujati razvoj vseh naštetih dejavnosti. Izpostavili niso nobene nove dejavnosti. Po njihovem mnenju je potrebno zelo spodbujati turizem na kmetijah, eko kmetijstvo in biološko pridelavo. Povprečna ocena sicer kaže, da bi spodbujali tudi dnevni oziroma izletniški turizem, a je kar nekaj anketirancev, ki so bili proti razvoju, izpostavilo, da ga ne bi smeli spodbujati, ker občina in prebivalci od te oblike turizma nimajo nobenih koristi. Nasprotno, izletniški turizem po mnenju nekaterih prinaša slabosti kot so preobremenjenost okolja zaradi prevelikega obiska, povečani stroški z odvozom smeti in pa preobremenjenost prometne infrastrukture (zastoji na cestah, parkirišča).

Razporeditev ocen in posledično komentar za posamezne parametre ne odstopa od ugotovitev za povprečne ocene, zato graf ni prikazan.

• **Katere objekte/infrastrukturo bi morali po vašem mnenju v prihodnosti razvijati/širiti?**

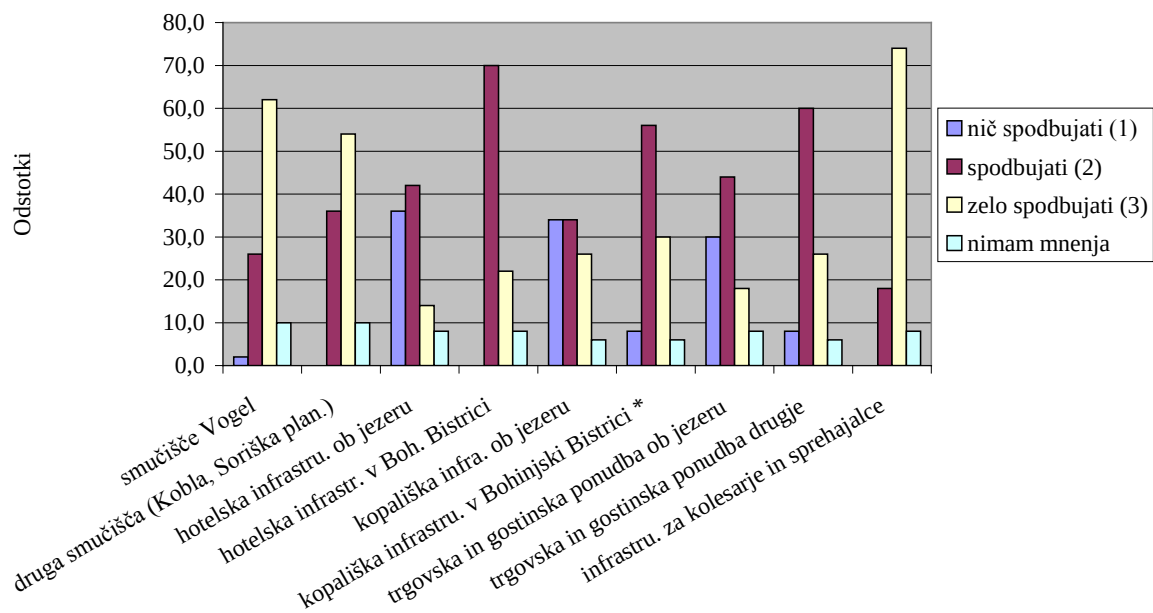

Ocenjevalna lestvica: 1-nič spodbujati, 2-spodbujati, 3-zelo spodbujati

Slika 25: Mnenje prebivalcev o razvoju Bohinja – povprečne ocene

Prebivalci Bohinja glede na rezultate, ki jih prikazuje slika 27, niso ravno naravovarstveno usmerjeni, ne glede na to ali gre za razvoj infrastrukture znotraj ali zunaj TNP. Najnižjo povprečno oceno ima razvoj hotelske infrastrukture ob jezeru, ki pa se z 1,76 še vedno nagiba k oceni 2-spodbujati.

Tu bi izpostavila, da v času izvedbe ankete, hotel v Bohinjski Bistrici še ni bil zgrajen. Anketa je bila izvedena v letu 2007, hotel pa je bil odprt v letu 2009.

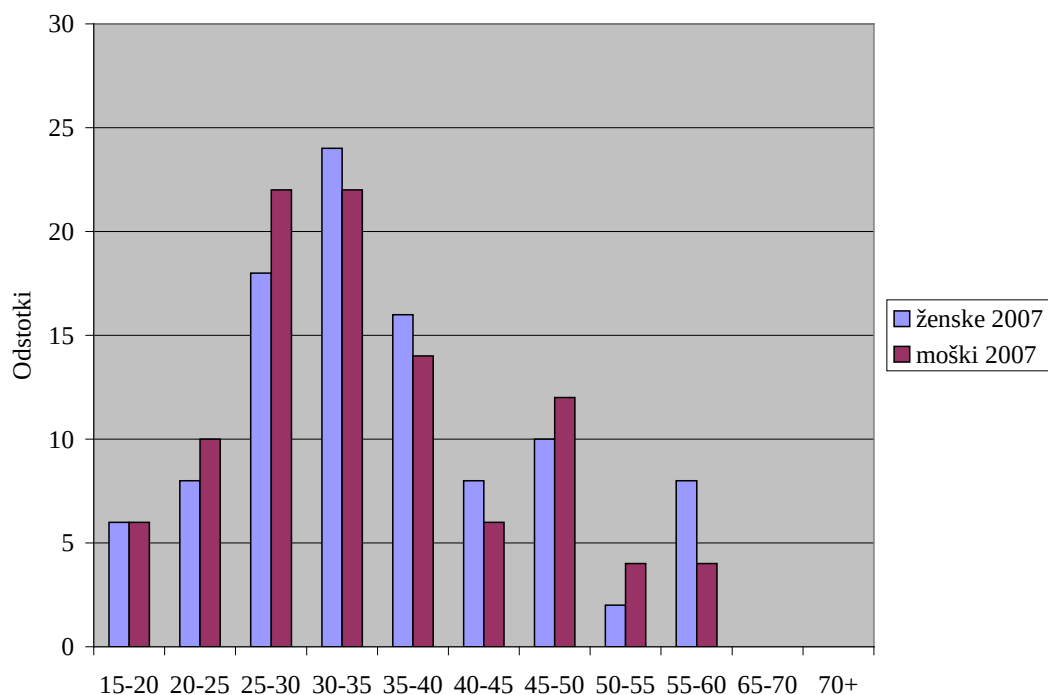
Slika 26: Mnenje prebivalcev o razvoju Bohinja – odstotki

Iz slike 28, ki prikazuje odstotek odgovorov za posamezne ocene je razvidno, da se ocena 1 – nič spodbujati v veliki večini pojavlja le v zvezi z razvojem infrastrukture ob jezeru oziroma znotraj TNP. Izjema je trgovska in gostinska ponudba izven TNP za katero štirje prebivalci menijo, da je ne bi bilo treba razvijati in pa smučišče Vogel, ki leži znotraj TNP in za katerega 2 prebivalca menita, da bi ga bilo treba razvijati.

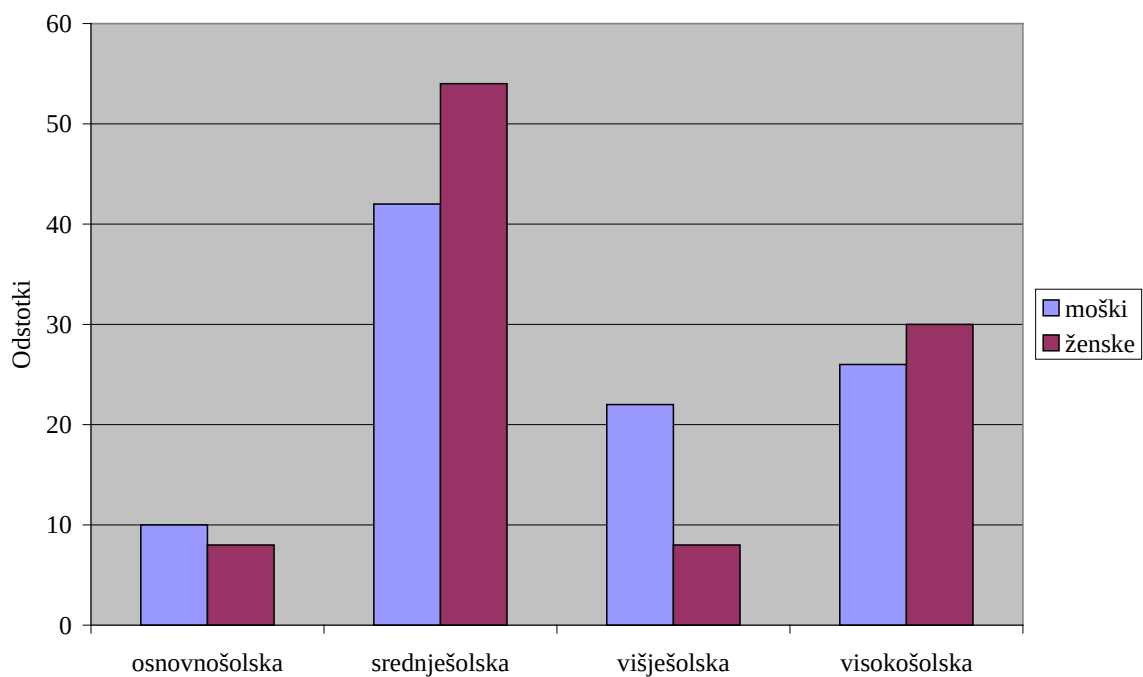
5.2 ANALIZA ANKETE IZVEDENE MED OBISKOVALCI OBČINE BOHINJ V LETU 2007

• Opis vzorca

Med anketiranci je bilo 24 žensk in 26 moških

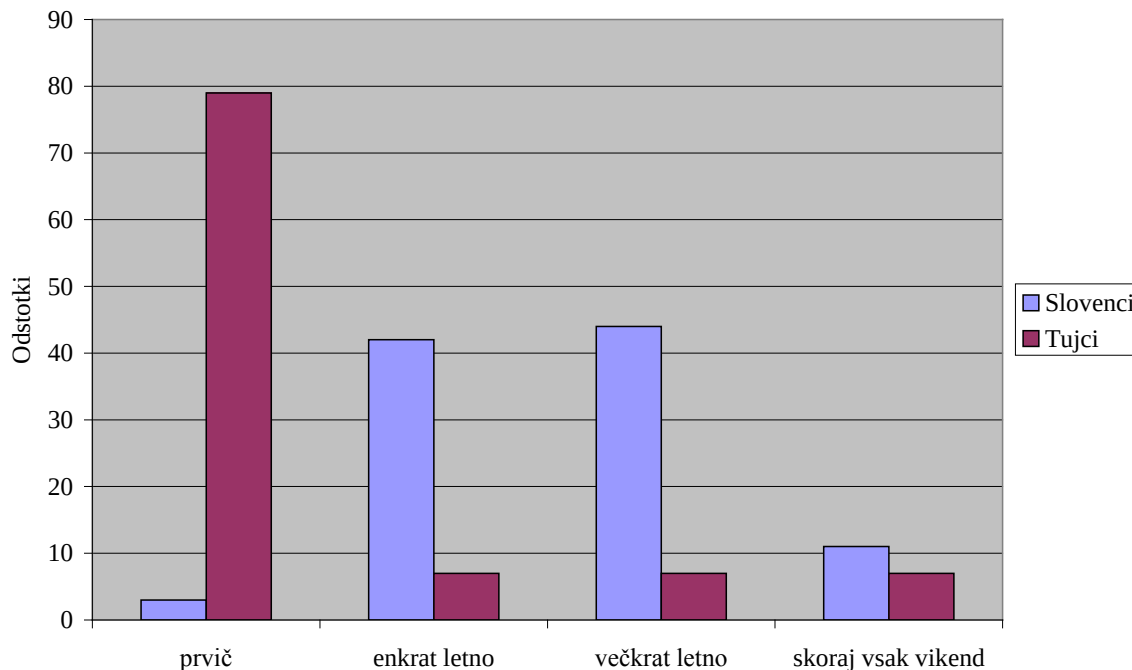

Slika 27: Razdelitev vzorca po starosti

Slika 28: Razdelitev vzorca po izobrazbi

V vzorcu je bilo zajetih več žensk s srednješolsko in visokošolsko izobrazbo in manj z osnovnošolsko in višješolsko. Obratno velja za moške.

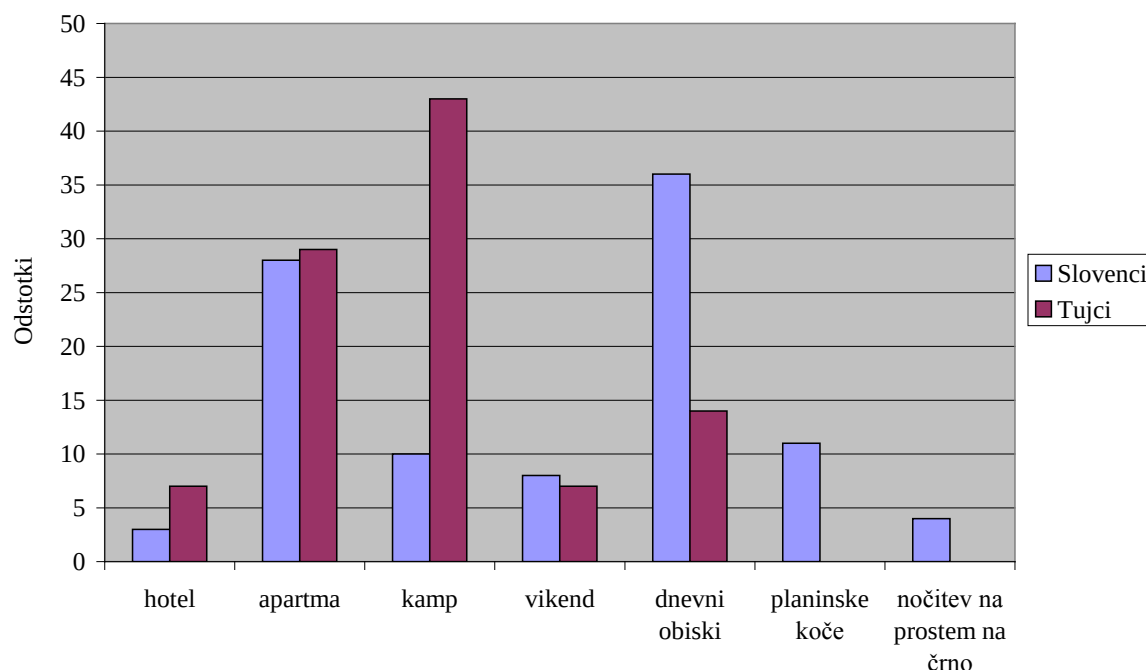

Slika 29: Graf pogostosti obiska

Večina tujih obiskovalcev je Bohinj obiskalo prvič, kar je razvidno iz slike 31, medtem ko je večina slovenskih obiskovalcev, ki je izpolnila anketni vprašalnik, Bohinj obiskalo že prej.

Skoraj vsak vikend in večkrat letno večinoma obiskujejo Bohinj tisti, ki imajo v Bohinju počitniško hišo ali počitniško prikolico v enem izmed dveh kampov in pa prebivalci bližnjih krajev.

Med tujci, ki obiščejo Bohinj skoraj vsak vikend, imajo vsi v lasti počitniško hišo. Za tiste, ki obiščejo Bohinj enkrat ali večkrat letno je pomemben dejavnik za obisk šport (npr. rafting in pohodništvo).

Slika 30: Način nočitev obiskovalcev Bohinja, za slovenske obiskovalce

Iz slike 32 je razvidno, da v hotelih in na črno prenočuje najmanj ljudi. Za skromen obisk hotelov je možnih več pojasnil. Eden je, da je bila anketa izvedena poleti, ko vreme dopušča prenočevanje v kampih, v katerih takoj za apartmaji prenočuje največ obiskovalcev. Če bi bila anketa izvedena v hladnejših mesecih, bi se razmerja spremenila, saj prenočevanje v kampih pozimi ni možno, manj prenočevanj pa je najbrž tudi v planinskih kočah.

Vzrokov za takšen rezultat je lahko več, npr. cena nočitev, življenjski slog ljudi, ki obiskujejo Bohinj, neprimerna hotelska ponudba, vzorec in razmeroma majhno število anketirancev.

Po mnenju nekaterih prebivalcev je eden večjih problemov Bohinja veliko število dnevnih obiskov, saj so zaradi dnevnih izletnikov ceste preobremenjene, problem pa povzroča tudi kopičenje smeti, kar slabo vpliva na podobo kraja, dobička pa za ljudi, ki se ukvarjajo s turizmom skorajda ni.

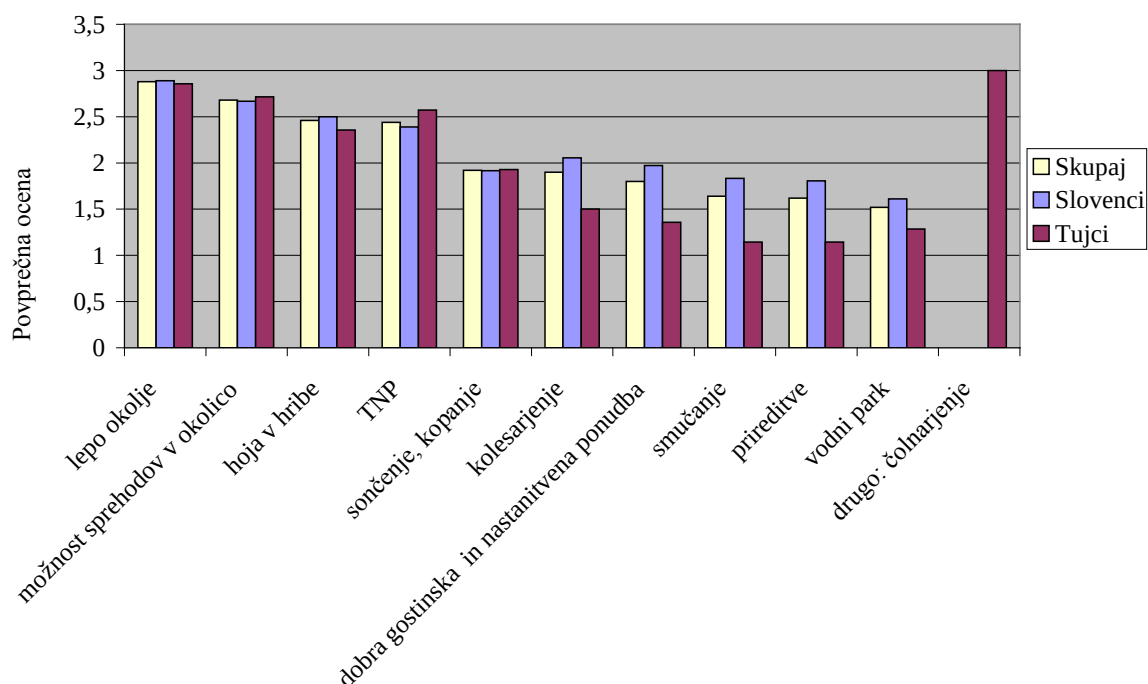
Kot je razvidno iz slike 32 število dnevnih izletnikov prevladuje med slovenskimi obiskovalci. Med tujci se za enodnevni izlet v Bohinj odločajo tisti, ki Slovenijo obiščejo le za kratek čas oz. so naredili v Sloveniji postanek na poti v kakšno drugo državo.

Kot smo že ugotovili, je dnevnih obiskov največ med slovenskimi obiskovalci, razlike pa se pojavljajo tudi drugje in sicer slovenski obiskovalci, ki se odločijo za prenočevanje v Bohinju največkrat prenočijo v apartmajih, medtem ko se tujci večkrat odločajo za kampiranje. Veliko tujih obiskovalcev se v kampe pripelje z avto-domovi in prikolicami. Nekateri slovenski obiskovalci, ki prenočujejo v kampih, pa imajo prikolice tam celo sezono ali pa tudi stalno čez celo leto.

Med slovenskimi obiskovalci se pojavljajo tudi nočitve na črno. Anketirala sem skupino mladih, ki v Bohinj prihaja zaradi pohodništva in navadno šotorijo v gozdu.

To kaže na slabe oziroma neučinkovite ukrepe kot so na primer prenizke kazni za tovrstne kršitve oziroma premajhno število redarjev, da bi učinkovito nadzorovali spoštovanje predpisov.

• **Kateri dejavniki/dejavnosti so najbolj pomembni za vaš obisk Bohinja?**

Ocenjevalna lestvica: 1 – nepomembno, 2 – pomembno, 3 – zelo pomembno

Slika 31: Graf primerjave povprečnih ocen posameznih parametrov za obisk Bohinja

Iz slike 33 je razvidno, da kot najbolj pomembna dejavnika obiska izstopata lepo okolje in možnost sprehodov v okolico, sledita pa hoja v hribe in TNP (Triglavski narodni park).

Pri številu odgovorov glede pomembnosti smučanja za obisk Bohinja, je potrebno izpostaviti, da je bila anketa izvedena avgusta, kar je po vsej verjetnosti vplivalo na to, da je smučanje izpostavljeno kot dokaj nepomembno za obisk Bohinja v primeru slovenskih obiskovalcev in izredno nepomembno v primeru tujih obiskovalcev. V primeru, da bi anketo izvajali pozimi, bi bilo smučanje najbrž izpostavljeno kot veliko bolj pomembno za obisk, medtem, ko bi bilo sončenje s kopanjem manj oziroma nepomembno.

S primerjavo odgovorov slovenskih in tujih obiskovalcev ugotovimo, da se nekateri parametri pomembnosti za obisk Bohinja med skupinama močno razlikujejo, medtem ko se drugi ujemajo.

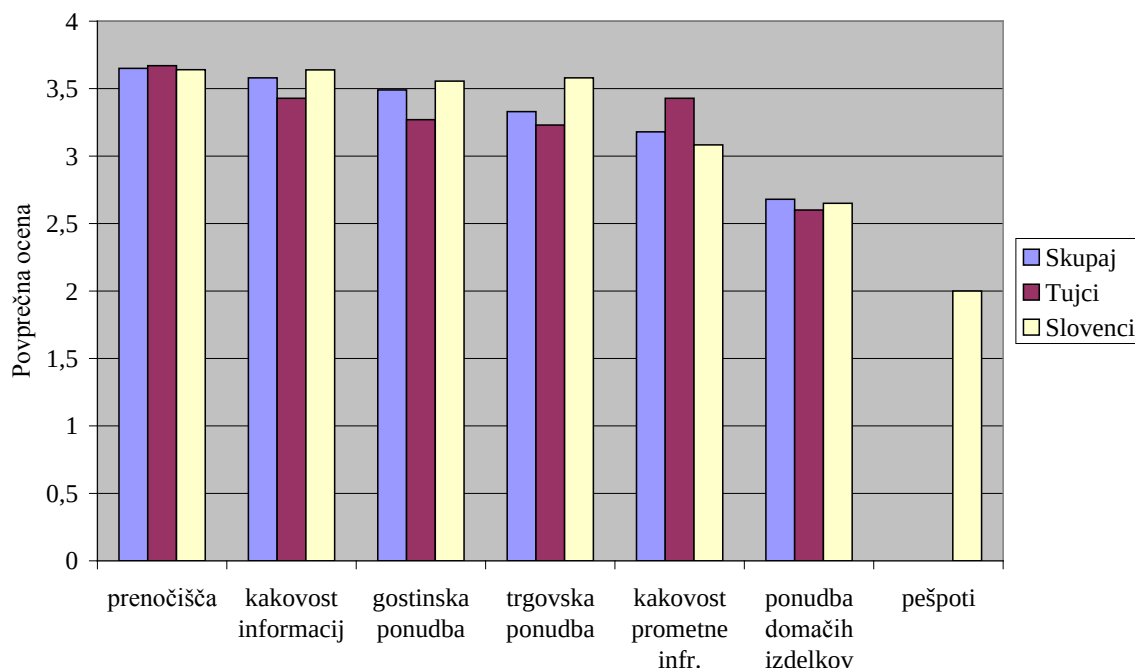
Skupini se najbolj razlikujeta pri sledečih parametrih pomembnosti za obisk: dobra gostinska in nastanitvena ponudba, kolesarjenje, smučanje, vodni park ter prireditve in sicer so ti parametri za tujce bolj ali manj nepomembni, medtem ko pri slovenskih

obiskovalci zasedajo pomembnejše mesto. Za obe skupini je precej nepomemben tudi vodni park v Bohinjski Bistrici in sicer naj bi po mnenju tistih, ki so ga obiskali, ponujal premalo. Slovenskim obiskovalcem, za katere je vodni park v Bohinjski Bistrici pomemben za obisk, se zdi ponudba ustrezna, vendar tudi pri večini slovenskih obiskovalcev vodni park ne igra pomembne vloge pri odločitvi za obisk Bohinja.

Kot najpomembnejši parametri za obisk pri obeh skupinah močno izstopajo možnost sprehodov v okolico, lepo okolje, hoja v hribe in TNP. Za obe skupini pa je dokaj pomembno tudi sončenje s kopanjem.

Za parameter čolnarjenje je potrebno izpostaviti, da je bil naknadno dodan s strani anketirancev in zato tako izstopa.

• **Kakšno je vaše mnenje o kakovosti prometne in informacijske infrastrukture ter ponudbe v Bohinju?**

Ocenjevalna lestvica: 1-zelo neustrezno, 2-neustrezno, 3-sprejemljivo, 4-ustrezno, 5-zelo ustrezno

Slika 32: Mnenje obiskovalcev o kakovosti ponudbe in infrastrukture v Bohinju

Pri večini ocenjevanih parametrov prevladujeta oceni sprejemljivo in ustrezno, kar za kraj, katerega primarna dejavnost je turizem, ni najbolje. S povprečno oceno 3,65 so najbolj ocenjena prenočišča, vendar je tu potrebno upoštevati, da je oceno podalo 74 % (37 oseb) anketirancev, medtem ko ostalih 26 % (13 oseb) zaradi nepoznavanja razmer mnenja ni moglo podati. Glavnina ocene izhaja iz ocene apartmajev in kampov. Pri tem rezultatu se najbolj odraža visok odstotek enodnevnih obiskov (slika 32).

Visoko oceno ima tudi kakovost informacij (informacijska infrastruktura, brošure) in sicer je z oceno 3,58 na drugem mestu. Tujci obiskovalci so ta parameter ocenili slabše kot

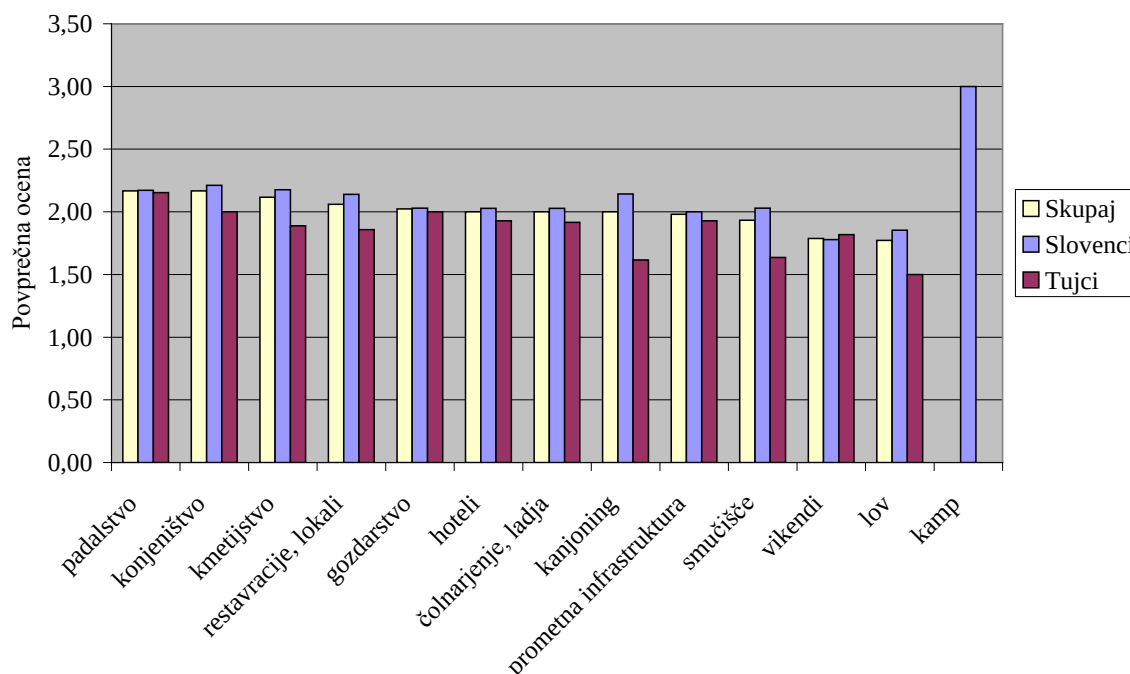
slovenski in sicer s 3,46, medtem ko je povprečna ocena slovenskih obiskovalcev 3,63 (slika 34). Tujci, ki so kakovost informacij ocenili z zelo neustrezno, so se pritoževali predvsem nad tem, da informacijske table niso večjezične.

Najslabše je z oceno 2,68 ocenjena ponudba domačih produktov sledi s 3,18 ocenjena prometna infrastruktura, s 3,33 sledi trgovska s 3,49 pa gostinska ponudba. Pri trgovski in gostinski ponudbi je problem predvsem premajhen obseg le te, medtem ko pri prometni infrastrukturi predstavlja problem pomanjkanje parkirišč ter ozke ceste, slab luknjast asfalt, pomanjkanje pločnikov in kolesarskih stez ob glavnih cestah.

Zelo nezadovoljni s prometno infrastrukturo so predvsem slovenski obiskovalci, ki so jo ocenili s povprečno oceno 3,09, medtem ko je povprečna ocena tujih obiskovalcev 3,43. Z gostinsko ponudbo pa so bolj nezadovoljni tuji obiskovalci, ki so jo ocenili s povprečno oceno 3,27 (10 tujih obiskovalcev zaradi nepoznavanja razmer ni moglo podati mnenja), ocena slovenskih obiskovalcev je 3,56.

Nekateri izmed slovenskih anketirancev so posebej izpostavili tudi neprimernost pešpoti. Problem predstavlja predvsem pomanjkanje poti, pa tudi neurejenost nekaterih obstoječih poti tako po vaseh, kakor tudi neurejenost poti do nekaterih izletniških točk. Ena od posebej izpostavljenih je npr. pot do slapa Savice, za uporabo katere je potrebno plačati 2 €, sredstva pa naj bi se porabila za vzdrževanje poti.

• Kakšno je vaše mnenje o obsegu razvoja znotraj TNP?

Ocenjevalna lestvica: 1-prevelik, 2-ravno pravšnji, 3-preskromen

Slika 33: Analiza mnenja obiskovalcev Bohinja o razvoju znotraj TNP

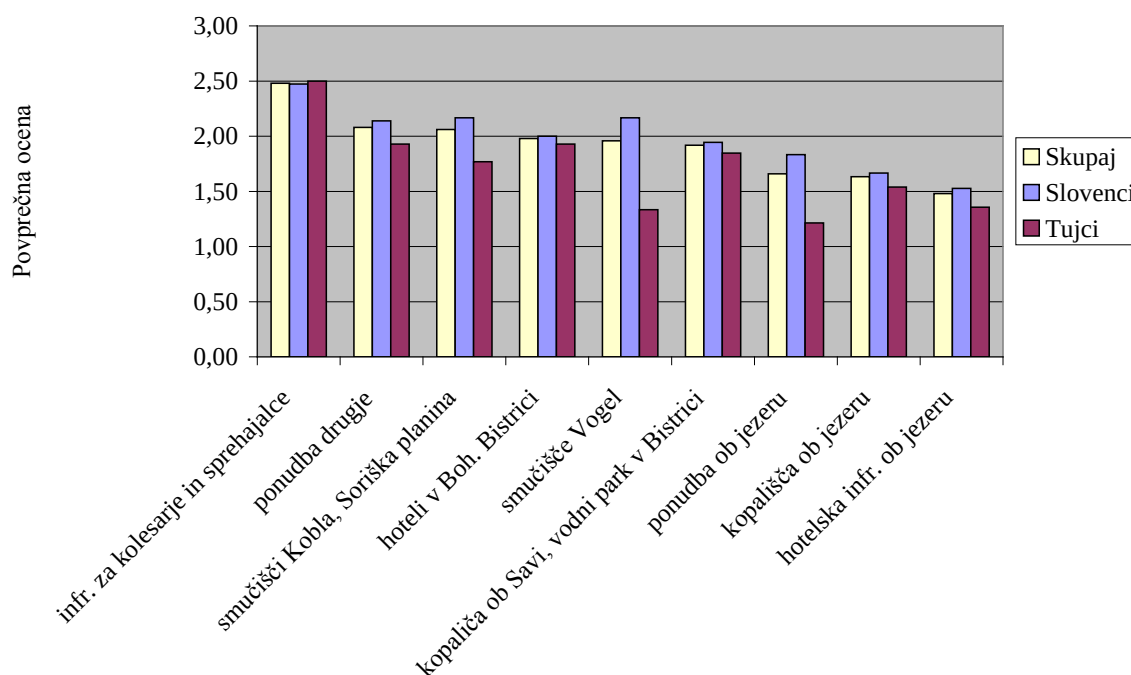
Odzivnost na to vprašanje je bila zelo nizka, malo več interesa so anketiranci pokazali le ob vprašanju o vikendih in lovju, veliko pa jih mnenja ni mogo podati zaradi nepoznavanja razmer. Rezultati so zato zelo orientirani okoli srednje ocene sprejemljivo.

Razen pri padalstvu, konjeništvu in kampu, se pri ocenjevanju posameznih parametrov pojavljajo vse ocene. In sicer se pri padalstvu in konjeništvu pojavljata samo oceni 2 in 3. Da je ponudba kampov preskromna, so naknadno dodali anketiranci sami, zato ocena ni primerljiva.

Pri vseh parametrih je ocena tujih obiskovalcev nižja, vendar ocene še vedno težijo k oceni 2, kar pomeni, da se jim zdi razvoj ravno pravi. Največja razlika se pojavi pri oceni o razvitosti kanjona in sicer so tuji obiskovalci mnenja, da le ta povzroča največ škoda v smislu varovanja narave, sledi pa smučišče.

Parametri so razvrščeni po padajoči povprečni oceni.

• Kaj bi bilo po vašem mnenju v Bohinju v prihodnosti potrebno razvijati?

Ocenjevalna lestvica: 1-nič spodbujati, 2-spodbujati, 3-zelo spodbujati

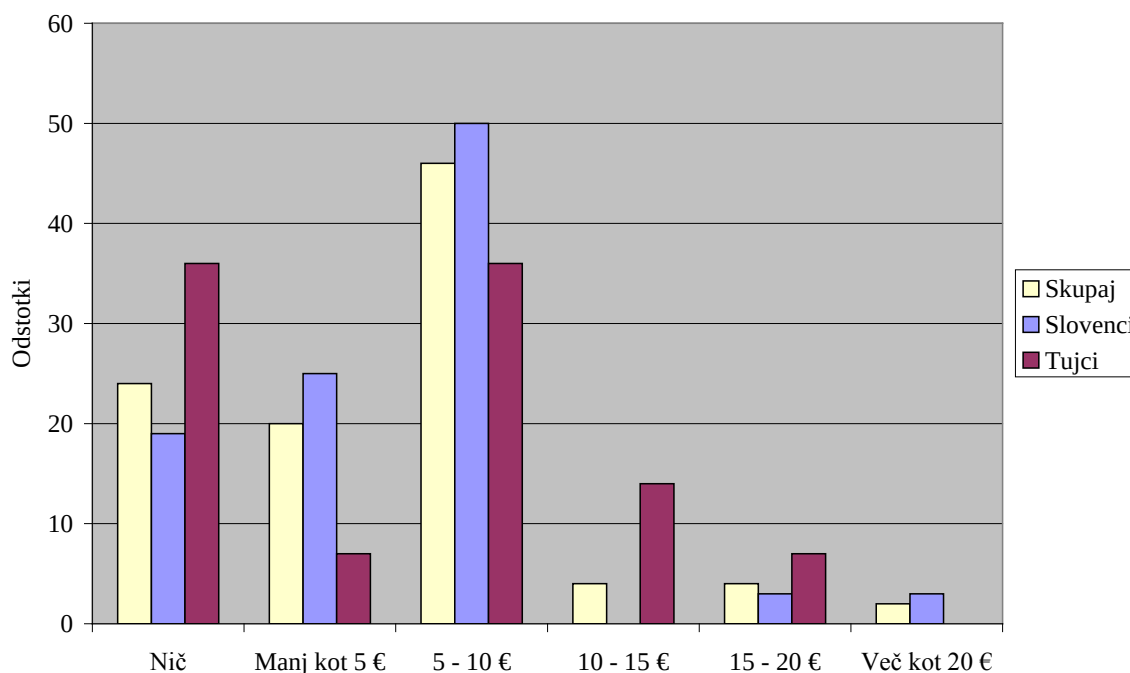
Slika 34: Analiza mnenja obiskovalcev Bohinja o razvoju občine

Tu se kaže precejšnja razlika med odgovori, ki se nanašajo na območja zunaj in območja znotraj TNP oz. območja v bližnji okolici jezera. Večina anketirancev bi v prihodnosti bolj razvijala območja, ki ne ležijo ob jezeru, predvsem okoli Bohinjske Bistrice kot največjega kraja v občini, medtem ko se jim zdi okolica jezera dovolj razvita (sl. 35, str. 49). Izstopa smučišče Vogel, ki leži v mejah TNP-ja in za katero se večini slovenskih obiskovalcev zdi, da ga je potrebno razvijati. K varovanju narave so bolj nagnjeni tuji obiskovalci. Podobno opazimo za ponudbo ob jezeru.

Daleč najbolj pomembno se obiskovalcem zdi razvijanje infrastrukture za kolesarje in sprehajalce, z bolj ali manj izenačenim rezultatom pa sledijo smučišče Kobla in Soriška planina ter Vogel, ponudba (gostinska in trgovska) v Bohinjski Bistrici in po večjih vaseh, hotelska infrastruktura v Bohinjski Bistrici, kopališča ob Savi in vodni park v Boh. Bistrici.

Po drugi strani pa so bile ocene za infrastrukturo in ponudbo precej protirazvojno naravnane, kar kaže na razcep med željo po varovanju naravnega okolja in hkratno željo po visoki stopnji udobja. Tu je potrebno omeniti, da je bila anketa v večjem delu izvedena v okolici jezera, saj se tam zadržuje večina obiskovalcev, del pa je bil opravljen v Bohinjski Bistrici in drugih manjših krajih med Bohinjsko Bistrico in Bohinjskim jezerom. To je pomembno zato, ker je večina najbrž ocenjevala razmere na območju, kjer so se največ zadrževali oz. kjer so se trenutno nahajali.

• **Koliko bi bili pripravljeni plačati za vstop v TNP (sredstva se porabijo za oskrbo TNP)?**

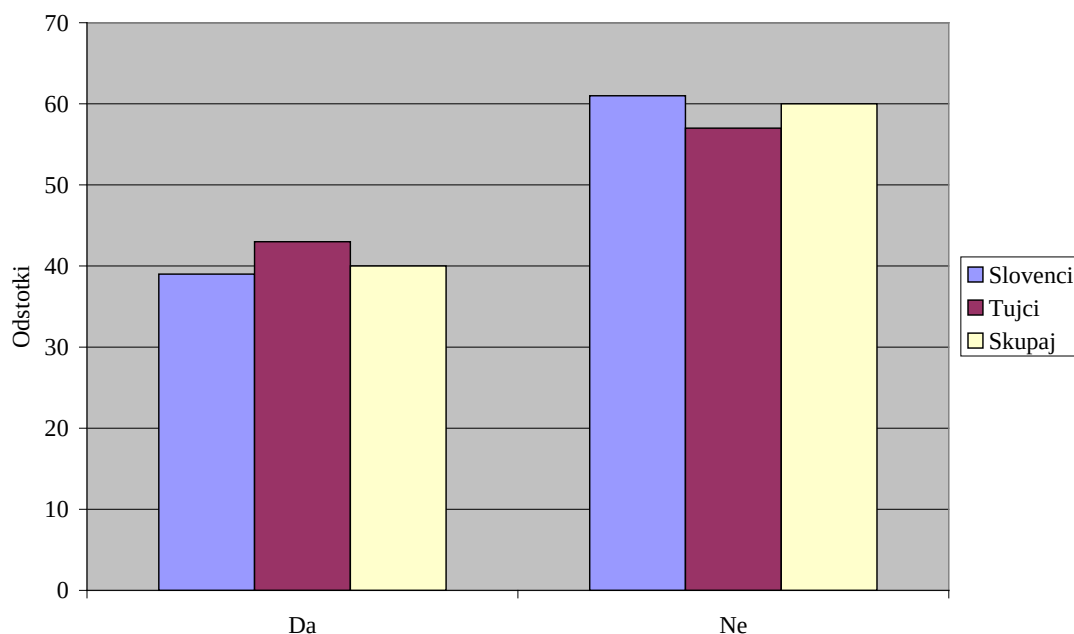
Slika 35: Analiza pripravljenosti plačevanja vstopnine za TNP

Kot je razvidno iz slike 37 je sicer več tujcev, ki vstopnine sploh niso pripravljeni plačati, a so tisti, ki bi jo plačali, pripravljeni plačati precej več, medtem ko je več slovencev pripravljenih plačati vstopnino, a so zneski manjši. Večina obiskovalcev bi bila pripravljena plačati med 5 in 10 € in sicer 46 % (23 oseb), nad to vsoto pa bi bilo pripravljeno vstopnino plačati le 10 % obiskovalcev (5 oseb).

Večino je zanimalo, kaj je v vstopnino vključeno, kar je razvidno tudi iz sledečih vprašanj o višini parkirnine (stran 55).

Nekaj tujih obiskovalcev je pripomnilo, da ob povečanem razvoju infrastrukture znotraj TNP, vstopnine v park ne bi bili pripravljeni plačati, medtem ko bi jo za sedanje stanje še plačali.

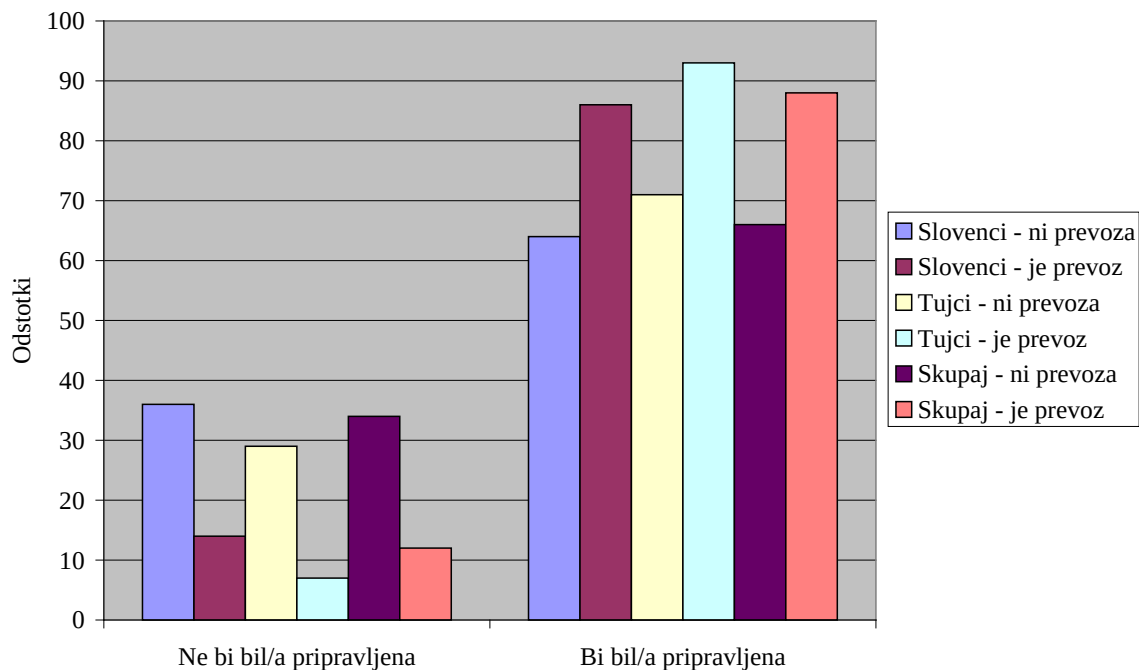
• **Ali bi bilo po vašem mnenju TNP potrebno zapreti za promet?**

Slika 36: Potreba po zaprtju TNP-ja za osebni promet

Kljub izražanju želje po varovanju narave, se večini obiskovalcev zaprtje TNP-ja za promet ne zdi potrebno. Tu se kaže nasprotje med željo po varovanju narave in željo po udobju.

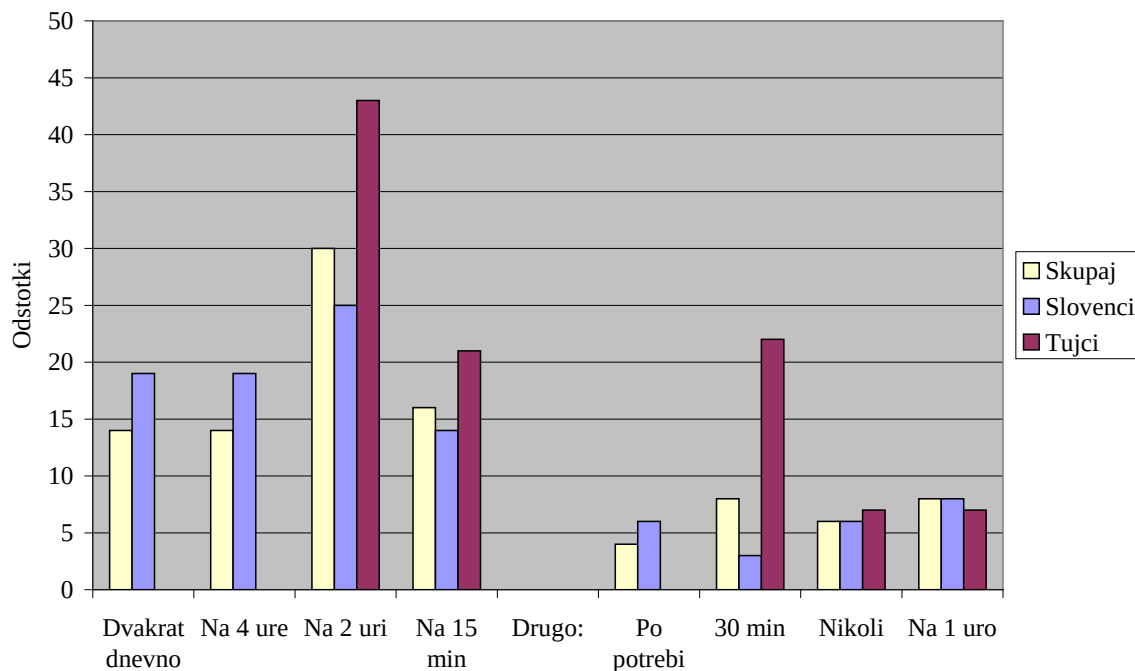
• Pod kakšnimi pogoji bi se bili še pripravljeni odpraviti v TNP?

Slika 37: Pripravljenost za obisk parka, če dostop z osebnim avtomobilom ni mogoč in če prevoz ni ali je organiziran

Kljub temu, da bi bil park zaprt za promet, bi ga bila večina obiskovalcev pripravljena obiskati, če dostop z avtomobilom ne bi bil mogoč in ne bi bilo organiziranega prevoza v notranjost parka. Pripravljenost za obisk pa se je povečala pri možnosti organiziranega javnega prevoza. V tem primeru dostop z osebnim avtomobilom sicer ne bi bil mogoč, vendar bi bil v notranjost parka (do hotela Zlatorog, z vmesnimi postajami) organiziran prevoz.

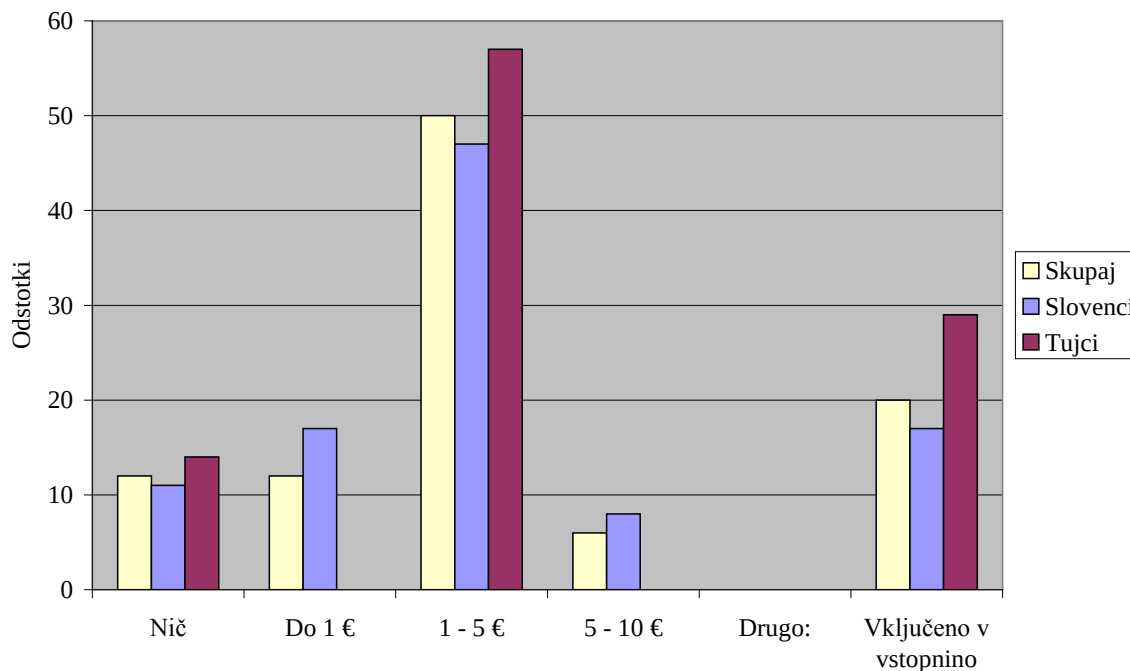
• **Kako pogosto bi moral biti po vašem mnenju prevoz organiziran?**

Slika 38: Pogostost organiziranega prevoza

Kot je razvidno iz slike 40, si več tujih obiskovalcev želi pogostejši prevoz od slovenskih. Večina slovenskih in tujih obiskovalcev, je mnenja, da bi bila najprimernejša perioda organiziranega prevoza na 2 uri in sicer 30 odstotkov (15 oseb). Kar 21 odstotkov (7 oseb) tujih anketirancev in 14 (7 oseb) odstotkov slovenskih obiskovalcev je mnenja, da bi moral biti prevoz organiziran na 15 minut, 21 odstotkov (7 oseb) tujih pa, da bi moral biti organiziran na 30 minut. Od slovenskih obiskovalcev bi se jih 18 odstotkov (9 oseb) zadovoljilo s prevozom, ki bi bil organiziran dvakrat na dan, 18 odstotkov (9 oseb) pa s prevozom na 4 ure. Tri osebe so mnenja, da bi moral biti park popolnoma zaprt za promet.

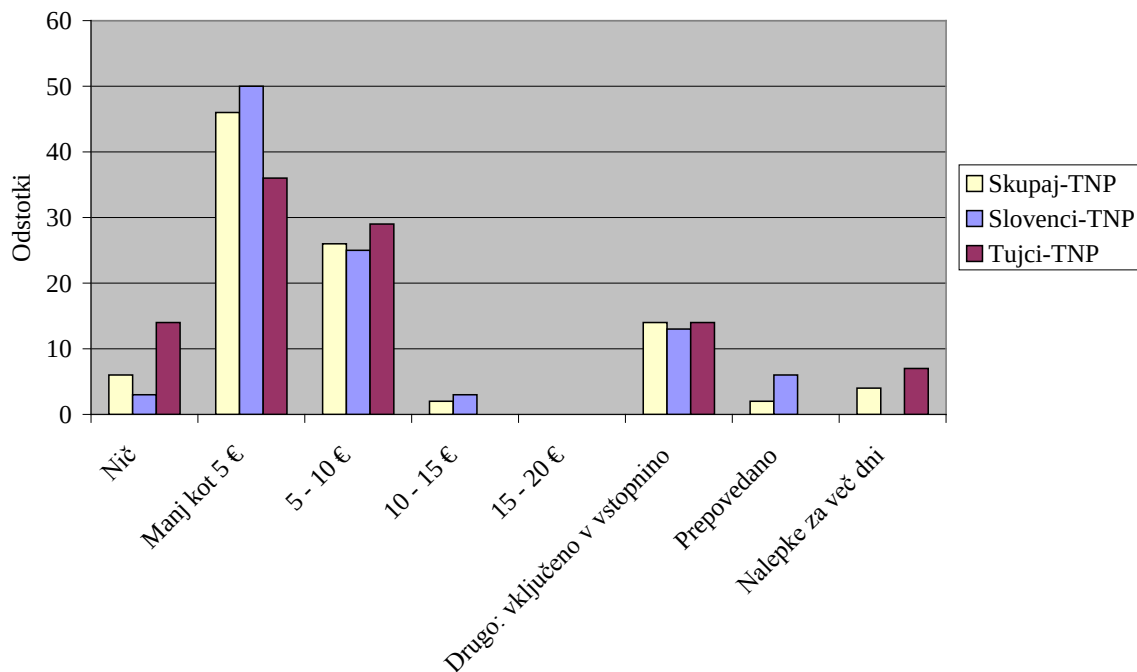
• **Koliko bi bili pripravljeni plačati za takšen prevoz v park?**

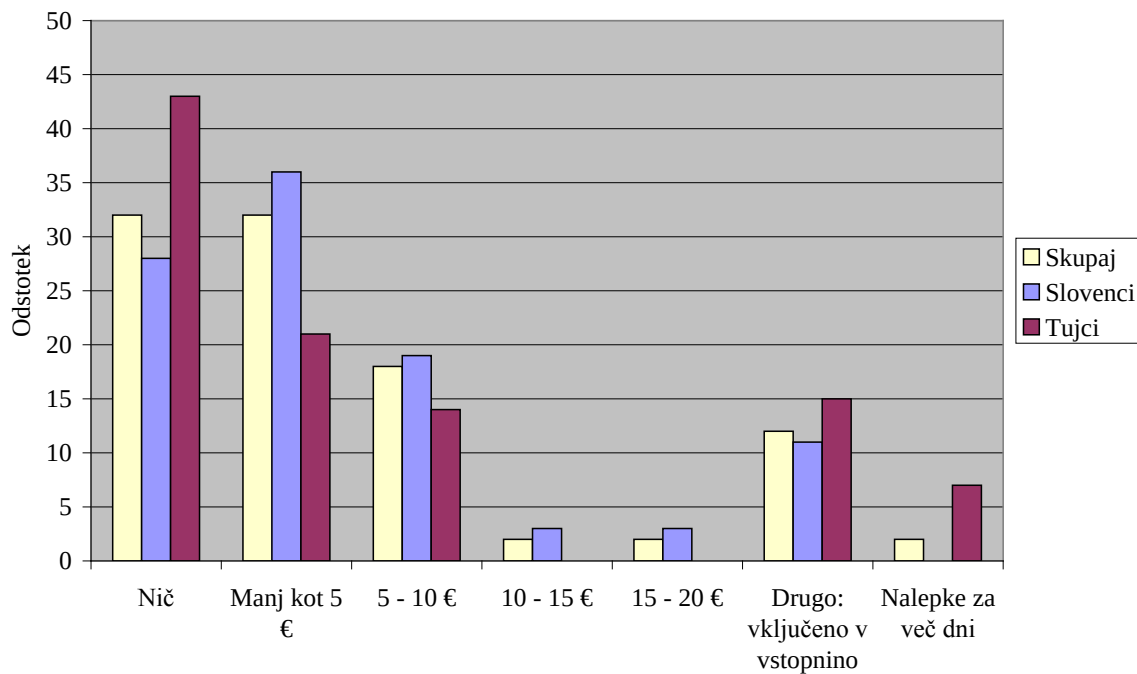
Slika 39: Višina plačila za orgniziran prevoz v park

Velika večina obiskovalcev bi bila pripravljena plačati za prevoz v park med 1 in 5 € in sicer skupaj kar 50 odstotkov (25 oseb), 20 odstotkov (10 oseb) obiskovalcev je izrazilo mnenje, da bi morala biti cena prevoza v park po njihovem mnenju vključena v vstopnino. Kot sem že omenila, je večino obiskovalcev zanimalo, kaj je vključeno v vstopnino za TNP, kar se odraža pri tem vprašanju. Če bi bila možnost, da je prevoz vključen v vstopnino na voljo, bi se zanjo najbrž odločilo več anketirancev.

• **Koliko bi bili pripravljeni plačati za celodnevno parkiranje znotraj TNP?/Koliko bi bili pripravljeni plačati za celodnevno parkiranje zunaj TNP (parkirišče na vstopu v TNP)?**

Slika 40: Višina parkirnine znotraj TNP

Slika 41: Višina parkirnine zunaj TNP

Višina parkirnine, ki bi jo bili obiskovalci pripravljani plačati, se bistveno razlikuje znotraj in zunaj parka. Obiskovalci bi bili znotraj parka pripravljani plačati parkirnino, zunaj pa je večina obiskovalcev ne bi bila pripravljena plačati.

Tu je potrebno omeniti, da je nekaj anketirancev predlagalo, da bi bila cena parkiranja vključena v vstopnino za TNP. Če bi bila možnost vključena v anekto, bi se za to možnost najbrž odločilo večje število anketirancev.

Iz slike 42 in 43 je razvidno, da število oseb bistveno upada z višanjem parkirnine tako za višino parkirnine zunaj kot znotraj TNP. Višina parkirnine v letu 2007 je znašala cca. 7 € za celodnevno parkiranje na lokacijah ob jezeru in sicer v poletni sezoni. Pozimi so parkirnino pobirali samo na parkiriščih ob smučiščih Vogel in Kobla.

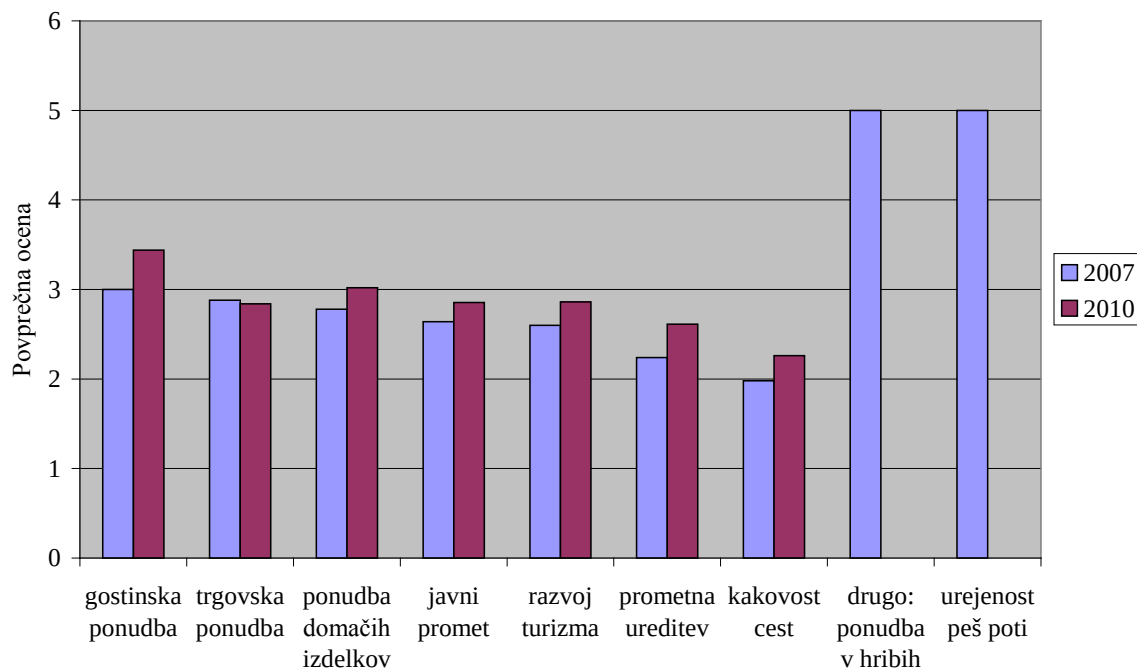
Vprašanje o višini parkirnine zunaj TNP se nanaša na parkiranje na urejenem parkirišču na vstopu v TNP v primeru, da osebni promet znotraj TNP ne bi bil dovoljen.

5.3 PRIMERJAVA ODGOVOROV PREBIVALCEV OBČINE BOHINJ ZA ANKETI IZVEDENI V LETIH 2007 IN 2010

• Opis vzorca

V letu 2010 je bila anketirana ena ženska več in posledično en moški manj. V letu 2010 je bilo anketiranih več žensk med 25-30 letom in 35-40 letom, največ na račun žensk med 55-60 letom. V letih 2007 in 2010 ni bila anketirana nobena ženska nad 60 let. V letu 2010 je bilo anketiranih tudi več moških med 25-30 letom in 35-40 letom ter med 30-35 letom in sicer na račun anketirancev med 55-60 letom in 75+ letom. Pri razporeditvi anketirancev po izobrazbi ni večjih sprememb. Vzorec iz leta 2010 zajema manj lastnikov kmetij.

• Kakšno je vaše mnenje o dejavnikih razvoja Bohinja

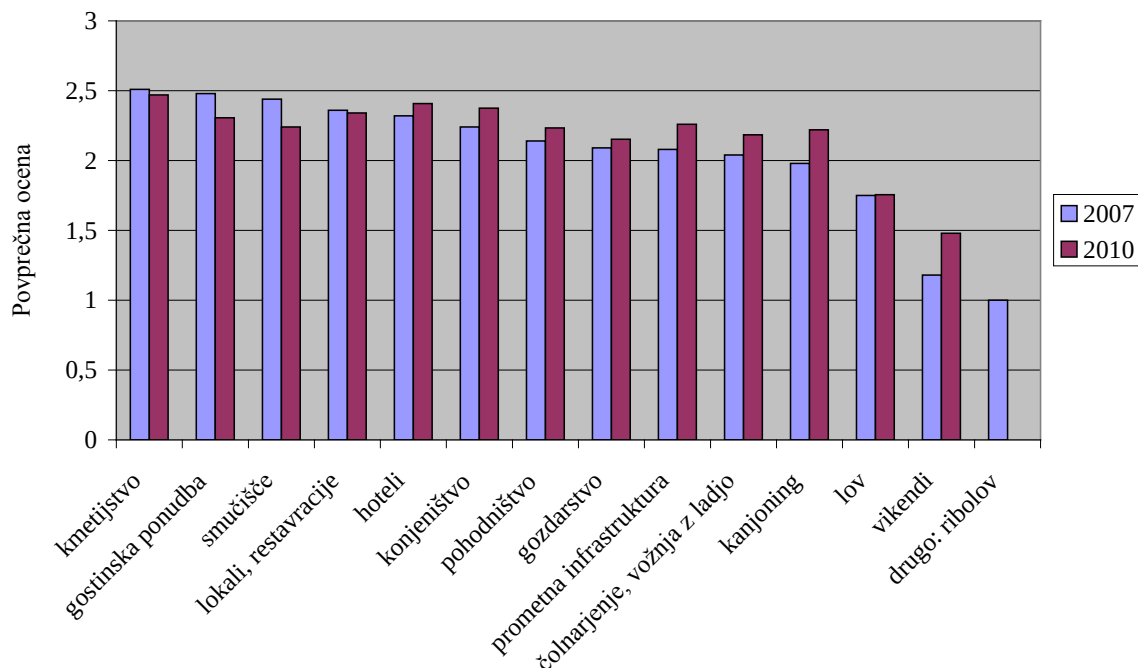

Ocenjevalna lestvica: 1-zelo neustrezno, 2-neustrezno, 3-sprejemljivo, 4-ustrezno, 5-zelo ustrezno

Slika 42: Mnenje prebivalcev o dejavnikih razvoja Bohinja – povprečne ocene

Mnenje javnosti – vsaj v tem vzorcu – se je nekoliko izboljšalo. Povprečne ocene so boljše pri vseh parametrih razen pri trgovski ponudbi. V letu 2010 anketiranci niso izpostavili nobenega novega parametra. Graf je organiziran po padajočih povprečnih ocenah za leto 2007.

• Kakšno je vaše mnenje o obsegu razvoja znotraj TNP?

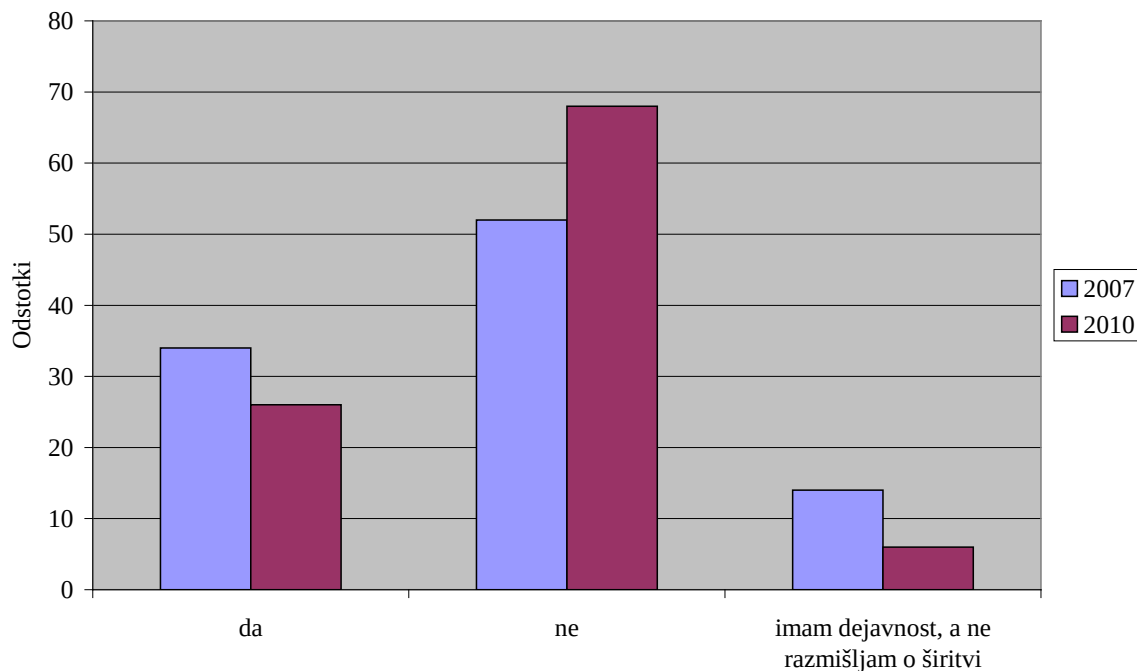

Ocenjevalna lestvica: 1-prevelik, 2-ravno pravišnji, 3-preskromen

Slika 43: Mnenje prebivalcev o obsegu razvoja znotraj TNP – povprečne ocene

Ocene se razlikujejo, vendar ne toliko, da bi prišli do drugačnih zaključkov, saj ocene odstopajo v obe smeri. Povprečna ocena se najbolj razlikuje za obseg razvoja vikendov, kjer se s povprečno oceno 1,48 prebivalci v letu 2010 že dokaj nagibajo k oceni 2-ravno pravišnji v nasprotju z letom 2007, kjer so se nagibali k oceni 1-prevelik. Anketiranci v letu 2010 ponovno niso izpostavili nobenega novega parametra. Graf je urejen po padajočih povprečnih ocenah za leto 2007.

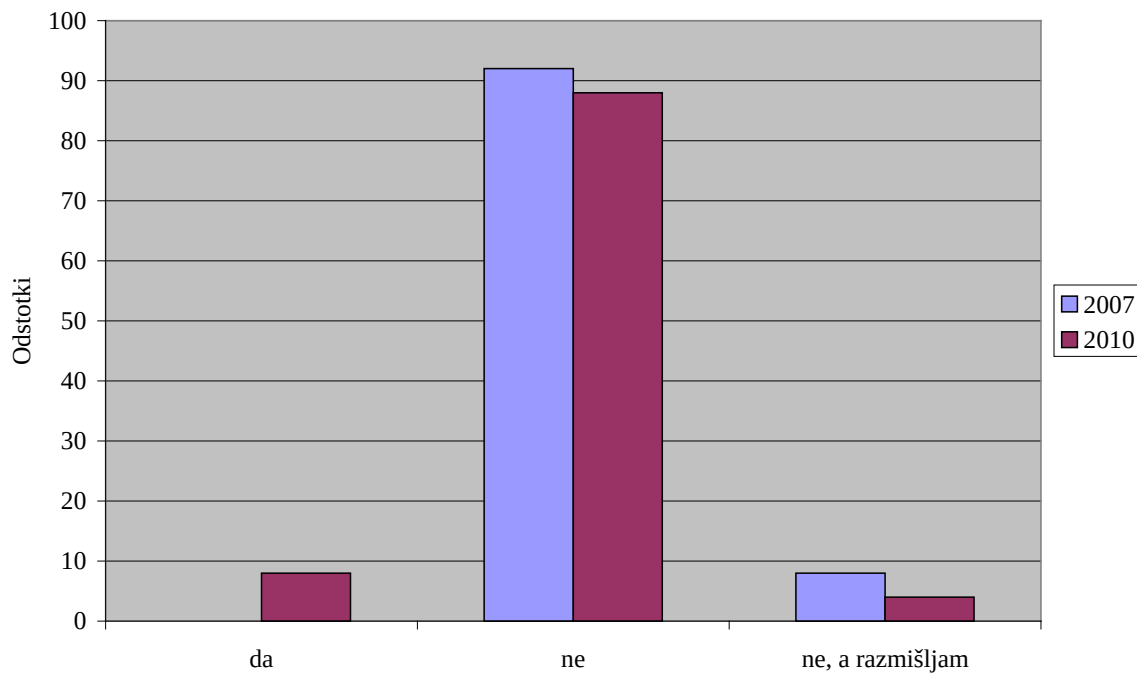
• Ali razmišljate o tem, da bi odprli ali razširili dejavnost (obrt, podjetje) v Bohinju?

Slika 44: Lastništvo dejavnosti/obrti

Vzorec v letu 2010 je zajel več ljudi, ki nimajo dejavnosti/obrti. Navajali so podobne težave oziroma ovire pri odprtju oziroma širjenju dejavnosti.

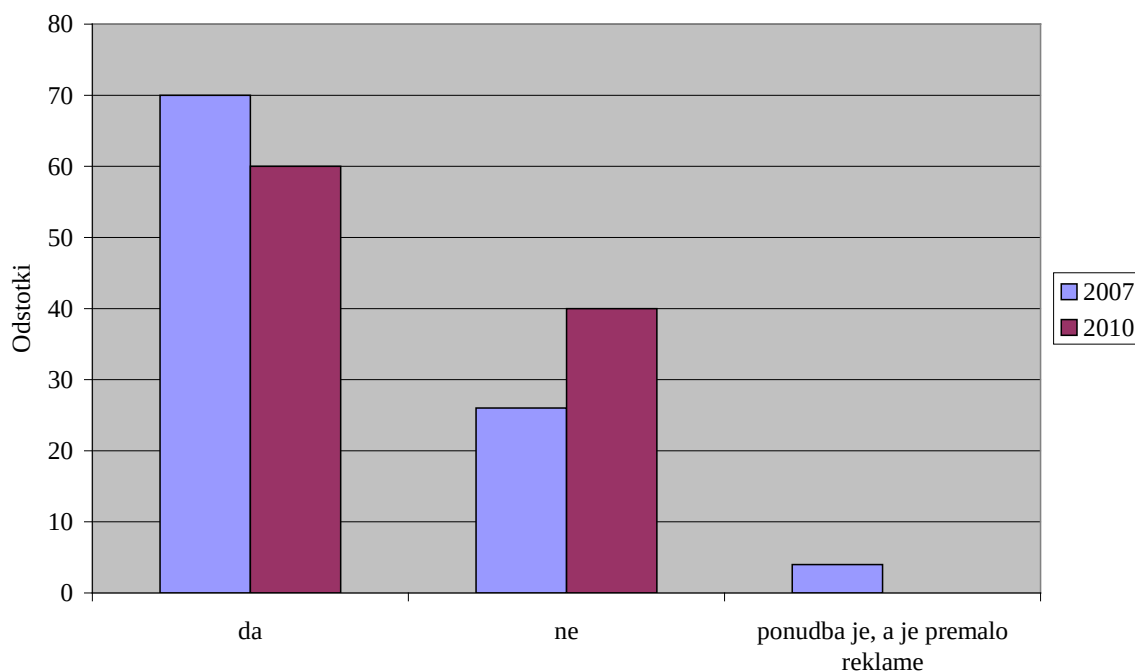
• Ali se ukvarjate z bio pridelavo?

Slika 45: Primerjava števila anketirancev, ki se ukvarjajo z bio pridelavo

Rezultati se malenkostno razlikujejo in sicer vzorec iz leta 2010 zajema 8 odstotkov (4 osebe) prebivalcev, ki se ukvarjajo z biološko pridelavo, vendar le za lastne potrebe na manjših pridelovalnih površinah – vrtovi in manjše njive.

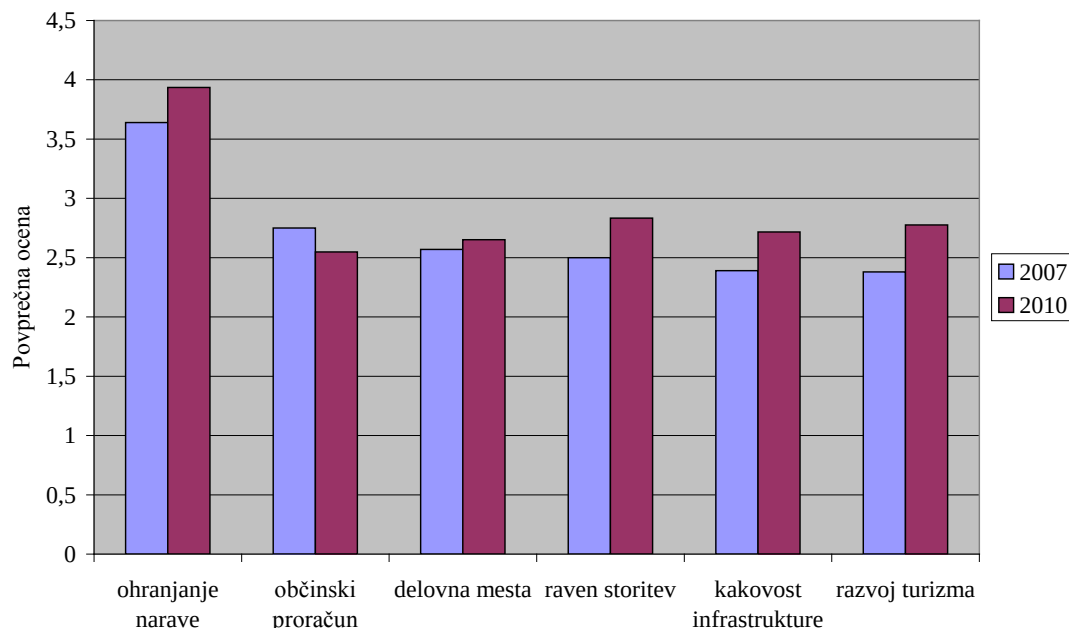
• **Ali pogrešate ponudbo lokalnih produktov?**

Slika 46: Mnenje o obsegu ponudbe lokalnih produktov

Slika 48 prikazuje, da se večini prebivalcev zdi, da je ponudbe lokalnih produktov premalo, to velja za leto 2007 prav tako pa za leto 2010, a v manjšem številu. V letu 2010 anketiranci niso izpostavljali novih parametrov.

• Kako TNP vpliva na Bohinj?

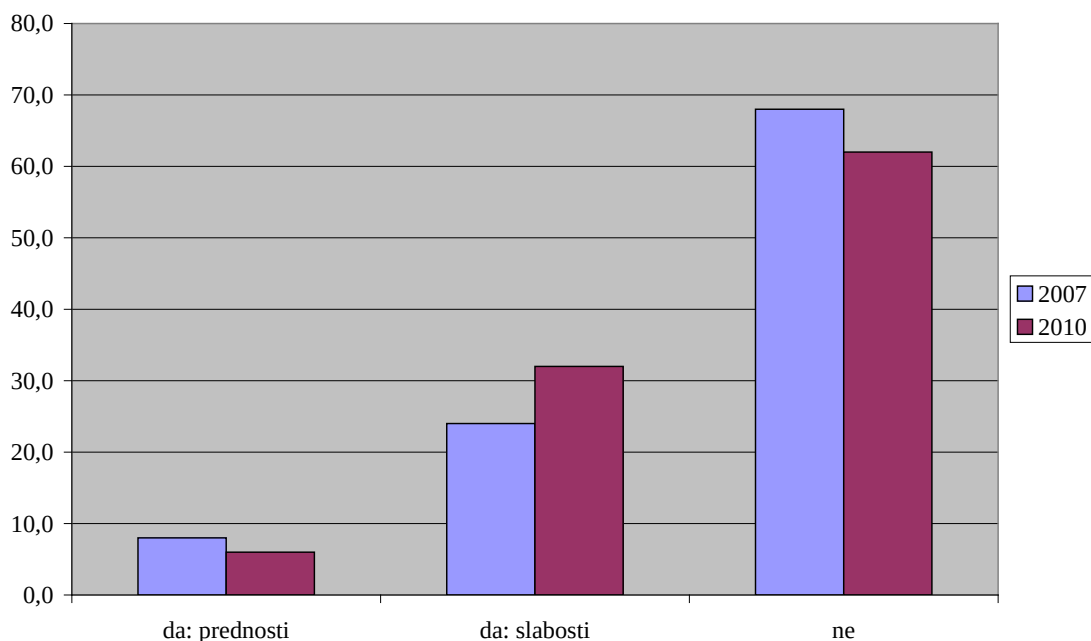

Ocenjevalna lestvica: 1-zelo negativno, 2-negativno, 3-ni vpliva, 4-pozitivno, 5-zelo pozitivno

Slika 47: Mnenje prebivalcev o vplivu TNP na Bohinj – povprečne ocene

Mnenje o vplivu TNP na Bohinj je bolj pozitivno v vseh primerih, razen v primeru vpliva na občinski proračun. Povprečna ocena najbolj odstopa v primeru vpliva TNP na razvoj turizma. Samo v primeru vpliva na kakovost infrastrukture in na razvoj turizma pade ocena eno stopnjo višje, a še to le v območje ocene 3 – ni vpliva.

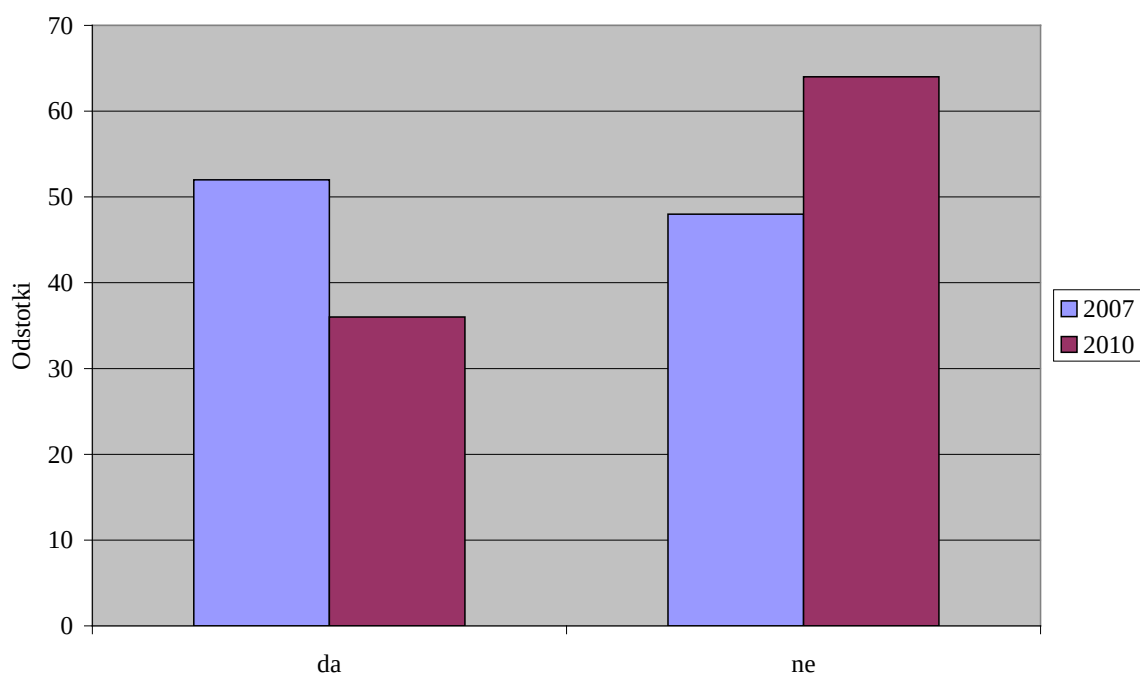
• Ali prinaša TNP za vas osebno kakšne prednosti ali slabosti?

Slika 48: Primerjava mnenja prebivalcev o prednostih in slabostih, ki jih prinaša TNP

V letu 2007 so bili samo štirje prebivalci mnenja, da TNP zanje prinaša prednosti, v letu 2010 se je ta odstotek še znižal, mnenja, da TNP zanje prinaša prednosti, so bili le trije prebivalci. Odstotek slabosti se je v letu 2010 povečal tako na račun manjšega števila prebivalcev, ki so mnenja, da TNP zanje prinaša prednosti kot tudi na račun manjšega števila prebivalcev, ki so mnenja, da TNP zanje ne prinaša ne prednosti ne slabosti. Prednosti in slabosti, ki so jih naštevili v letu 2010 so podobne tistim, ki so jih naštevili v letu 2007 (sl. 23, str. 37).

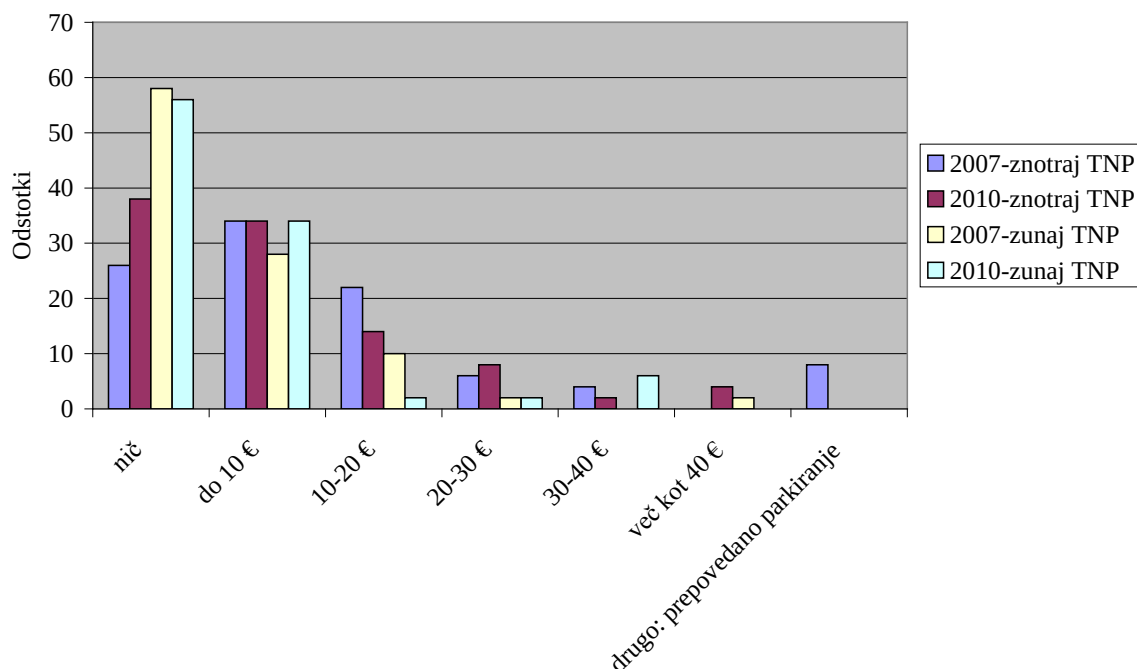
• **Ali menite, da bi bilo TNP dobro zapreti za promet?**

Slika 49: Potreba po zaprtju TNP za osebni promet

V nasprotju z letom 2007, v katerem se je 52 odstotkov (26 oseb) anketirancev odločilo, da bi bilo TNP potrebno zapreti za promet, jih je v letu 2010 veliko več mnenja, da to ni potrebno in sicer kar 64 odstotkov (32 oseb).

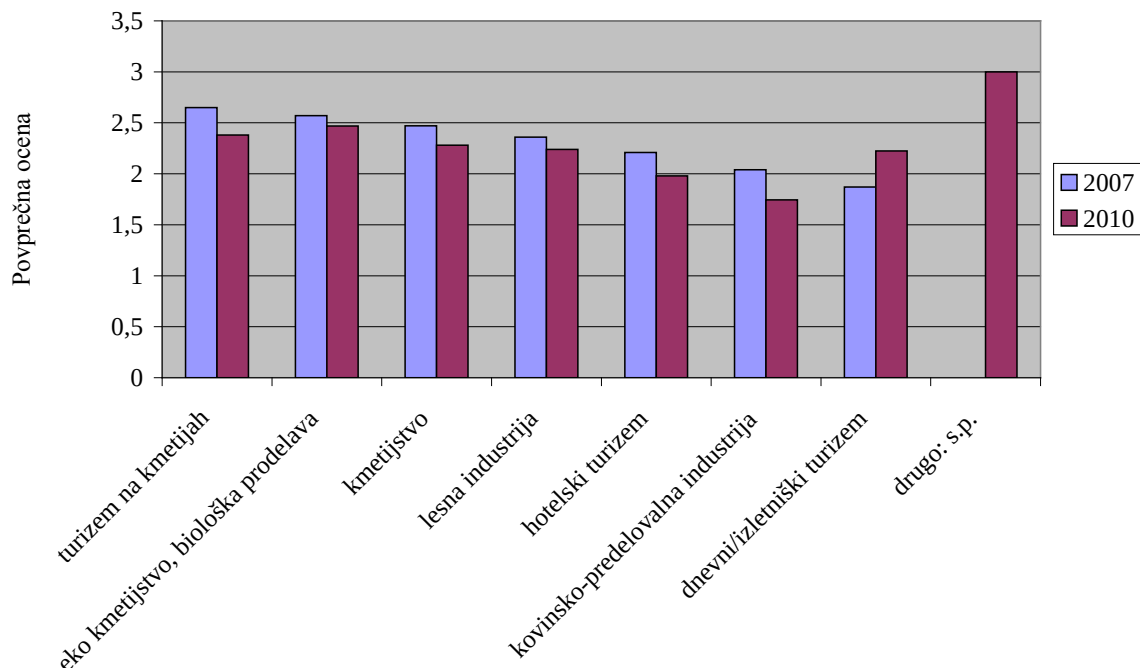
- **Koliko bi bili pripravljeni plačati za celoletno parkirno nalepko, ki omogoča parkiranje znotraj TNP?/Koliko bi bili pripravljeni plačati za celoletno parkirno nalepko v primeru, da bi bil park zaprt za promet in bi bilo pred vstopno točko v TNP parkirišče?**

Slika 50: Primerjava mnenje prebivalcev o višini parkirnine znotraj in zunaj TNP za leti 2007 in 2010

V letu 2010 precej več prebivalcev ni pripravljenih plačati parkirne nalepke in sicer tako zunaj kot znotraj TNP. Pri višjih zneskih so tako v letu 2007 kot v letu 2010 več pripravljeni plačati za parkiranje znotraj TNP. Izjema je interval 30-40 evrov. Ta znesek je pripravljenih plačati 6 odstotkov (3 osebe) prebivalcev v letu 2010 za parkiranje zunaj TNP.

• Katere dejavnosti bi morali po vašem mnenju razvijati/širiti?

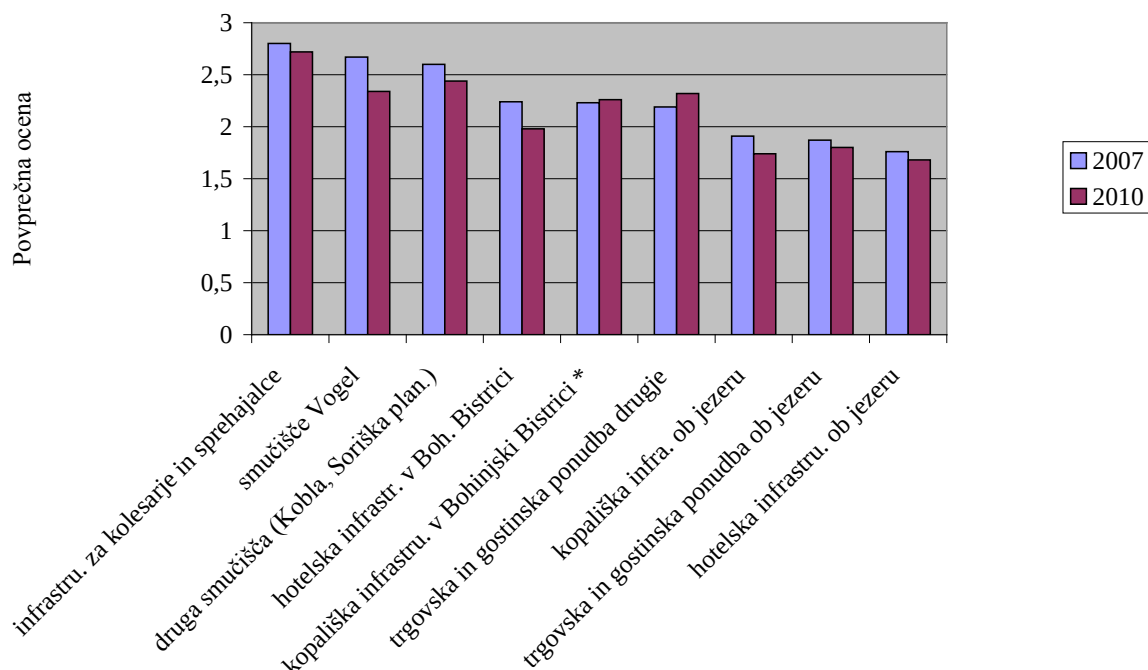
Ocenjevalna lestvica: 1-nič spodbujati, 2-spodbujati, 3-zelo spodbujati

Slika 51: Mnenje prebivalcev o razvoju Bohinja – povprečne ocene

Iz grafa, slika 53 je razvidno, da so v letu 2010 anketiranci malenkost bolj protirazvojno naravnani, razen v primeru potrebe po razvijanju dnevnega/izletniškega turizma. V letu 2010 je anketiranec izpostavil, da bi morala občina prispevati pri spodbujanju s.p. dejavnosti.

Tako v letu 2007 kot v letu 2010 bi prebivalci bolj razvijali dejavnosti, ki nimajo tako negativnega vpliva na okolje, drugače pa bi tudi v letu 2010 bolj ali manj spodbujali vse dejavnosti.

• **Katere objekte/infrastrukturo bi morali po vašem mnenju v prihodnosti razvijati/širiti?**

Ocenjevalna lestvica: 1-nič spodbujati, 2-spodbujati, 3-zelo spodbujati

Slika 52: Mnenje prebivalcev o prihodnjem razvoju Bohinja – povprečne ocene

Ponovno so anketiranci v letu 2010 bolj naravovarstveno usmerjeni, razen v primeru spodbujanja kopališke infrastrukture in pa trgovske ter gostinske ponudbe v Bohinjski Bistrici in drugih krajih, ki ne ležijo ob jezeru. Kljub temu, da so povprečne ocene za leto 2010 v primerjavi z ocenami za leto 2007 bolj naravovarstveno usmerjene, v splošnem še vedno niso naravovarstveno orientirane, saj bi razvijali smučišče Vogle, ki leži v TNP, prav tako pa razne dejavnosti ob jezeru.

5.4 PRIMERJAVA ODGOVOROV OBISKOVALCEV OBČINE BOHINJ ZA ANKETI IZVEDENI V LETIH 2007 IN 2010

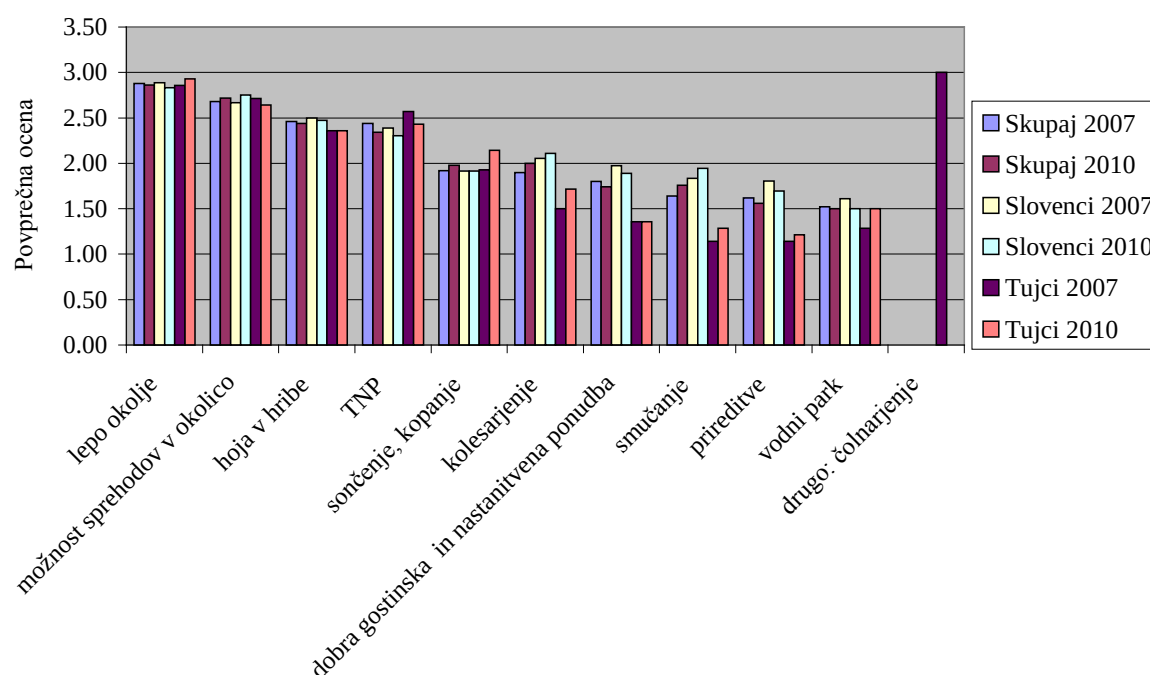
• **Primerjava vzorcev**

V letu 2007 je bilo anketiranih 24 žensk in 36 moških, v letu 2010 pa 36 žensk in 24 moških. V letu 2010 je bilo anketiranih manj žensk pod 30 letom in posledično več žensk nad 30 letom starosti. Največja je razlika pri razredu od 25-30 leta in 35-40 leta. Pri drugih razredih so razlike manjše in približno enake. V letu 2010 je bilo anketiranih manj moških pod 35 letom starosti. Največja je razlika pri razredu od 25-30 in 55-60 leta. V letu 2010 so bili anketirani tudi 4 moški v razredu od 65-70 let, medtem ko so bili v letu 2007 anketirani le moški mlajši od 60 let. Primerjava vzorca po izobrazbi kaže precejšnjo razliko v številu moških z osnovnošolsko izobrazbo in sicer je število v letu 2010 večje, manjše pa je bilo število žensk in moških z univerzitetno izobrazbo. Razlike se enakomerno porazdelijo po ostalih razredih, ki zato ne kažejo večjih odstopanj.

Vzorec v letu 2010 ni zajel nobenega slovenskega obiskovalca, ki bi Bohinj obiskal prvič prav tako pa ne nobenega tujega obiskovalca, ki bi Bohinj obiskal skoraj vsak vikend. V letu 2007 je bil med anketiranci angleški obiskovalec, ki je lastnik počitniške hiše v Bohinju. Ostali rezultati se ne oziroma se le malenkostno razlikujejo.

V letu 2010 beležimo več nočitev v hotelu in kampu ter manj nočitev v apartmajih. Ponovno je nekaj slovenskih anketirancev izpostavilo nočitev v planinskih kočah. Vzorec v letu 2010 zajema tudi več slovenskih lastnikov počitniških hiš, nočitve na črno v vzorcu niso bile zajete.

• Kateri dejavniki/dejavnosti so najbolj pomembni za vaš obisk Bohinja?

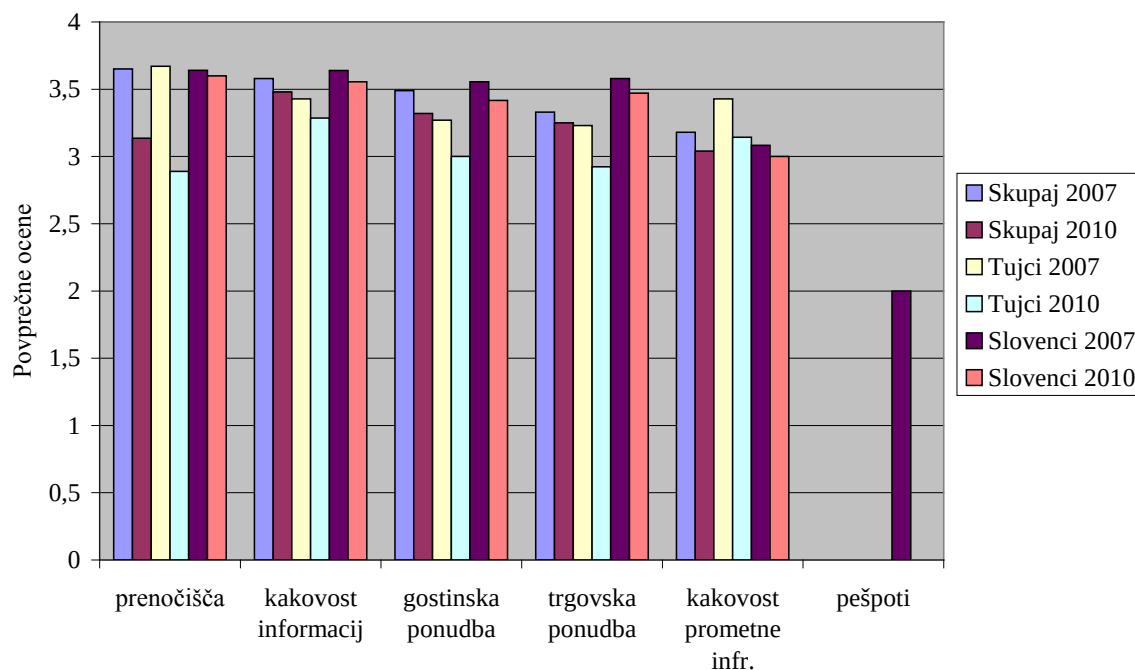
Ocenjevalna lestvica: 1 – nepomembno, 2 – pomembno, 3 – zelo pomembno

Slika 53: Primerjava povprečnih ocen posameznih parametrov za obisk Bohinja za leti 2007 in 2010

Povprečne ocene se za leti 2007 in 2010 le malo razlikujejo. Kot najpomembnejša dejavnika za obisk še vedno izstopata lepo okolje in možnost sprehodov v okolico. V letu 2010 ima TNP rahlo večjo pomembnost za obisk Bohinja za tuje obiskovalce kot hoja v hribe. Največje razlike med slovenskimi in tujimi obiskovalci se še vedno pojavljajo pri dobri gostinski in nastanitveni ponudbi, kolesarjenju, smučanju ter prireditvah. Ocena za pomembnost vodnega parka za obisk med slovenskimi in tujimi obiskovalci se je izenačila. Do največjih odstopanj pri povprečnih ocenah pride pri tujih obiskovalcih.

Pri strukturi odgovorov glede pomembnosti smučanja za obisk Bohinja, je potrebno ponovno izpostaviti, da je bila anketa izvedena avgusta, kar je po vsej verjetnosti vplivalo na to, da je smučanje izpostavljeno kot precej nepomembno za obisk Bohinja.

• **Kakšno je vaše mnenje o kakovosti prometne in informacijske infrastrukture ter ponudbe v Bohinju?**

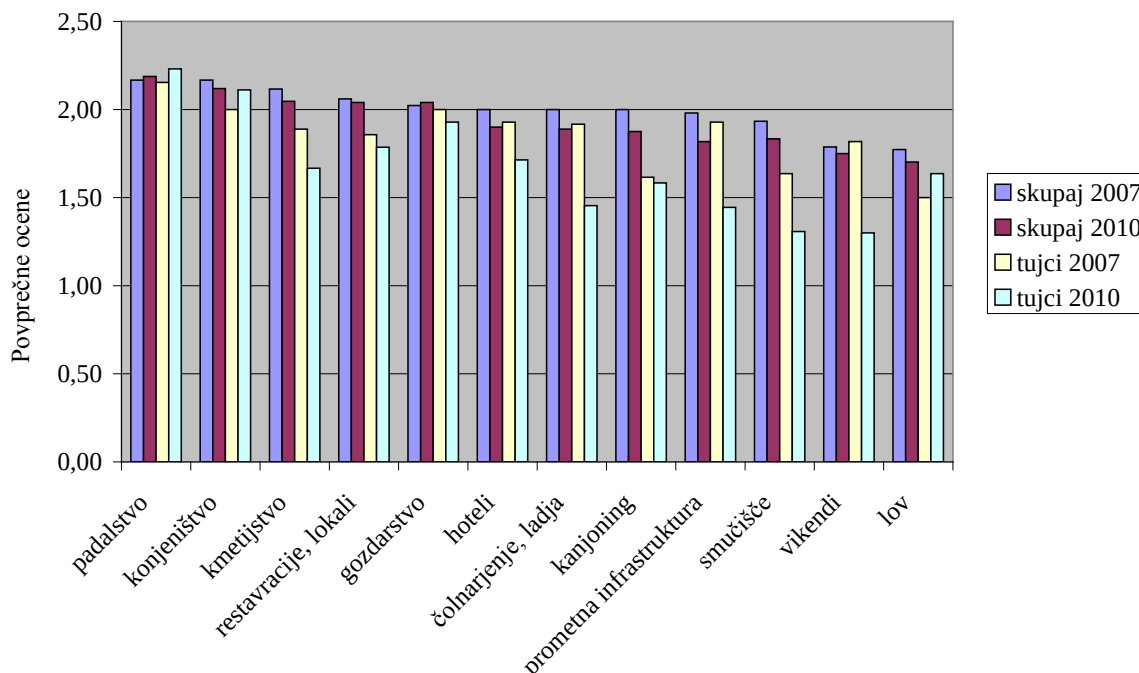

Ocenjevalna lestvica: 1-zelo neustrezno, 2-neustrezno, 3-sprejemljivo, 4-ustrezno, 5-zelo ustrezno

Slika 54: Mnenje obiskovalcev o kakovosti ponudbe in infrastrukture v Bohinju

V letu 2010 so se povprečne ocene poslabšale za vse ocenjevalne parametre. Vse povprečne ocene so slabše tako pri slovenskih kot pri tujih obiskovalcih. Do največjih odstopanj pride pri povprečni oceni za kakovost prenočišč. Prenovišča so bila v letu 2007 najbolj ocenjena v letu 2010 pa parameter pade na predzadnje mesto pred kakovost prometne infrastrukture. Pešpoti so izpostavili samo slovenski obiskovalci v letu 2007.

• Kakšno je vaše mnenje o obsegu razvoja znotraj TNP?

Ocenjevalna lestvica: 1-prevelik, 2-ravno pravšnji, 3-preskromen

Slika 55: Analiza mnenja obiskovalcev Bohinja o razvoju znotraj TNP

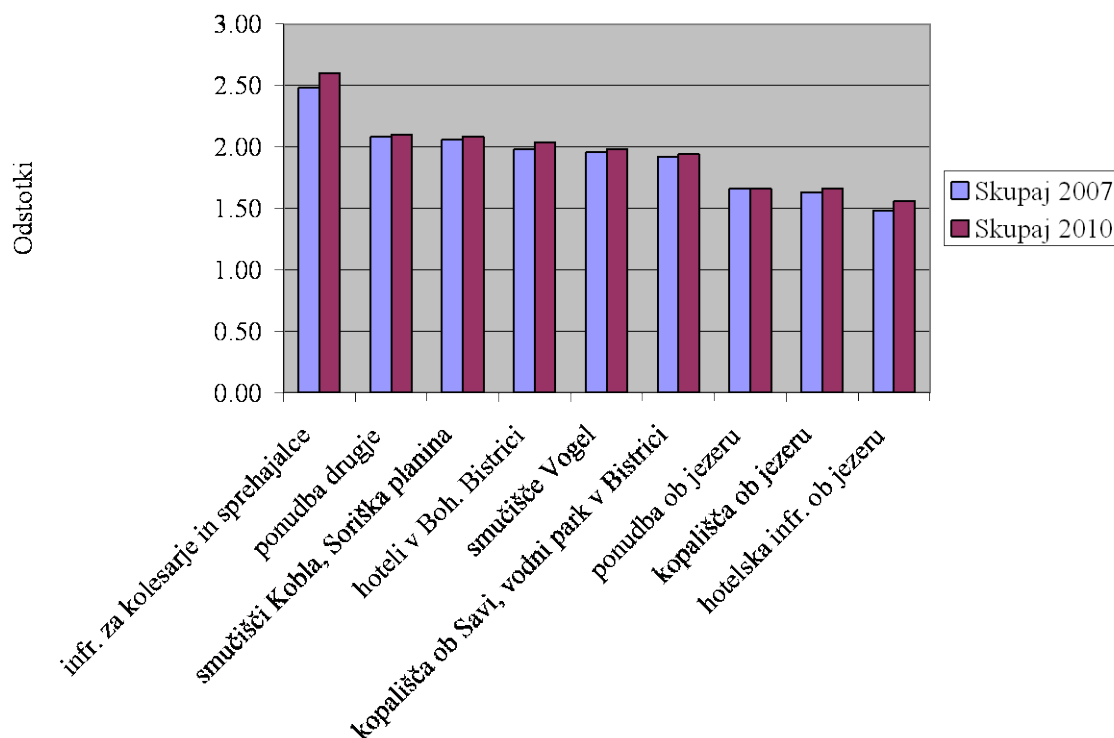
Ocene za leto 2010 odstopajo v obe smeri. Odzivnost na vprašanje je bila boljša kot v letu 2007, ko se je večina obiskovalcev pri vseh parametrih odločila za oceno 2-ravno pravšnji. Razlike se pojavljajo predvsem pri tujih obiskovalcih.

Najbolj odstopajo povprečne ocene tujih obiskovalcev in sicer se jim zdijo dejavnosti znotraj TNP v večini primerov preveč razvite. Premalo razvite se jim zdijo sledeče dejavnosti: lov, padalstvo in konjenišтво.

V letu 2010 je bilo več anketirancev, ki zaradi nepoznavanja razmer niso mogli podati mnenja o obsegu razvitosti dejavnosti/infrastrukture znotraj TNP.

Ker pri odgovorih slovenskih obiskovalcev za leti 2007 in 2010 ni bistvenih razlik, so podatki zaradi boljše preglednosti izločeni iz grafa – slika 57. Slovenski obiskovalci so v letu 2007 izpostavili nov parameter – kamp, v letu 2010 pa ne.

• Kaj bi bilo po vašem mnenju v Bohinju v prihodnosti potrebno razvijati?

Ocenjevalna lestvica: 1-nič spodbujati, 2-spodbujati, 3-zelo spodbujati

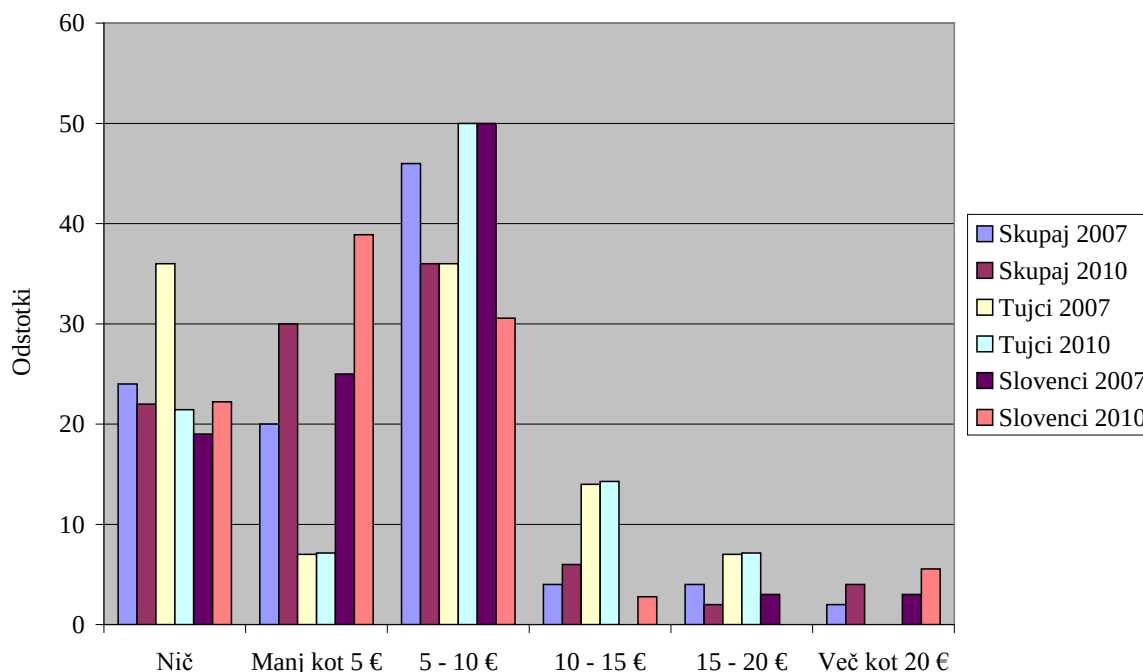
Slika 56: Analiza mnenja obiskovalcev Bohinja o prihodnjem razvoju v občini

Povprečne ocene se ne razlikujejo bistveno, vendar so se njihove vrednosti rahlo povečale pri vseh parametrih. Še vedno se kaže precejšnja razlika med odgovori, ki se nanašajo na območja zunaj in območja znotraj TNP oziroma območja v bližnji okolici jezera. Večina anketirancev bi v prihodnosti bolj razvijala območja, ki ne ležijo ob jezeru, predvsem okoli Bohinjske Bistrice kot največjega kraja v občini, medtem ko se jim zdi okolica jezera dovolj razvita.

Anketa izvedena v letu 2010 je bila v večjem delu opravljena v okolici jezera, saj se tam zadržuje večina obiskovalcev, del pa je bil opravljen v Bohinjski Bistrici in drugih manjših krajih med Bohinjsko Bistrico in Bohinjskim jezerom. To je pomembno zato, ker je večina najbrž ocenjevala razmere v območju, kjer so se največ zadrževali oz. kjer so se trenutno nahajali.

Ker pri odgovorih slovenskih in tujih obiskovalcev ne prihaja do bistvenih razlik, so na grafu – slika 58, zaradi večje preglednosti, prikazane samo skupne povprečne ocene.

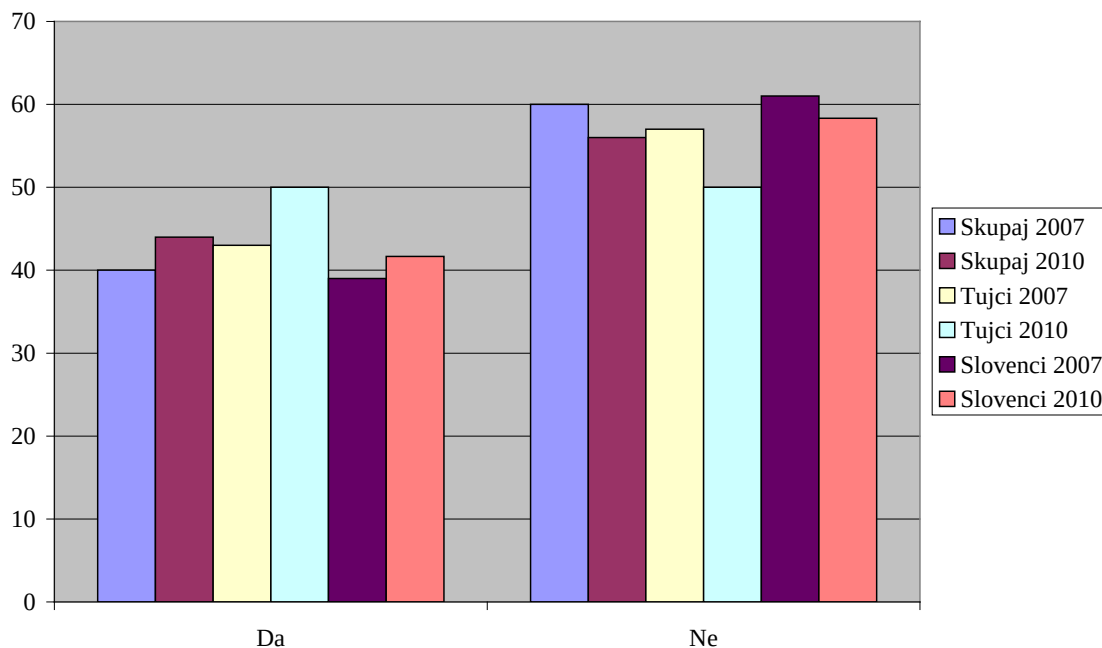
• **Koliko bi bili pripravljeni plačati za vstop v TNP (sredstva se porabijo za oskrbo TNP)?**

Slika 57: Analiza pripravljenosti plačevanja vstopnine za vstop v TNP

Pri parametru nič pride do največjega odstopanja med rezultati pri tujih obiskovalcih in sicer je odstotek tujih obiskovalcev, ki vstopnine ne bi bili pripravljeni plačati v letu 2010 precej manjši. Odstotek tujcev, ki ne bi bili pripravljeni plačati vstopnine je padel s 36 odstotkov (12 oseb) v letu 2007 na 21 odstotkov (7 oseb) v letu 2010. To se pozna predvsem pri intervalu 5-10 evrov, kjer se je odstotek tujih obiskovalcev, ki bi bili pripravljeni plačati vstopnino v tem razponu povečal za 15 odstotkov (5 oseb). V nasprotju s tujimi obiskovalci, so slovenski v letu 2010 pripravljeni plačati manj. Odstotek pri intervalu 5-10 evrov se je precej zmanjšal, bistveno pa se je povečal pri intervalu manj kot 5 evrov.

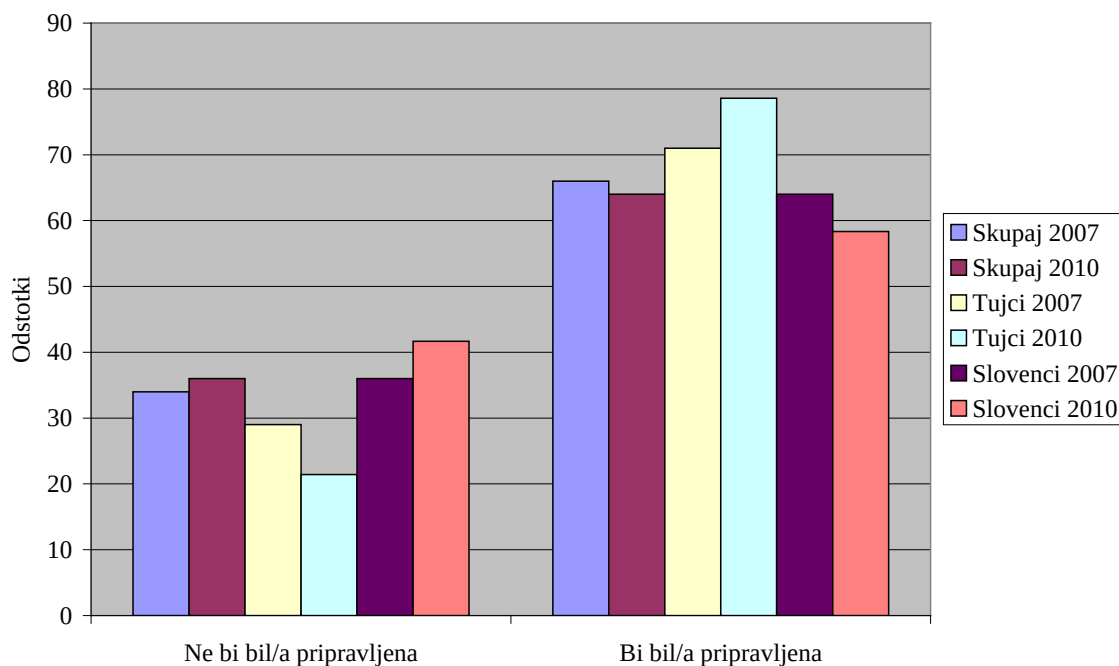
• Ali bi bilo po vašem mnenju TNP potrebno zapreti za promet?

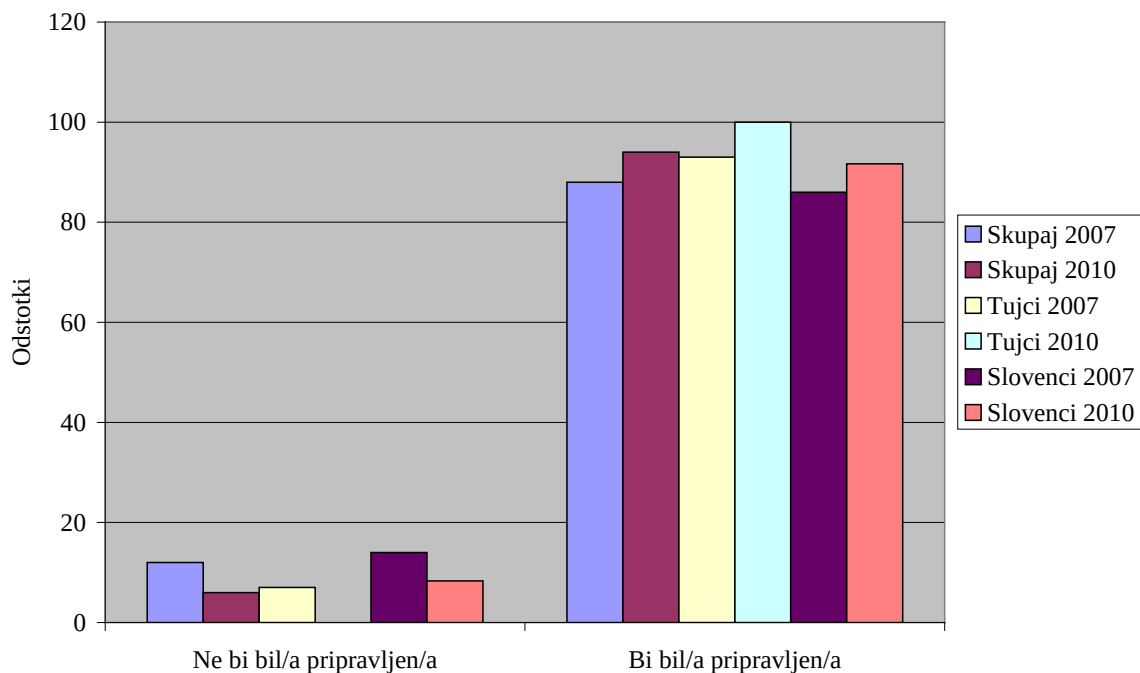
Slika 58: Potreba po zaprtju TNP-ja za promet

V letu 2010 je malenkost več obiskovalcev mnenja, da bi TNP morali zapreti za promet in sicer je odstopanje za slovenske in tuje obiskovalce skupaj 4 odstotke (2 osebi).

• Pod kakšnimi pogoji bi se bili še pripravljeni odpraviti v TNP?

Slika 59: Pripravljenost za obisk parka, če dostop z osebnim avtomobilom ni mogoč in če ni organiziranega prevoza v notranjost parka

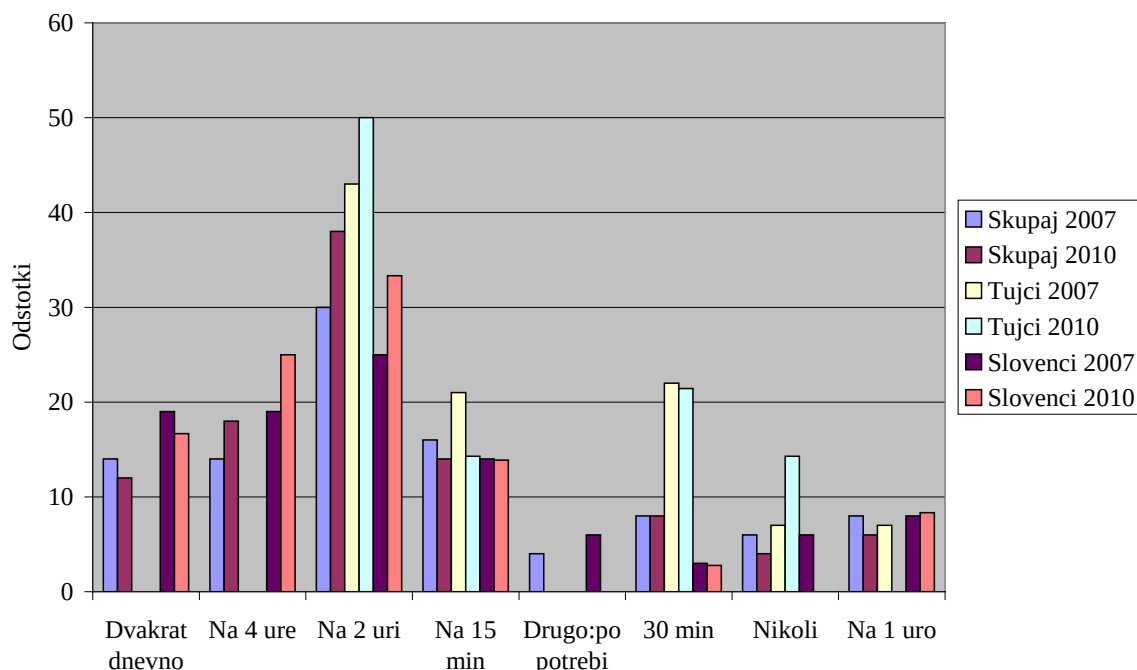

Slika 60: Pripravljenost za obisk parka, če dostop z osebnim avtomobilom ni mogoč in če je organiziran prevoz v notranjost parka

V nasprotju z rezultati za zaprtje TNP za promet, kjer se je v letu 2010 4 odstotke (2 osebi) več obiskovalcev odločilo, da bi park morali zapreti za promet, bi bilo manj ljudi pripravljeni obiskati TNP, če bi bil zaprt za promet in ne bi bilo organiziranega prevoza v notranjost. Obiskati bi ga bilo pripravljenih 2 odstotka (1 oseba) manj obiskovalcev. V letu 2010 bi pod takimi pogoji TNP obiskalo več tujih obiskovalcev in manj slovenskih.

Če bi bil prevoz organiziran bi bilo TNP pripravljenih obiskati več ljudi. Več ljudi bi bilo pripravljenih obiskati TNP tako med slovenskimi kot tudi tujimi obiskovalci.

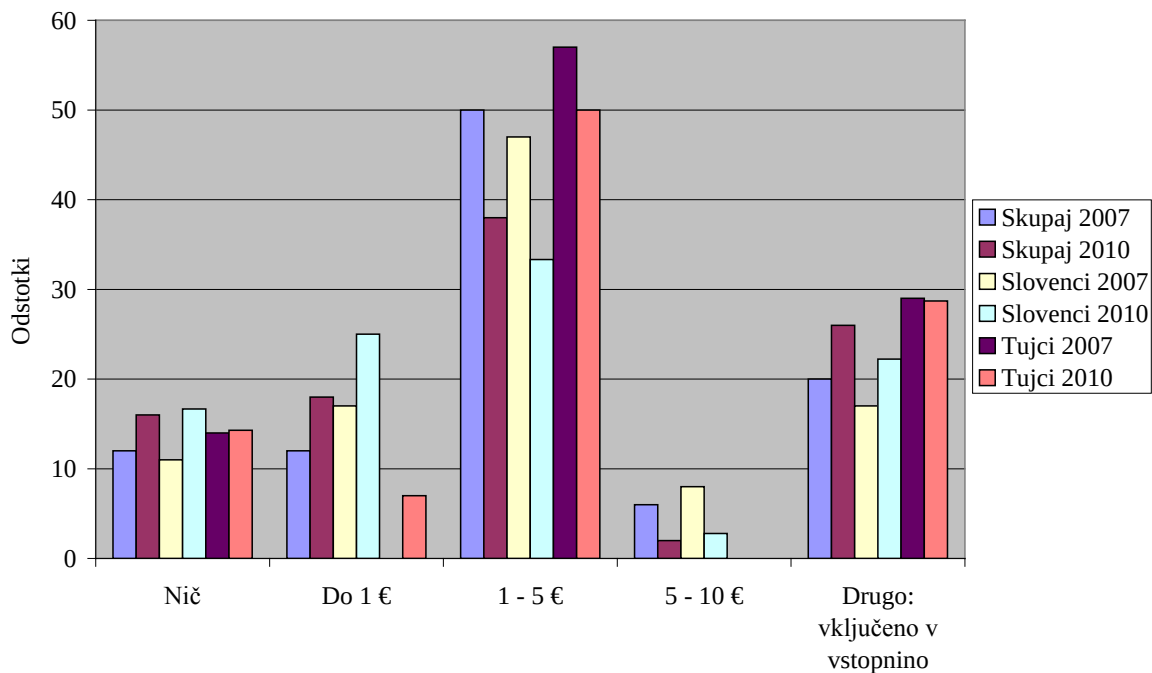
• **Kako pogosto bi moral biti po vašem mnenju prevoz organiziran?**

Slika 61: Pogostost organiziranega prevoza

Do največjih odstopanj pride pri možnosti prevoza na 2 uri, za to možnost se je odločilo 6 odstotkov (2 osebi) več tujih obiskovalcev in 9 odstotka (3 osebe) več slovenskih obiskovalcev. Še vedno je večina obiskovalcev mnenja, da bi moral biti prevoz organiziran na 2 uri. V letu 2007 je bil na drugem mestu prevoz na 15 minut, v letu 2010 pa je več obiskovalcev mnenja, da bi moral biti organiziran na 4 ure. Izpostaviti je treba, da so takšnega mnenja samo slovenski obiskovalci. Za možnost da bi moral biti prevoz organiziran na 1 uro, se v letu 2010 ni odločil noben tuji obiskovalec.

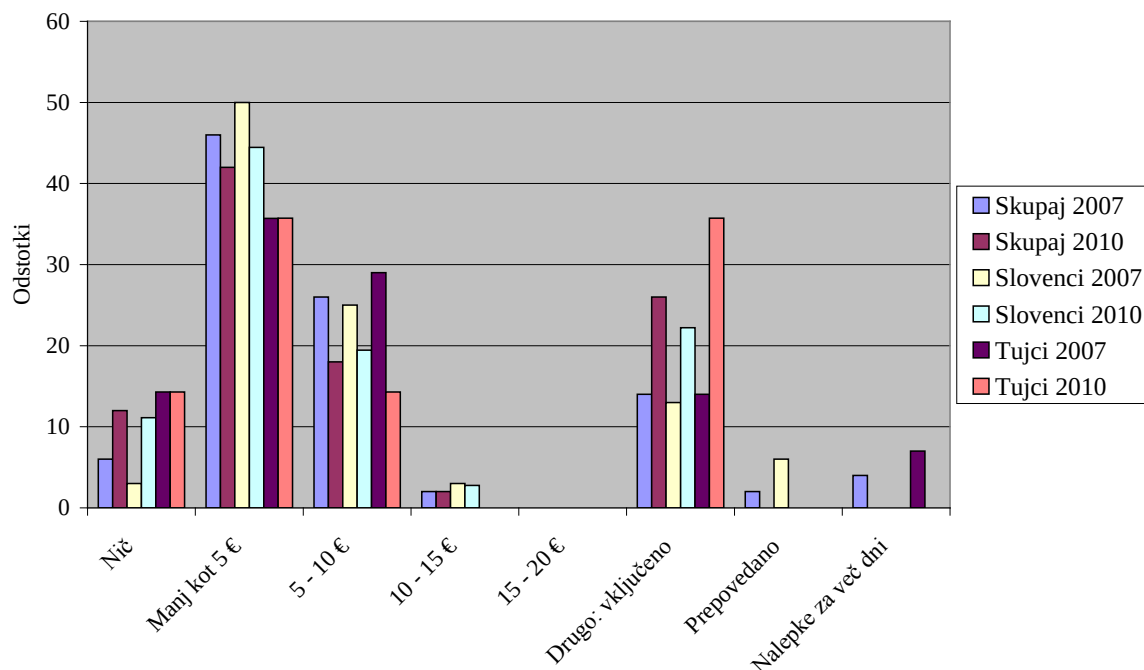
• **Koliko bi bili pripravljeni plačati za takšen prevoz v park?**

Slika 62: Višina plačila za orgniziran prevoz v park

Iz grafa-slika 64 je razvidno, da v letu 2010 večji odstotek obiskovalcev za prevoz ne bi bil pripravljen plačati nič, več slovenskih obiskovalcev bi bilo pripravljenih plačati do 1 evro. Še vedno bi bilo največ obiskovalcev pripravljenih plačati 1-5 evrov, vendar je odstotek precej manjši. Manj obiskovalcev bi bilo pripravljenih plačati 5-10 evrov. Več pa se jih je odločilo, da bi moral biti prevoz vključen v vstopnino.

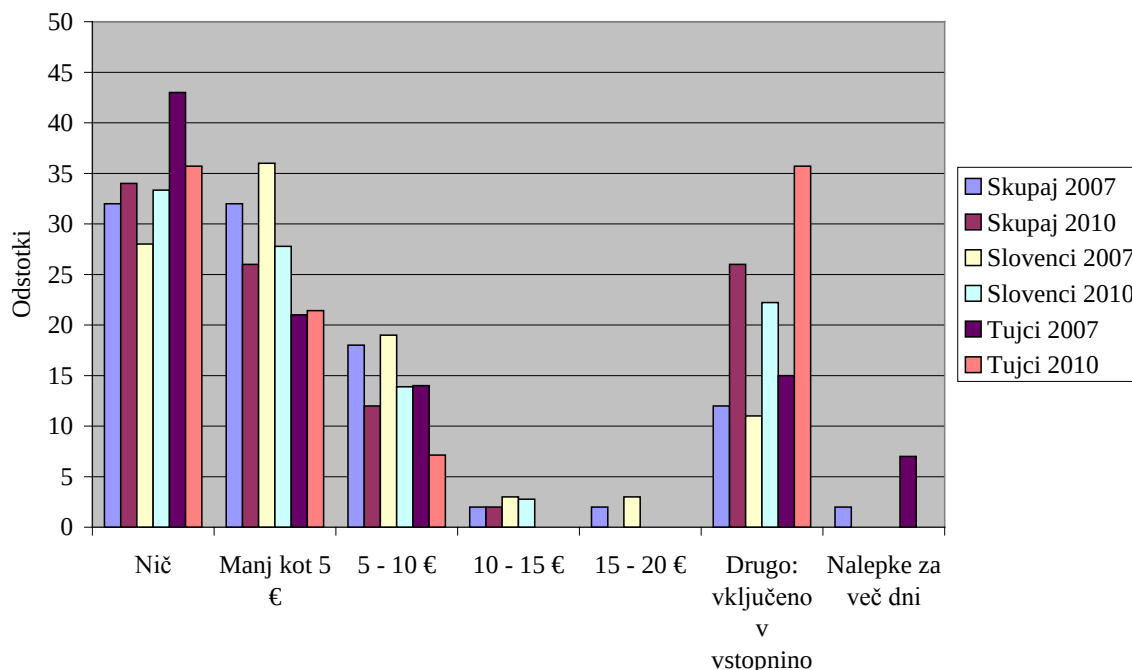
• Koliko bi bili pripravljeni plačati za celodnevno parkiranje znotraj TNP?

Slika 63: Višina parkirnine znotraj TNP

Za tuje obiskovalce se bistvena razlika pojavi pri vrednostih 5-10 evrov in vključeno v vstopnino. 5-10 evrov je v letu 2010 pripravljenih plačati veliko manj tujih obiskovalcev, medtem ko se je odstotek odgovorov za vključeno v vstopnino precej povečal. Odstotek slovenskih obiskovalcev, ki parkirnine ne bi bili pripravljeni plačati, se je v letu 2010 povečal, prav tako se je povečal pri vrednosti vključeno v vstopnino. Odstotek odgovorov pri teh dveh vrednostih se je povečal na račun odgovorov v prid vrednosti manj kot 5 evrov in 5-10 evrov.

• **Koliko bi bili pripravljeni plačati za celodnevno parkiranje zunaj TNP (parkirišče na vstopu v TNP)?**

Slika 64: Višina parkirnine zunaj TNP

Tudi pri vprašanju o višini parkirnine zunaj TNP se je odstotek ljudi, ki je mnenja, da bi morala biti parkirnina vključena v vstopnino v TNP, povečal pri parametru vključeno v vstopnino. Odstotek se je povečal tako pri slovenskih kot pri tujih obiskovalcih.

V letu 2010 je manj tujih obiskovalcev, ki za parkiranje ne bi bili pripravljeni plačati nič, manj pa je tudi takih, ki bi bili pripravljeni plačati 5-10 evrov.

Med slovenskimi obiskovalci je več takih, ki ne bi bili pripravljeni plačati nič, manj pa jih je, ki bi bili pripravljeni plačati manj kot 5 evrov in 5-10 evrov.

5.5 PRIMERJAVA ODGOVOROV PREBIVALCEV OBČINE BOHINJ Z ODGOVORI OBISKOVALCEV ZA LETO 2007

• Primerjava vzorcev

Vzorke lahko primerjamo le po deležu moških in žensk, porazdelitvi po starosti in izobrazbi.

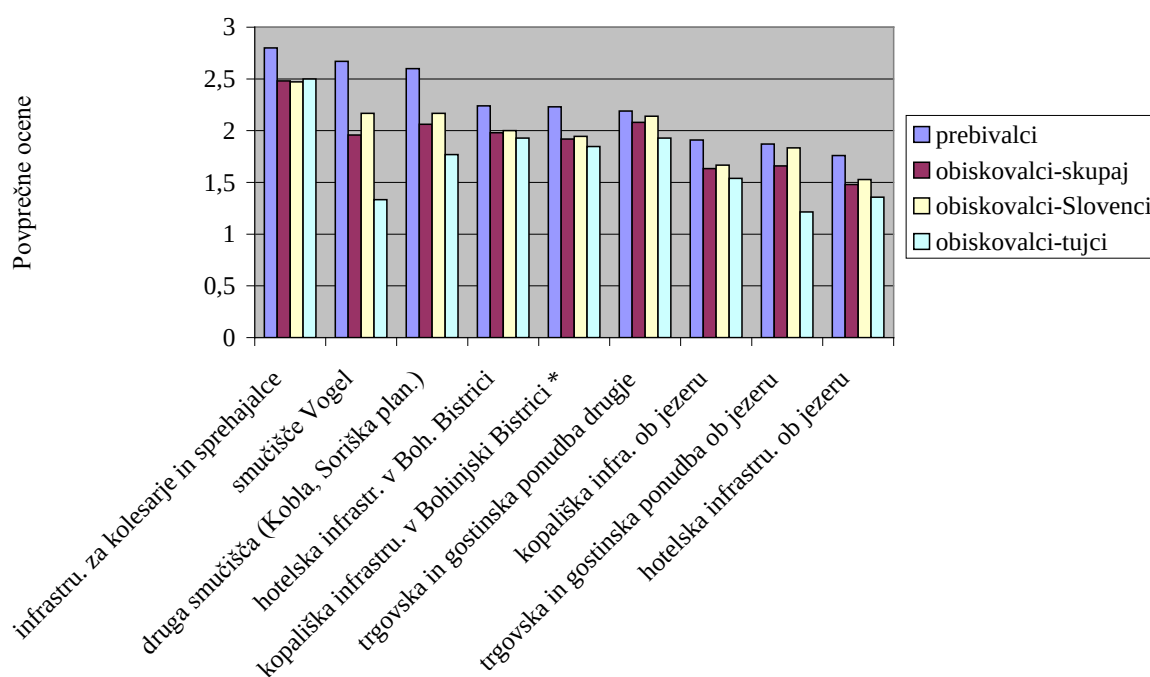
Med prebivalci je bilo anketiranih 22 žensk in 28 moških, med obiskovalci pa 24 žensk in 26 moških

Med prebivalci je bilo v vzorcu zajetih več žensk s srednješolsko izobrazbo in manj z osnovnošolsko, višješolsko in visokošolsko izobrazbo. Obratno velja za moške. Med

obiskovalci pa je bilo v vzorcu zajetih več žensk s srednješolsko in visokošolsko izobrazbo in manj z osnovnošolsko in višješolsko. Obratno velja za moške.

Pri porazdelitvi po starosti je med vzorcema največja razlika ta, da med prebivalci vzorec ni zajel nobene ženske med 50-55 letom starosti. Nobeden od vzorcev ni zajel anketiranke nad 60 let.

• Kaj bi bilo po vašem mnenju v Bohinju v prihodnosti potrebno razvijati?

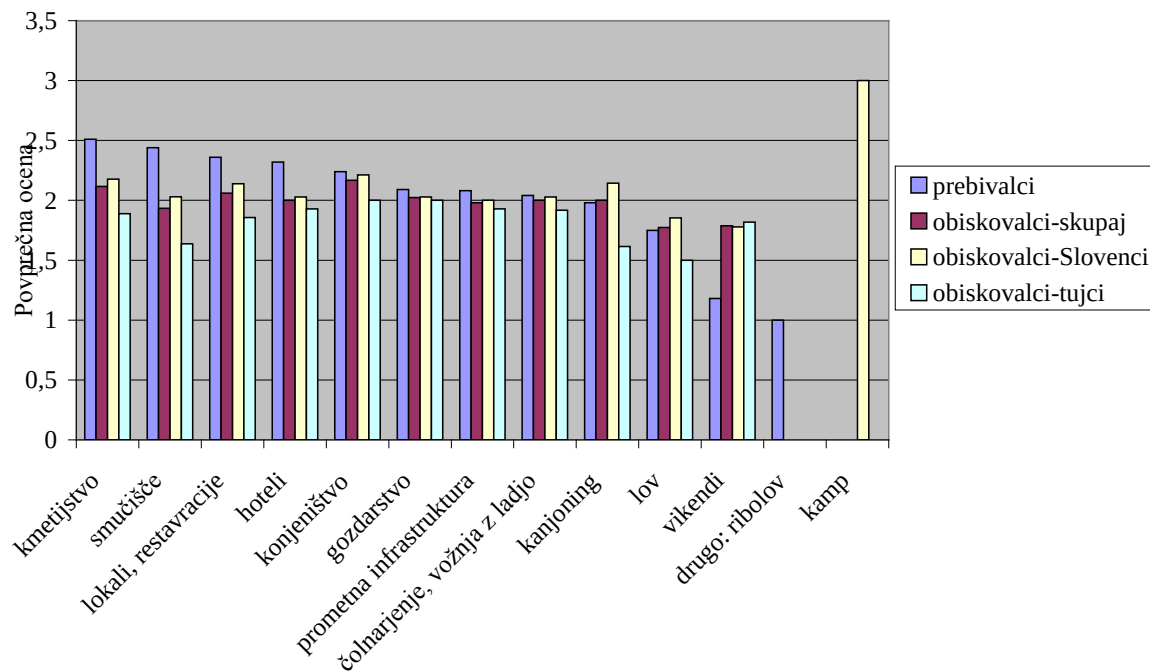

Ocenjevalna lestvica: 1-nič spodbujati, 2-spodbujati, 3-zelo spodbujati

Slika 65: Mnenje o prihodnjem razvoju infrastrukture v občini Bohinj

V skladu s pričakovanji so obiskovalci bolj naravovarstveno usmerjeni od prebivalcev. Če povprečne ocene prebivalcev primerjamo s skupno povprečno oceno obiskovalcev, le ta najbolj odstopa pri potrebi po spodbujanju razvoja smučišč Vogel, Soriška planina in Kobla. Če povprečno oceno prebivalcev primerjamo s povprečno oceno slovenskih obiskovalcev so odstopanja manjša, medtem ko so tuji obiskovalci najbolj naravovarstveno oziroma protirazvojno usmerjeni, predvsem pri razvijanju smučišča Vogel ter trgovski in gostinski ponudbi ob jezeru. Graf je organiziran po padajočih povprečnih ocenah prebivalcev Bohinja.

• Kakšno je vaše mnenje o obsegu razvoja znotraj TNP?

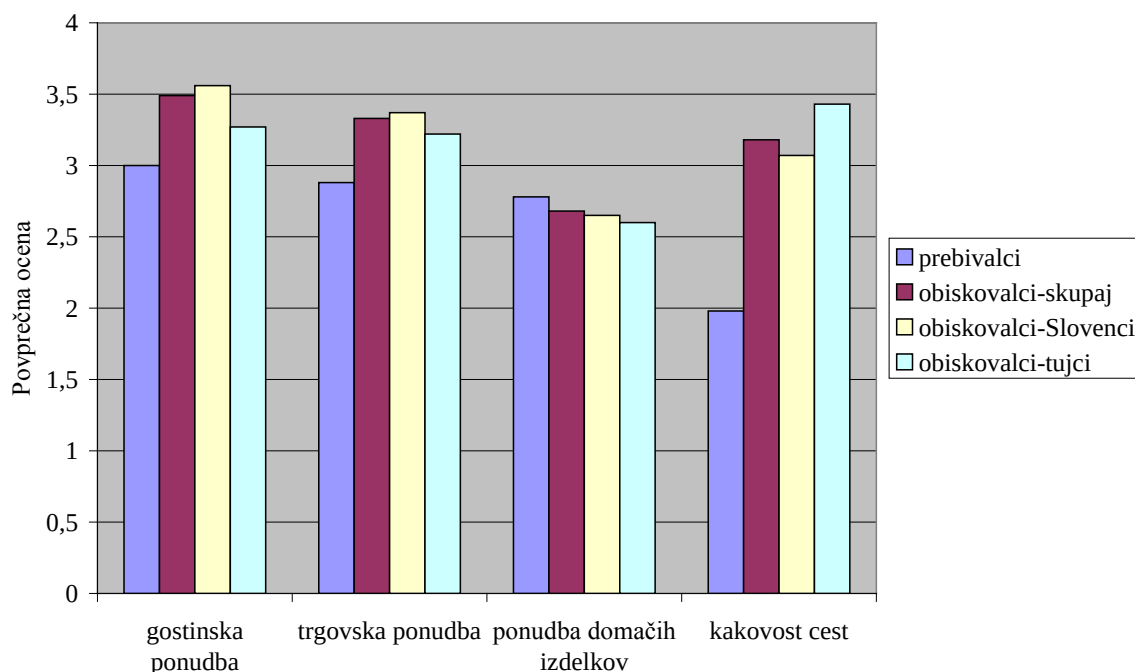

Ocenjevalna lestvica: 1-prevelik, 2-ravno pravšnji, 3-preskromen

Slika 66: Mnenje o obsegu razvoja znotraj TNP

Pri tem vprašanju so v večini primerov obiskovalci še vedno bolj naravovarstveno usmerjeni od prebivalcev občine Bohinj, razen v primeru obsega izvajanja kanjoninga, lova in razširjenosti vikendov znotraj TNP. Povprečne ocene najbolj odstopajo pri obsegu razvoja počitniške pozidave znotraj TNP.

• **Kakšno je vaše mnenje o kakovosti prometne in informacijske infrastrukture ter ponudbe v Bohinju?**

Slika 67: Primerjava mnenja obiskovalcev o kakovosti ponudbe in infrastrukture v Bohinju

Rezultati te primerjave so v skladu z rezultati prejšnjih grafov, saj so bili prebivalci v primerjavi z obiskovalci manj naravovarstveno usmerjeni, tu pa se pokaže, da je njihovo nezadovoljstvo z obstoječim stanjem večje. Izjema je ponudba domačih izdelkov. Pri tem parametru so obiskovalci mnenja, da je premalo.

5.6 PRIMERJAVA ODGOVOROV PREBIVALCEV IN OBISKOVALCEV OBČINE BOHINJ ZA ANKETI IZVEDENI V LETU 2010

• **Primerjava vzorcev**

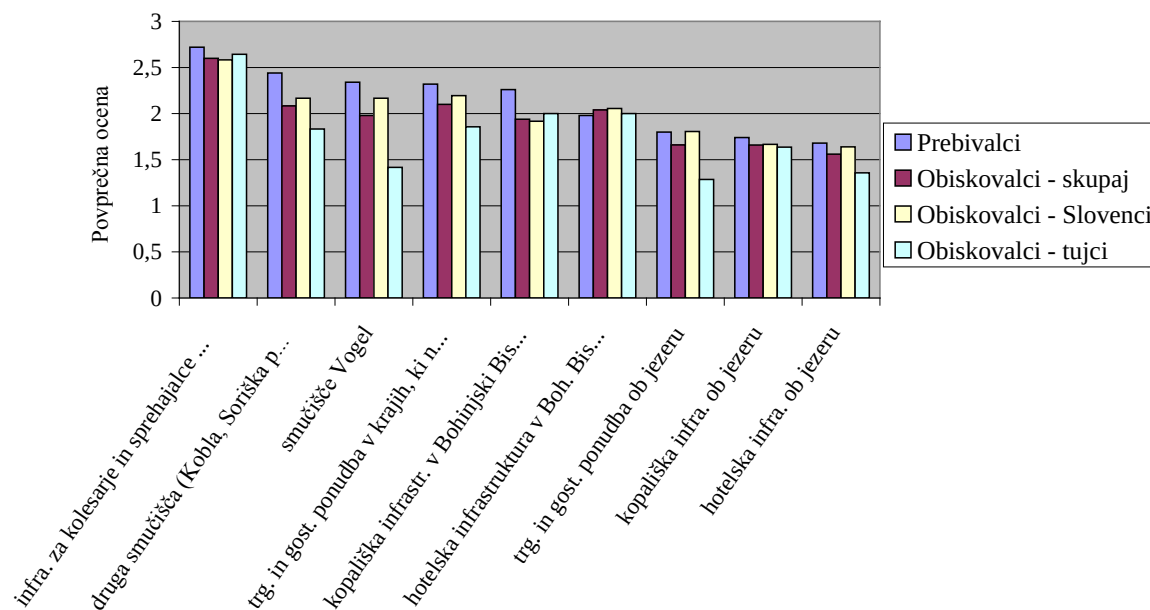
Vzorci lahko primerjamo le po deležu moških in žensk, porazdelitvi po starosti in izobrazbi.

Med prebivalci je bilo anketiranih 27 žensk in 23 moških, med obiskovalci pa 26 žensk in 24 moških

Med prebivalci je bilo v vzorcu zajetih več žensk s srednješolsko izobrazbo in manj z osnovnošolsko, višješolsko in visokošolsko izobrazbo. Obratno velja za moške. Med obiskovalci pa je bilo v vzorcu zajetih več žensk s srednješolsko in visokošolsko izobrazbo in manj z osnovnošolsko in višješolsko. Obratno velja za moške.

Pri porazdelitvi po starosti je med vzorcema največja razlika ta, da med obiskovalci vzorec ni zajel nobenega obiskovalca med 25-30 letom starosti, med ženskami nobene anketiranke pod 20 letom starosti in pri obeh spolih nobenega anketiranca nad 60 let.

• Kaj bi bilo po vašem mnenju v Bohinju v prihodnosti potrebno razvijati?

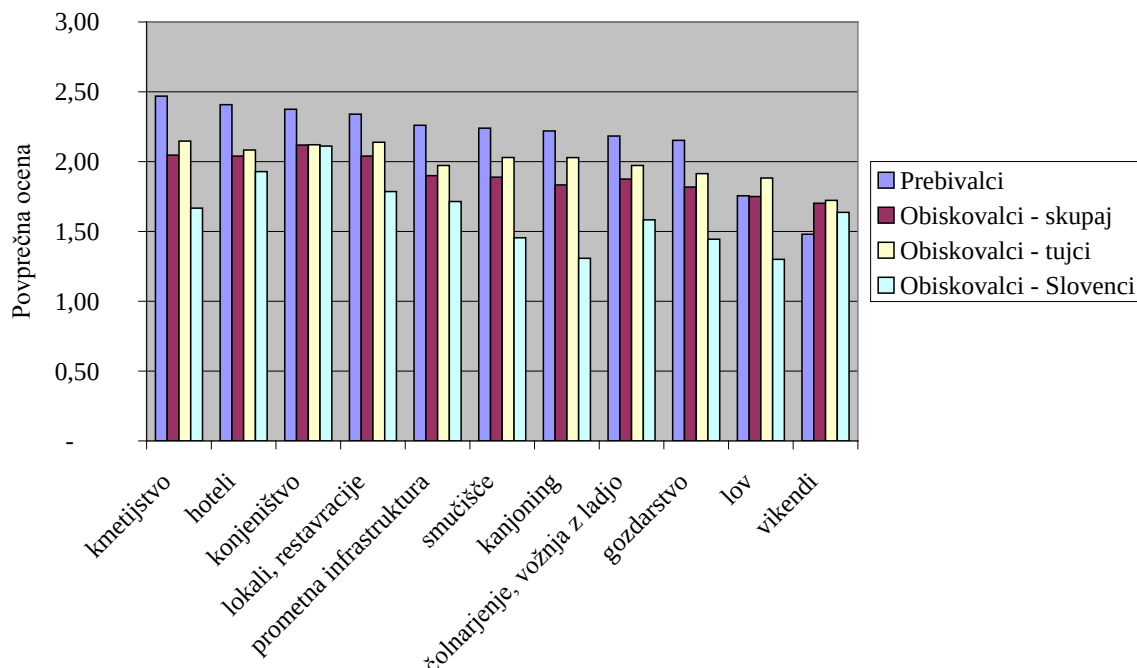

Ocenjevalna lestvica: 1-nič spodbujati, 2-spodbujati, 3-zelo spodbujati

Slika 68: Mnenje o prihodnjem razvoju infrastrukture v občini Bohinj

Tudi v letu 2010 so obiskovalci v večini primerov bolj naravovarstveno naravnani od prebivalcev. Če primerjamo povprečne ocene vidimo, da le te najbolj odstopajo v primeru razvijanja smučišč Kobla in Soriška planina, smučišča Vogel in kopališke infrastrukture v Bohinjski Bistrici. Za razliko od rezultatov v letu 2007, ko so bile vse povprečne ocene obiskovalcev nižje, ima v letu 2010 eden od parametrov s strani obiskovalcev višjo povprečno oceno. Obiskovalci v letu 2010 bi bolj spodbujali hotelsko infrastrukturo v Bohinjski Bistrici. Če povprečno oceno prebivalcev primerjamo s povprečno oceno slovenskih obiskovalcev so tudi v letu 2010 odstopanja manjša, tuji obiskovalci so najbolj naravovarstveno oziroma protirazvojno usmerjeni, bolj bi razvijali le infrastrukturo za kolesarje in sprehajalce. Tudi v letu 2010 so bolj naravovarstveno usmerjeni predvsem pri razvijanju smučišča Vogel ter trgovski in gostinski ponudbi ob jezeru. Graf je organiziran po padajočih povprečnih ocenah prebivalcev Bohinja.

• Kakšno je vaše mnenje o obsegu razvoja znotraj TNP?

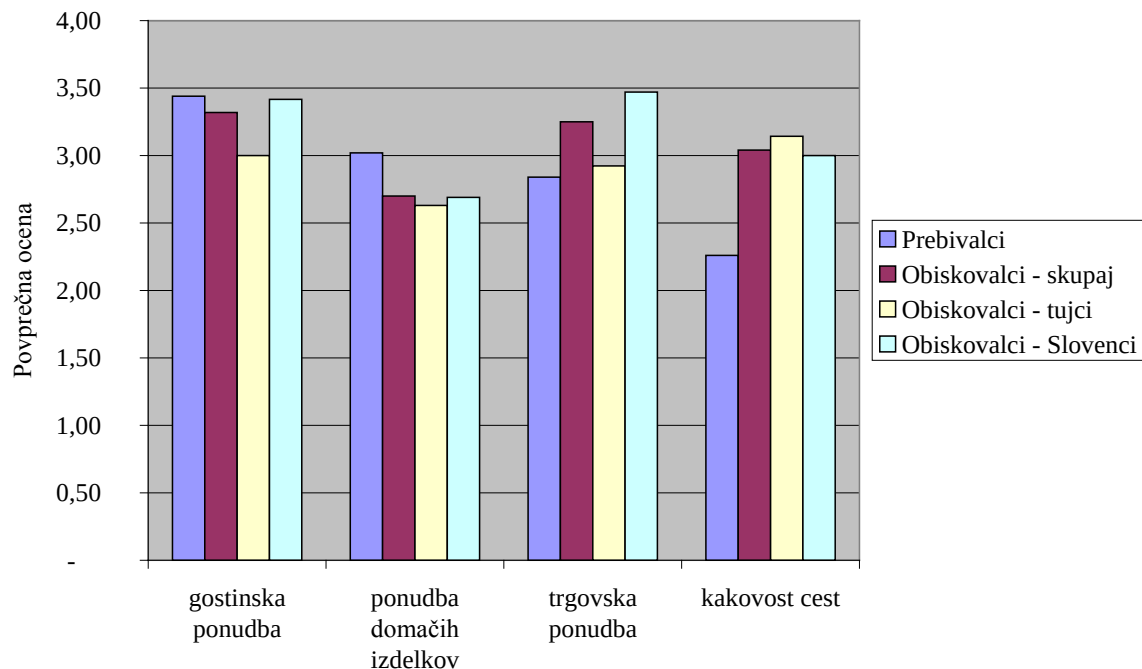

Ocenjevalna lestvica: 1-prevelik, 2-ravno pravšnji, 3-preskromen

Slika 69: Mnenje o obsegu razvoja znotraj TNP

Pri tem vprašanju so v večini primerov obiskovalci še vedno bolj naravovarstveno usmerjeni od prebivalcev občine Bohinj, razen v primeru obsega razvitosti kanjonin, vikendov znotraj TNP, za slovenske obiskovalce pa tudi v primeru lova. Povprečne ocene pri primerjavi za prebivalce ter skupne ocene za obiskovalce v vseh primerih precej odstopajo, izjema sta lov in vikendi. Tu se pojavlja precejšnja razlika v primerjavi z anketo izvedeno v letu 2007. V letu 2007 so se večja odstopanja pojavila le v primeru kmetijstva, smučišča, lokalov in restavracij, hotelov ter vikendov.

• **Kakšno je vaše mnenje o kakovosti prometne in informacijske infrastrukture ter ponudbe v Bohinju?**

Slika 70: Primerjava mnenja obiskovalcev o kakovosti ponudbe in infrastrukture v Bohinju

V letu 2010 so prebivalci bolj zadovoljni z gostinsko ponudbo od obiskovalcev, kar je v nasprotju s splošnim vtisom, ki smo ga dobili z raziskavo. O stali rezultati te primerjave so v skladu z rezultati prejšnjih grafov. Do razlike pride le v primeru trgovske ponudbe in kakovosti cest, saj so prebivalci v primerjavi z obiskovalci manj naravovarstveno usmerjeni, tu pa se le v teh dveh parametrih pokaže, da je njihovo nezadovoljstvo z obstoječim stanjem večje. Kljub temu odstopanju moramo upoštevati, da je le to majhno, saj se obe oceni nagibata proti 3,5.

7 RAZPRAVA IN SKLEP

Podatki, ki smo jih pridobili z anketiranjem imajo številne možnosti uporabe v prostorskem načrtovanju, od ugotavljanja splošnega vtisa, ki ga imajo različne interesne skupine o kraju, do pridobivanja mnenja o prostorskih problemih. Na podlagi rezultatov je možno zasnovati koncepte prostorskega razvoja, ki bi lahko bili bolje sprejeti na javnih razgrnitvah, saj planer dobi vpogled v prebivalčevo in obiskovalčevo zaznavo prostora ter se seznani s predlogi in problemi, ki se v prostoru pojavljajo z vidika obeh interesnih skupin. Planerju še vedno ostaja težka naloga usklajevanja različnih interesov, a je to z dobrimi podatki lažje. Vprašalnike lahko izdelamo specifično in pridobimo mnenje več interesnih skupin, odvisno od ciljev ankete. Rezultate raziskav pa lahko uporabimo tudi za vrednotenje že obstoječih prostorskih dokumentov.

Kvaliteta okolja, tako naravnega kot grajenega, je bistvena za razvoj turizma. Odnos turizma do narave oziroma okolja je zelo kompleksen. Vključuje številne dejavnosti, ki lahko škodljivo vplivajo na okolje, npr. gradnja splošne in turistične infrastrukture (ceste, letališča, hoteli, letovišča, restavracije, trgovine, igrišča za golf in marine). Paradoks pri vsem tem pa je, da lahko negativni vplivi turizma uničijo ključni dejavnik, ki je potreben za njegov obstoj (Bradaškja, 2009: 6).

Po drugi strani ima turizem potencial pozitivnega vpliva na okolje, saj lahko prispeva k zaščiti in ohranjanju neokrnjene narave. Je sredstvo za dvigovanje zavesti o vrednotah okolja in hkrati sredstvo za finančno zaščito naravnih področij in dvigovanja njihove ekonomske pomembnosti (Bradaškja, 2009: 6).

Kot je zapisano že v poglavju o anketi, je razprava deljena na komentar postavljenih hipotez in strateških dokumentov, komentar strateških dokumentov pa je zaradi večjega obsega nekaterih tem nadalje členjen. Ker obravnavamo dva prostorska dokumenta, ki obravnavata turizem in promet, je tema dvema temama namenjen velik del razprave pod samostojnim naslovom znotraj poglavja. Pomembna dejavnost območja je tudi kmetijstvo, ki je v prostorskih dokumentih obsežno obravnavano, zato je tudi v razpravi obravnavano ločeno. V uvodnem delu razprave strateških smernic prostorskih dokumentov so vse teme obravnavane v povezavi z zaposlovanjem na območju, z vplivom TNP nanje, vključeno pa je tudi šolstvo in zdravstvo.

7.1 KOMENTAR POSTAVLJENIH HIPOTEZ

SPREMENLJIVOST JAVNEGA MNENJA

Vse spremembe, ki so se zgodile v letih med izvajanjem obeh anket, bi lahko vplivale tako na mnenje prebivalcev kot obiskovalcev.

Novi Mercator center so odprli malo pred izvajanjem prve ankete, vendar se je tako prebivalcem kot obiskovalcem zdela ponudba le sprejemljiva, ocena pa je bila pri obeh

skupinah v letu 2010 slabša, vendar so odstopanja majhna. Tu se pojavi vprašanje, kakšna bi bila ocena tega parametra, če bi anketo izvajali pred otvoritvijo trgovskega centra².

Na prostoru pred trgovskim centrom³ se od leta 2007 vsak konec tedna odvija tržnica z domačimi izdelki, kar tovrstno ponudbo bistveno poveča. Prva anketa je bila izvedena pred redno organizacijo tržnice. Kljub temu so bili prebivalci in obiskovalci tako v letu 2007 kot v letu 2010 mnenja, da je ponudbe lokalnih produktov premalo. Bistvenih odstopanj ocene ni bilo pri nobeni od anketiranih skupin.

Prebivalcem se je v letu 2007 zdela razvitost hotelske infrastrukture znotraj TNP ravno pravšnja, a se je ocena nagibala proti premalo razvito, to je v letu 2010 še poudarjeno. Tu pride do paradoksa, saj bi prebivalci tudi v letu 2010 spodbujali hotelski turizem, a manj kot v letu 2007 (slika 53, stran 67). Iz naslednje slike (slika 54, stran 68) je razvidno, da bi manj spodbujali hotelsko infrastrukturo ob jezeru in v Bohinjski Bistrici. Na oceno slednjega bi lahko vplivala otvoritev novega hotela v Bohinjski Bistrici. V letu 2010 je v hotelu bival en anketiranec več kot v letu 2007, ko sta od 50 anketirancev v hotelu bivala dva slovenska obiskovalca, povečalo se je tudi število tujih obiskovalcev. V letu 2007 so v hotelu bivali štirje obiskovalci v letu 2010 pa sedem.

V letu 2009 so z izgradnjo zunanjih bazenov razširili ponudbo vodnega parka, saj z otvoritvijo hotela obstoječa ponudba ni več zadostovala. Kljub temu so v letu 2010 prebivalci bolj kot v letu 2007 mnenja, da je potrebno spodbujati kopališko infrastrukturo v Bohinjski Bistrici. Povprečna ocena je le rahlo višja, tako da bi lahko odstopanje bolj pripisali spremembi vzorca, kot pa spremembi ponudbe.

V letu 2010 je vodni park za obiskovalce še manj pomemben parameter za obisk Bohinja, kot najmanj pomemben parameter za obisk je bil izpostavljen že v letu 2007. Čeprav se jim vodni park ne zdi pomemben za obisk, bi obiskovalci spodbujali kopališko infrastrukturo v Bohinjski Bistrici in ob Savi, vendar se glede na nepomembnost vodnega parka za obisk to najbrž bolj nanaša na razvijanje kopališč ob Savi.

Primerjava rezultatov prebivalcev za leti 2007 in 2010 ter enake primerjave rezultatov obiskovalcev pokaže, da se v razmeroma kratkem času mnenje obiskovalcev in prebivalcev ni bistveno spremenilo. Vpliv se je pokazal le v primeru otvoritve novega hotela v Bohinjski Bistrici, ostale spremembe pa niso imele vpliva. Tudi na splošno, pri vprašanjih za katere v letih med izvajanjem ankete ni bilo prostorskih sprememb, razlike niso velike in jih lahko pripišemo spremembi vzorca. Tako prve hipoteze tega diplomskega dela ne moremo v celoti potrditi, saj smo predvidevali, da se bodo rezultati v odvisnosti od časa spremenili.

V primeru primerjave odgovorov prebivalcev in obiskovalcev raziskava pokaže, da lahko prihaja do precejšnjih odstopanj v javnem mnenju v odvisnosti od vprašanja in od vloge posameznika v prostoru.

² Na istem mestu je sicer bila Mercatorjeva trgovina, a mnogo manjša in brez dodatnih trgovin s konfekcijo ter lokala.

³ V zimskem času se tržnica organizira v predprostoru Mercator centra.

NESKLADJA MED NARAVOVARSTVENIMI IN RAZVOJNIMI TEŽNJAMI

Kot smo predpostavili v hipotezah prihaja do nasprotja med razvojnimi in naravovarstvenimi težnjami. Po eni strani se prebivalcem zdi, da je razvoj znotraj TNP ravno pravšnji (sl. 16, str. 37; sl. 45, str. 61), a bi infrastrukturo in dejavnosti po drugi strani vseeno razvijali (sl. 27, str. 44; sl. 54, str. 68). To je razvidno iz vprašanja, kjer vprašujemo po tem katero infrastrukturo bi bilo treba v prihodnosti razvijati/širiti. Sicer bi bolj razvijali infrastrukturo izven TNP, a tudi ocene za območje TNP-ja ne kažejo ravno naravovarstvene naravnosti. Slabo mnenje imajo o vplivu TNP na razvoj Bohinja. Po njihovem mnenju ima pozitiven vpliv le na ohranjanje narave, na občinski proračun naj ne bi imel vpliva. Takšno je tudi mnenje o delovnih mestih, čeprav se tu ocena že bolj nagiba proti negativnemu vplivu. Slabo po njihovem mnenju vpliva na raven storitev, kakovost infrastrukture in razvoj turizma. Kot slabost, ki jo osebno zanje prinese TNP so nekateri pri razvoju in širjenju dejavnosti in obrti navajali omejitve, ki jih narekuje TNP.

Tudi obiskovalci so mnenja, da je razvoj znotraj TNP ravno pravšnji (sl. 35, str. 51; sl. 57, str. 71) in tudi oni bi razvijali te dejavnosti (sl. 36, str. 52; sl. 58, str. 72). Izjema je hotelska infrastruktura ob jezeru, pa še pri tem parametru se povprečna ocena komajda nagiba proti oceni 1 – nič spodbujati. Tudi obiskovalci bi bolj razvijali infrastrukturo izven TNP.

Kot smo že omenili, do nasprotja prihaja pri prebivalcih in obiskovalcih, a je iz grafov primerjave mnenja o prihodnjem razvoju razvidno, da bi obiskovalci manj razvijali dejavnosti in infrastrukturo, kar potrdi tudi drugo hipotezo, da bodo obiskovalci bolj naravovarstveno usmerjeni od prebivalcev. Za potrditev te hipoteze je pomembna predvsem primerjalna analiza odgovorov prebivalcev in obiskovalcev. Hipotezo potrdijo tako rezultati ankete izvedene v letu 2007 kot rezultati ankete izvedene v letu 2010.

7.2 KOMENTAR STRATEŠKIH DOKUMENTOV

Smernice posameznih dokumentov se v nekaterih točkah povezujejo in dopolnjujejo, zato je tako oblikovan tudi komentar, kjer je to možno najprej povzamemo in primerjamo točke, ki govorijo o določeni temi. V posameznih odstavkih so nato navedene točke iz dokumentov za katere je komentar relevanten. Vrednotimo štiri dokumente, ki so navedeni v četrtem poglavju, to so Študija možnosti zapor v TNP, Program razvoja turizma v Bohinju 2007-2013, novi zakon o TNP in pa OPN, ki je šele v pripravi. Ker je OPN še v pripravi, so me opozorili, da še niso upoštevali npr. novega zakona o TNP. Med viri za OPN tudi ni navedena študija o možnosti zapor v TNP, je pa naveden Program razvoja turizma v Bohinju 2007-2013. V primeru Študije o možnosti zapor v TNP in v primeru OPN so poleg strateških usmeritev navedeni tudi nekateri konkretni predlogi za rešitve.

Iz rezultatov raziskave je razvidno, da je nezadovoljstvo z razmerami v letih 2007 in 2010 približno enako, ne glede na to ali obravnavamo območje znotraj TNP ali izven njega. V javnem mnenju se torej odraža vpliv povezanosti prostora in dejavnosti, ki se v njem odvijajo. To povezanost prostora samega in dejavnosti v njem moramo upoštevati pri usmerjanju razvoja. V tem pogledu je zelo pomembna točka štiri v poglavju Razvojni cilji zdravo in uspešno podeželje v OPN, ki je zato tu ponovno v celoti navedena: Učinkovito povezovanje kmetijstva, gozdarstva in varstva narave, z razvijajočim se turizmom in podjetništvom, lokalnimi storitvami in drugimi načini zaposlovanja, bo glavni steber

močnega podeželskega gospodarstva v lokalnih središčih občine Bohinj. Tradicionalna kmetijska pridelava in gozdarstvo bosta še naprej pomembno vplivala na razvoj prostora. Občina Bohinj bo vzpodbujala različne pobude za razvoj dopolnilnih dejavnosti, ki bi lahko predstavljale dodaten vir dohodkov za podeželsko prebivalstvo (OPN, 2010: 14). Ta točka se posveča ukrepom, ki bodo ob pravilnem izvajanju in v povezavi z ostalimi ukrepi, ki jih predvideva OPN ter drugi prostorski dokumenti, zagotovili ustrezne pogoje za življenje in delo ter tako omejili odseljevanje in izboljšali splošno nezadovoljstvo, ki ga ljudje izražajo nad sedanjim stanjem.

Ukrepe, ki bi lahko izboljšali stanje na področju zaposlovanja oziroma števila delovnih mest v občini predvidevata ZTNP in OPN. V ZTNP o tem govori točka ena, ki je podrobneje obravnavana pod poglavjem o kmetijstvu, ter točka štiri. Med te ukrepe lahko štejemo tudi vse, ki spodbujajo razvoj turizma. Turizem bi kot ena glavnih panog v Bohinju lahko pomembno doprinesel k oblikovanju novih delovnih mest. Te točke so podrobneje obravnavane v poglavju o turizmu. Prav tako so tu relevantne tudi mnoge točke, ki govorijo o ohranjanju hribovskega kmetijstva, spodbujanju tradicionalnih obrti ipd. Te točke so podrobneje obravnavane v poglavju o kmetijstvu. Podrobnejše ukrepe za izboljšanje razmer na področju dela predvideva OPN. V poglavju o zasnovi prostorskega razvoja občine Bohinj je v točkah 2., 3. in 4. zapisano, da bodo privlačnost območja za delo in bivanje podpirali z vzdrževanjem dobrih prometnih povezav ter omogočanjem dobrega poslovnega in delovnega okolja, inovativnostjo in uvajanjem dobrih praks. Še posebej je pomembna točka štiri, ki predvideva ustvarjanje delovnih mest na številnih področjih, od razvoja družbenih dejavnosti, spodbujanja podjetništva, zagotavljanja učinkovitih telekomunikacijskih povezav ipd.

ZTNP in OPN se ne posvečata samo problematiki na področju zaposlovanja. Občani so izražali tudi nezadovoljstvo nad stanjem infrastrukture (prometna infrastruktura je podrobneje obravnavana v poglavju prometna ureditev in infrastruktura), ravni storitev (gostinstvo, telekomunikacije, javna uprava) in kakovostjo ponudbe (v gostinstvu, trgovine). O zagotavljanju učinkovitih telekomunikacij govori točka štiri v poglavju Zasnova prostorskega razvoja občine Bohinj – OPN, ki smo jo že obravnavali, o najboljši dostopnosti do kulturnih, izobraževalnih, zdravstvenih in oskrbnih storitev pa govori isti dokument in sicer v strateških usmeritvah pod točko dve. Ta točka je omenjena tudi v nadaljevanju.

Prebivalci so bili v letu 2007 mnenja, da TNP v nekaterih primerih slabo vpliva na Bohinj, v nekaterih primerih pa nanj nima vpliva. V letu 2010 se je stanje sicer nekoliko izboljšalo, a ne toliko, da bi lahko iz tega izluščili bistveno drugačne zaključke. Le pri vprašanju o vplivu TNP na kakovost infrastrukture in na razvoj turizma pade ocena eno stopnjo višje, a še to le v območje ocene 3 – ni vpliva.

Da so prebivalci mnenja, da TNP na Bohinj v večini primerov ne vpliva, ni ravno optimalno, saj bi moral biti kot pomemben simbol v slovenskem prostoru, gonilo razvoja. Pri tem je treba paziti, da je ta skladen s funkcijami parka. Ker je funkcija TNP predvsem varovanje narave, moramo iskati temu ustrezne možnosti za razvoj območja.

Ukrepe, ki bi lahko izboljšali mnenje o TNP s točkami 7., 8., 9. in 17. predvideva tudi ZTNP. S spodbujanjem obrtnih, kulturnih in okoljsko primernih gospodarskih dejavnosti ter socialnih storitev bi lahko prispevali k ohranjanju poseljenosti in preskrbi prebivalcev narodnega parka. Tu je predviden nadstandarden razvoj družbenih dejavnosti (šolstva, zdravstva, socialnega varstva), nadstandardno izvajanje državnih in lokalnih javnih služb ter ohranjanje in odpiranje novih delovnih mest. Tudi ZTNP upošteva povezanost prostora in predvideva upoštevanje takih točk na celotnem območju občine. Manjkajo konkretni predlogi okoljsko primernih gospodarskih dejavnosti in ukrepi, s katerimi bi jih spodbujali.

Nekatera vprašanja so bila zasnovana tako, da smo vpraševali po mnenju o stanju ločeno glede na območje TNP in območje izven TNP. Območje izven TNP je bilo opredeljeno kot Bohinjska Bistrica in drugi kraji izven TNP. Anketirance je zelo zmotilo izpostavljanje Bohinjske Bistrice. Prebivalci manjših krajev se počutijo zapostavljene, zahtevajo razvijanje manjših krajev in ne podpirajo popolne centralizacije v Bohinjski Bistrici. To velja predvsem za anketirance, ki ne bivajo v Bohinjski Bistrici. S tem problemom se podrobneje ukvarja OPN, ki sicer predvideva krepitev Bohinjske Bistrice kot živahnega občinskega središča (točka 2., strateški prostorski cilji Občine Bohinj), a se v točkah 3., 4. in 5. pri poglavju o prednostnih območjih za razvoj poselitve, posveča tudi razvoju manjših lokalnih središč. OPN torej predvideva policentrični in dekoncentriran razvoj.

KMETIJSTVO

Glede na rezultate raziskave, bodo vsi ukrepi, ki spodbujajo razvoj kmetijstva naleteli na podporo. Kmetijstvo je edina dejavnost, ki se prebivalcem zdi premalo razvita (sl. 26, str. 40, sl. 53, str. 65). Zelo bi spodbujali ekološko kmetijstvo. Z učinkovitimi ukrepi na tem področju lahko zagotovijo delovna mesta in perspektivne možnosti v podjetništvu, ki bi lahko preprečili odseljevanje, opuščanje ter zaraščanje kmetijskih zemljišč in tako razvrednotenje kulturne krajine.

O kmetijstvu, predvsem ekološkem, govori ZTNP. Tu je omenjeno tudi pridelovanje avtohtonih vrst rastlin in reja avtohtonih pasem živali. Kmetijstvo ohranja izgled kulturne krajine, ki ga Občina in TNP lahko tržita v okviru turizma, kmetom pa se odpre možnost koriščenja subvencij, ki so za ta namen predvidene⁴. V nadaljevanju je le to možno povezati s predlogom, ki ga podaja točka šest strateških usmeritev po ZTNP. Točka šest govori o spodbujanju proizvodov z označbo porekla, geografsko označbo ali z razvojem blagovne znamke narodnega parka. O povečanju prepoznavnosti s pomočjo blagovne znamke govori tudi točka tri v strateških usmeritvah po programu za razvoj turizma v Bohinju 2006-2013 in pa točka pet strateških prostorskih ciljev v OPN. Povezovanje bolj ali manj majhnih kmetij pod okriljem skupne znamke olajša trženje in omeji tveganje. Res pa je, da je potrebno ustrezno začrtati smernice za nadzor kakovosti posameznih surovin ali končanih produktov, za delitev dobička in za zavarovanje investicij. Primere ustrezne prakse, ki bi predstavljali osnovo za razvoj take zadrage v Bohinju (ali v celotnem TNP) lahko najdemo na alpskem območju sosednjih držav.

Kot primer lahko navedem društvo Coppla Kaša, ki je bilo nosilec evropskega projekta čezmejne pešpoti, ki poteka med Železno Kaplo, Jezerskim in Lučami v Savinjski dolini.

⁴ Subvencije za pridelavo avtohtonih rastlin in gojenje avtohtonih pasem živali so predvidene v dokumentu Kmetijsko-okoljski podukrepi iz programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013

Pot povezuje kmetije na obeh straneh meje z namenom večjega turističnega obiska in prodaje domačih kmečkih produktov (Avstrijska kooperacija in njena vloga v prostoru Alpe-Jadran, 2007). V društvo Coppla Kaša je vključenih 50 gorskih kmetij. Najdemo kmetije, ki ponujajo raznovrstne športne in rekreacijske programe, izletniške kmetije, nastanitvene. Tu pa tam najdemo kmetije, kjer vzpodbujajo domačo obrt (izdelki iz lesa, volneni izdelki, darila iz naravnih materialov). Poleg športa, rekreacije ter ogledov znamenitosti ponujajo tudi tradicionalno, za te kraje značilno kmečko kulinariko. Vse izdelke prodaja vsak kmet na svoji kmetiji, sočasno pa prodajajo svoje izdelke tudi na skupnem prodajnem mestu, kjer ponujajo svoje izdelke vsi kmetje, ki so vključeni v društvo Coppla Kaša (Destovnik, 2007: 19-20).

Povezovanje manjših kmetijskih gospodarstev omogoča izvajanje točke deset po ZTNP, ki predvideva uporabo najboljših razpoložljivih tehnik, kar posledično prispeva k ohranjanju narave, to pa je bistvo TNP.

TURIZEM

Naravno bogastvo je glavni adut dežele na sončni strani Triglava, to pa so Bohinjci s svojo tisoč in večletno prisotnostjo še obogatili z izjemno kulturno in zgodovinsko vrednostjo (Strategija razvoja turizma v Bohinju 2006-2013). To lahko s pridom unovči turistična panoga, ki je kot smo že omenili, na tem območju ena vodilnih. Ker je turizem ena vodilnih panog, v tem delu obravnavamo Strategijo razvoja turizma v Bohinju 2006-2013, tematiko pa obravnavata tudi OPN in ZTNP.

Strategija razvoja turizma in ZTNP govorita o eko turizmu, OPN eko turizma ne poudarja, se pa v točki šest prednostnih območij za razvoj poselitve in razvoj dejavnosti, sklicuje na usmeritve iz prostorske zasnove turizma. Predvidevam, da je tu mišljena strategija razvoja turizma. Če je predpostavka napačna, morajo pripravljavci natančneje opredeliti razvoj turizma v skladu s predvidenim varovanjem naravne in kulturne dediščine in bolje vključiti cilje plana za razvoj turizma, ki ga navajajo tudi kot podlago za pripravo OPN. V točkah 3. in 6. prednostnih območij za razvoj poselitve in razvoj dejavnosti, OPN govori predvsem o prostorski razporeditvi razvoja turizma. Tako kot za razvoj naselij predvideva policentrično strukturo.

ZTNP v strateških usmeritvah eko turizem samo omeni v točki pet. Strategija razvoja turizma v točki ena opredeljuje turizem usmerjen v ohranjanje narave, posegi v prostor morajo biti preiščeni, predvsem na zavarovanem območju TNP, saj je neokrnjena narava tista, ki privablja obiskovalce. To je s strani raziskave potrjeno, saj so med dejavniki/dejavnostmi, pomembnimi za obisk Bohinja, na prvih štirih mestih izpostavili lepo okolje, možnost sprehodov v okolico, hojo v hribe in TNP (sl. 32, str. 48; sl. 54, str. 68). V točki ena programa razvoja turizma je zapisano tudi, da je neokrnjenost naravnega okolja eden glavnih turističnih potencialov Bohinja in bi tudi delna izguba te vrednote negativno vplivala na turistično gospodarstvo. Ta misel je zelo pomembna in bi jo morali upoštevati pri usmerjanju razvoja vseh dejavnosti v Bohinju. Tu bi opozorila na izključitev območja Bohinjskega jezera in smučišča Vogel iz ožjega varovanega območja TNP. Ti dve območji po novem sodita v drugo varstveno območje, ki med drugim predvideva ohranitev obstoječega stanja narave in kulturne dediščine vsaj v trenutni kakovosti ter preprečitvi vnosa novih obremenjujočih dejavnosti ter postopnemu doseganju namenov prvega

varstvenega območja ob upoštevanju razvoja dopuščenih dejavnosti (ZTNP, 2010). Če predvidevajo postopno doseganje namenov prvega varstvenega območja, zakaj sploh spreminjati stari zakon, ki je ti dve območji že uvrščal pod prvo varstveno območje? V nadaljevanju se poraja vprašanje kaj pomeni »ob upoštevanju razvoja dopuščenih dejavnosti«, saj so s spremembo varstvenega območja dovoljeni novi posegi v okolje, ki prej niso bili možni. ZTNP v 16. členu opredeli prepovedi v drugem varstvenem območju, a v 18. členu govori o izjemah v 16. členu. Tu je sicer predvideno naravovarstveno soglasje, a bi taki ukrepi postopoma lahko vodili v počasno a vztrajno in dokončno razvrednotenje prostora. Ker natančna analiza ZTNP ni namen tega diplomskega dela, tega ne bomo podrobneje obravnavali. Tu je smiselno še enkrat poudariti, da ob povečanem razvoju infrastrukture, TNP za tuje obiskovalce ne bi bil več tako privlačen za obisk.

Točka dva programa razvoja turizma, turizem predstavlja kot vodilno panogo, ki bi prinesla možnosti in izziv za vse v Bohinju. Iz pogovora z nekaterimi lastniki turističnih objektov, predvsem lastniki apartmajev, je bilo razvidno, da so takega mnenja in da se zavedajo, da je neokrnjena narava tista, ki privablja turiste. Iz tega razloga se niso pritoževali nad omejitvami, ki jih je oziroma jih prinaša TNP. Druge točke smo podrobneje že obravnavali v poglavjih življenje in delo, kmetijstvo in promet.

PROMETNA UREDITEV IN INFRASTRUKTURA

V letu 2010 so na občini Bohinj izvedli študijo možnosti zapor v TNP, ki analizira prometno ureditev za celotno območje občine Bohinj in podaja primere reševanja problema na podobnih območjih in predlog prometne ureditve.

Strateški cilji in predlogi te študije se povečini ujemajo s strateškimi prostorskimi cilji občine Bohinj po OPN. Na promet in njegovo ureditev se nanaša prva točka strateških prostorskih ciljev občine Bohinj (str. 25), ki govori o vzpostavitvi trajnostne prometne ureditve, prometni razbremenitvi varovanih območij, omejitvi osebnega prometa, ureditvi javnih parkirišč in izboljšanju kakovosti, dostopnosti in zanesljivosti sistemov javnega prometa zaokroženega s sistemom kolesarskih in peš poti.

O prometni ureditvi govori tudi zakon o TNP, ki v točki štirinajst predvideva spodbujanje trajnostne mobilnosti in trajnostne rabe energije. Navezuje se tudi točka petnajst, saj ima promet, zaradi emisij vozil z motorjem na notranje izgorevanje, čedalje večjo vlogo pri podnebnih spremembah.

Študija o možnosti zapor v TNP je z nekaterimi predlogi bolj strogo naravnana in sicer predvideva uvedbo območij, prostih vozil na motor z notranjim izgorevanjem, medtem ko OPN govori le o omejevanju osebnega motornega prometa ter ne predvideva novogradenj v cestni infrastrukturi znotraj TNP (manjša sprememba je le v 2. varianti predloga nove ureditve, obvoznica med Ribčevim Lazom in Staro Fužino bi razbremenila most pri cerkvi sv. Janeza⁵; slika 7 in 9; Študija možnosti zapor v TNP, Prometni sistem – prihodnje stanje), ampak predvideva le nove načine uporabe že obstoječe infrastrukture. Uvedba mehke mobilnosti, ki jo predlaga prometna študija, pa je eden od ukrepov, ki ga lahko uporabimo pri vzpostavitvi trajnostne prometne ureditve, ki jo predvideva tudi OPN. Tu je

⁵ Ta ukrep med drugimi predvideva tudi OPN

treba poudariti, da je OPN še v pripravi in posamezne smernice in predlogi še niso nujno dokončno izdelani.

Čeprav so prebivalci nezadovoljni s sedanjim stanjem prometne infrastrukture in s prometno ureditvijo, so po objavi izražali veliko nezadovoljstvo s predlogi, ki jih ponuja študija. Župan ene od avstrijskih občin, kjer so uspešno uvedli mehko mobilnost, je sodelavcu projekta povedal, da so tudi pri njih najprej naleteli na odpor in nezadovoljstvo nad planiranimi spremembami. Proces izvedbe celotnega projekta je trajal cca. 20 let, a so sedaj ljudje zadovoljni, povečal pa se je tudi turistični obisk. Tu vidimo, da čeprav naletimo na odpor pri predstavitvi projekta, le ta ni nujno popolnoma nesprejemljiv. Ljudje čutijo odpor do velikih sprememb, zato bi lahko morda z razdelitvijo projekta na korake in s predstavitvijo okvirnega časovnega plana izvedbe omilili šok in tako tudi vsesplošno zavračanje.

V primeru Bohinja problem predstavlja tudi ločenost TNP-ja in občine Bohinj, ki sta odgovorna za pripravo in izvajanje planov. S povezovanjem bi olajšali usklajevanje le teh in povečali proračun za njihovo izvajanje. S povečanim proračunom se lahko skrajša čas izvedbe zaradi pomanjkanja sredstev, zmanjša pa se lahko tudi število zapletov pri izvedbi, kar je dobrodošlo, saj le ti lahko povzročijo dodatno negativno nastrojenost proti projektom v izvedbi in proti kakršnim koli prihodnjim ukrepom na področju urejanja prostora. Določena mera samostojnosti TNP-ja je potrebna, da ne bi prevladali interesi občine.

Če se posvetimo izhodiščem nadaljnjega razvoja in zasnovi prihodnje prometne ureditve študije prometa vidimo, da so točke dve pri izhodiščih nadaljnjega razvoja in ena, dve, tri in šest pri zasnovi prometne ureditve, glede na rezultate raziskave sicer ustrezne, a bi lahko bila točka ena pri zasnovi prihodnje ureditve bolj stroga. Obiskovalci so še vedno izrazili pripravljenost obiskati TNP, tudi če dostop do jezera z osebnim avtomobilom ne bi bil možen in ni organiziranega prevoza (str. 54). V tem primeru bi bil prevoz z uvedbo mehke mobilnosti⁶ vseeno možen, kar bi glede na rezultate raziskave povečalo pripravljenost za obisk TNP.

Glede na rezultate raziskave imajo pripravljavci OPN še veliko manevrskega prostora, vendar morajo biti pri načrtovanju nove infrastrukture previdni, saj so predvsem tuji obiskovalci pri vprašanju o vstopnini za TNP govorili, da le te v primeru povečane gradnje razne infrastrukture in s tem razvrednotenjem naravnega okolja, ne bi bili pripravljeni plačati.

Točka tri pri zasnovi prihodnje prometne ureditve v študiji prometa (str. 25) bi z dodatkom organiziranega prevoza (električni avtobusi) lahko bil prehoden ukrep, ki bi postopoma vodil v strožje ureditve in tako privadil prebivalce in obiskovalce na le te, ter tako preprečil oziroma vsaj omilil začetno nezadovoljstvo. Možna bi bila zapora in uvedba mehke mobilnosti samo za obiskovalce, za prebivalce pa bi bil dostop z osebnim avtomobilom še vedno možen. Vseeno bi jim bila na voljo tudi mehka mobilnost. Da bi TNP zaprli samo za obiskovalce, je bil komentar mnogih prebivalcev pri vprašanju o potrebi po zaprtju TNP za promet.

⁶ Točka dve - Zasnova prihodnje prometne ureditve

Glede na rezultate raziskave je pomembna tudi točka šest pri zasnovi prihodnje prometne infrastrukture v študiji prometa (str. 25) in točke devet, enajst ter dvanajst v OPN (str. 22), saj so tako prebivalci kot obiskovalci v letih 2007 in 2010 izrazili mnenje, da bi bilo treba infrastrukturo za kolesarje in sprehajalce zelo razvijati.

Kljub temu, da so strateške usmeritve dokumentov glede na raziskavo pozitivne, se je treba zavedati, da le te niso dovolj. Šele s konkretnimi ukrepi, ki se resnično skladajo s temi smernicami, lahko zagotovimo ustrezen razvoj prostora.

8 POVZETEK

Diplomsko delo preučuje možnosti uporabe javnomnenjskih raziskav pri razvoju prostora. Vključevanje javnega mnenja v prostorsko planiranje je zelo omejeno, ker ga je zaradi toliko nasprotujočih si mnenj težko implementirati, pa tudi sama izvedba pridobivanja javnega mnenja je razmeroma dolgotrajna (odvisno od vzorca) in draga.

Kljub temu bi morala analiza javnega mnenja predstavljati pomemben korak pri načrtovanju razvoja prostora, saj so uporabniki tisti, na katere ima le ta največji vpliv, prispevek javnosti pa je v večini primerov skrčen le na razgrnitev že končanih načrtov, obrazložitev in na možnost pritožbe prizadetih.

Diplomsko delo se ukvarja s pridobivanjem javnega mnenja s pomočjo anket, natančneje z metodo osebnega intervjuja. Z anketiranjem spoznamo, kako prostor dojemajo ljudje, kakšen vpliv ima na njih in oni nanj. Ta medsebojna povezanost in njena natančna analiza je zelo pomembna za uspešno načrtovanje razvoja prostora.

Pri raziskavi smo se osredotočili na mnenje prebivalcev in obiskovalcev Bohinja, oba vzorca pa vsebujeta mnenje tako laične kot strokovne javnosti. Namen je preveriti spremenljivost javnega mnenja v razmeroma kratkem obdobju 3 let in oceniti uporabnost le tega v prostorskem načrtovanju. Prva hipoteza predpostavlja, da se bodo rezultati anket izvedenih v letih 2007 in 2010 razlikovali, druga predvideva navzkrižje interesov, tretja pa večjo naravovarstveno usmerjenost obiskovalcev. Naloga obravnava tudi analizo smernic strateških dokumentov (ZTNP, OPN – v pripravi, Strategija razvoja turizma v Bohinju 2006-2013, Študija možnosti zapor v TNP) glede na rezultate raziskave.

Za raziskavo v Bohinju smo se odločili, ker kompleksnost območja (velik del občine zavzema TNP – nasprotovanja med naravovarstvenimi in razvojnimi težnjami, turistično območje, policentričnost poselitve ipd.) predstavlja izziv pri načrtovanju razvoja prostora in je kot tak idealen za tovrstno raziskavo.

Kot smo že omenili, je javno mnenje med drugim težko implementirati tudi zaradi nasprotovanj med interesnimi skupinami. Nasprotovanja interesov se ne pojavljajo samo med posameznimi interesnimi skupinami, temveč tudi znotraj teh skupin, dogaja pa se tudi, da se interesi posameznika izključujejo. Ena od hipotez naloge je, da bo prihajalo do nasprotja med naravovarstvenimi in razvojnimi težnjami pri obeh interesnih skupinah. Iz te sledi druga hipoteza in sicer, da bodo obiskovalci bolj naravovarstveno naravnani od prebivalcev.

Hipoteze, ki predpostavlja spremembo javnega mnenja nisem mogla v celoti prepričljivo potrditi. Izkazalo se je, da se javno mnenje v 3 letih ni bistveno spremenilo. Iz grafičnih primerjav rezultatov so sicer vidna rahla nihanja, vendar nikjer ne pridemo do bistveno drugačnih zaključkov. Potrdili smo drugi dve hipotezi. Pokazala so se nasprotja med naravovarstvenimi in razvojnimi težnjami pri obeh interesnih skupinah, pri tem pa so bili obiskovalci bolj naravovarstveno naravnani. Strateški dokumenti povečini obravnavajo vse pereče probleme, ki so jih izpostavili anketiranci, v skladu s pričakovanji, ki so jih izrazili. Tu moramo še enkrat poudariti, da strateške usmeritve niso dovolj. Šele s konkretnimi ukrepi, ki se resnično skladajo s temi smernicami, lahko zagotovimo ustrezen razvoj prostora.

9 VIRI

- Alpski svet. 1998. V: Slovenija. Pokrajine in ljudje. Ljubljana, Mladinska knjiga: 33-193
- Arh A., Arh V., Cvetek P., Korošec J., Langus K., Lenarčič M., Smukavec U., Žvan J. 2006. Program razvoja turizma v Bohinju 2006-2013. Bohinj, LTO: 29 str.
- Bončina A., Havliček R., Pisek R., Simončič T., Strniša A. 2011. Upravljanje z gozdnim prostorom: 69 str.
http://www.bf.uni-lj.si/fileadmin/groups/2708/Slike/Gozdni_prostor_2.pdf (20. okt.2010)
- Černe A. 2005. Strokovne analize v prostorskem planiranju. Dela – publikacija oddelka za geografijo, 23: 115-166
- Destovnik I. 2007. Die Volksgruppen und der Kulturaustausch im Raum Alpen-Adria. Kärnten dokumentation. Band 23: 19-20
<http://www.volksgruppenbuero.at/images/uploads/band23.pdf> (6. dec.2011)
- Informacija v zvezi z gradnjo kolesarske poti Bohinj. 2010. Občina Bohinj (30. avg.2010)
[http://obcina.bohinj.si/index.php?id=723&tx_ttnews\[tt_news\]=0&tx_ttnews\[backPid\]=1&tx_ttnews\[calendarYear\]=2012&tx_ttnews\[calendarMonth\]=5&cHash=195cc3f6d62554172527e06a6f611ca1](http://obcina.bohinj.si/index.php?id=723&tx_ttnews[tt_news]=0&tx_ttnews[backPid]=1&tx_ttnews[calendarYear]=2012&tx_ttnews[calendarMonth]=5&cHash=195cc3f6d62554172527e06a6f611ca1) (18. okt. 2010)
- Kaliopa. Spletni GIS portal iObčina. Občina Bohinj
<http://gis.kaliopa.si/obcinabohinj/izberi.asp> (2010)
- Kovač M., Polanšek B., Udeležba pri načrtovanju turizma v gozdnati krajini (14. dec. 09)
http://www.alpnatour.info/conferences/_pdf/GIS_Article_Participation.pdf (19. okt. 2010)
- Lovrenčak, F. 1987. Pedo in vegetacijske značilnosti Gorenjske. V: Zbornik Gorenjska. Kranj: 120- 129
- Lukan Klavžer T., Šolar M. 2001. Triglavski narodni park. Vodnik. Ljubljana, Mladinska knjiga Založba: 104 str.
- Marega M., Kos D. 2002. Aarhuška konvencija v Sloveniji, Strokovna priporočila za implementacijo Konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo.
http://www.rec-lj.si/projekti/aarhus/dokumenti/strokovna_priporocila.pdf (18. okt. 2010)
- Marot N. 2006. Prispevek urbane geografije k urbanističnemu planiranju – primer ureditve degradiranega območja TRB. Dela - publikacija oddelka za geografijo, 26: 203-221
- Marušič I., Golobič M. 2001. Raziskovanje vrednostnega sistema interesnih skupin kot izhodišče za usmerjanje urbanizacije podeželja. Urbani izziv, 12, 2: 58–66

Muzeji v Bohinju (2008)

<http://www.gorenjski-muzej.videofon.si/index.php?mid=27> (21. okt.2010)

O naturi 2000

<http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=18> (20. okt.2010)

Ogorelec B. 1993. Tehnike in načini odnosov z javnostjo v procesu urbanističnega načrtovanja: končno poročilo. Ljubljana, Urbanistični inštitut RS: 139 str.

Ogorelec B. 1995. Komuniciranje z javnostjo. Ljubljana, Urbanistični inštitut RS: 41 str.

Omerzu S., Langus K., Gardner S., Jesenšek D., Gorenc S. 2005. Bohinj. Ljubljana, Racoon: 80 str.

Pfajfar T. 2008. Občina Bohinj. Občinski prostorski načrt – strateški del. Ljubljana, Ljubljanski urbanistični zavod, d.d.: 72 str. (interno gradivo)

Pilz I. 1993. Čudoviti svet Julijskih Alp. Ljubljana, Mladinska knjiga: 180-181

Plut D. 2000. Geografija vodnih virov. Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo: 281 str.

Pokorny B., Al Sayegh Petkovšek S., Kugonič Vrbič N., Šalej M., Ribarič Lasnik C., Šterbenk E., Pavšek Z., Steblovnik K. 2009. Osnove znanstveno raziskovalnega dela. Velenje, Inštitut za ekološke raziskave ERICo Velenje d.o.o.: 43 str.

Predstavitev občine. Občina Bohinj (2007-2013)

<http://obcina.bohinj.si/index.php?id=9> (19. okt.2010)

Spomenica za ohranitev TNP. 2004. Koalicija nevladni organizacij za ohranitev TNP. (09. apr. 2007)

<http://www.cipra.org/sl/CIPRA/cipra-slovenija/aktivnosti-v-teku/zakon-o-tnp/spomenica-za-tnp-september-2004/> (18. okt.2010)

Šolar M. 2006. Razlaga h karti varstvenih območij predlaganih za spremembo zakona o triglavskem narodnem parku. Bled, TNP: 4 str.

Študija možnosti zapor v TNP. Prometna študija Bohinja kot osnova in možnost vzpostavitve zapore posameznih delov dostopnih poti do naravnih in kulturnih vrednot v območju Triglavskega narodnega parka in na njegovih robovih. Ljubljana, Občina Bohinj: 241 str.

TNP. Triglavski narodni park (2012)

<http://www.tnp.si/> (18. okt.2010)

Zakon o Triglavskem narodnem parku (ZTNP). Ur.l. SRS, št. 17/1981

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorici prof. dr. Mojci Golobič za strokovno usmerjanje in pomoč pri izdelavi naloge.

Recenzentu prof. dr. Andreju Černetu in predsedniku komisije prof. dr. Davorinu Gazvodi za pregled naloge in koristne nasvete.

Očetu in prijateljem za vsestransko pomoč, podporo in potrpežljivost ter vsem, ki so sodelovali pri anketi.

Hvala tudi Tomažu Podboju in pa mag. Karmen Stopar v INDOK centru.

PRILOGA A

Anketni vprašalnik za prebivalce občine Bohinj

1. Kraj bivanja:

2. Letnica rojstva:

3. Spol: M Ž

4. Kakšno je vaše mnenje o dejavnikih razvoja Bohinja:

	zelo neustrezno	neustrezno	sprejemljivo	ustrezno	zelo ustrezno
prometna ureditev					
kakovost cest					
trgovska ponudba					
gostinska ponudba					
ponudba domačih izdelkov					
javni promet					
razvoj turizma					
drugo:					

Če ste se odločili za »zelo neustrezno« ali »neustrezno«, prosim pojasnite razloge:

5. Kaj mislite o obsegu razvoja znotraj TNP:

	prevelik	ravno pravšnji	preskromen
prometna infrastruktura			
gostinska ponudba			
hoteli			
lokali, restavracije			
vikendi			
čolnarjenje, vožnja z ladjo			
kanjoning			
smučišče			
konjenišтво			
pohodništvo			
kmetijstvo			
gozdarstvo			
lov			
drugo:			

6. Ali razmišljate o tem, da bi odpri ali razširili dejavnost (obrt, podjetje) v Bohinju?

DA NE

Če da, ali vidite pri tem ovire, katere?

DA NE

7. Ali imate kmetijo?

DA NE

Ali se ukvarjate z BIO pridelavo?

DA NE NE, A RAZMIŠLJAM

Ali vas pri tem kaj ovira? Kaj?

DA NE

8. Ali pogrešate ponudbo lokalnih produktov?

DA NE

9. Kako vpliva TNP na Bohinj?

	zelo negativno	negativno	ni vpliva	pozitivno	zelo pozitivno
občinski proračun					
kakovost infrastrukture					
raven storitev					
delovna mesta					
razvoj turizma					
ohranjanje narave					
drugo:					

10. Ali prinaša TNP za Vas osebno kakšne prednosti ali slabosti? DA NE

Katere?

11. Ali menite, da bi bilo dobro TNP zapreti za promet (za obiskovalce)? DA NE

Kje bi postavili zapore?

12. Koliko bi bili pripravljeni plačati za celoletno parkirno nalepko, ki omogoča parkiranje znotraj TNP?

a) nič

d) 20-30 €

g) drugo:

b) do 10 €

e) 30-40 €

c) 10-20 €

f) več kot 40 €

13. Koliko bi bili pripravljeni plačati za celoletno parkirno nalepko v primeru, da bi bil park zaprt za promet in bi bilo pred vstopno točko v TNP parkirišče?

a) nič

d) 20-30 €

g) drugo

b) do 10 €

e) 30-40 €

c) 10-20 €

f) več kot 40 €:

14. Katere dejavnosti bi morali po vašem mnenju v prihodnosti razvijati/širiti?

	nič spodbujati	spodbujati	zelo spodbujati
turizem na kmetijah			
hotelski turizem			
dnevni/izletniški turizem			
lesna industrija			
kmetijstvo			
eko kmetijstvo, biološka pridelava			
kovinsko-predelovalna industrija			
drugo:			

Katere objekte/infrastrukturo bi morali po vašem mnenju v prihodnosti razvijati/širiti?

	nič spodbujati	spodbujati	zelo spodbujati
smučišče Vogel			
druga smučišča (Kobla, Soriška planina)			
hotelska infrastruktura ob jezeru			
hotelska infrastruktura v Bohinjski Bistrici			
kopališka infrastruktura ob jezeru			
kopališka infrastruktura v Bohinjski Bistrici (npr. širitev vodnega parka, ureditev kopališč ob Savi) in drugih krajih, ki ne ležijo ob jezeru (izgradnja kopališč ob Savi)			
trgovska in gostinska ponudba ob jezeru			
trgovska in gostinska ponudba v krajih, ki ne ležijo ob jezeru			
infrastrukturo za kolesarje in sprehajalce (kolesarske in peš poti, počivališča)			
drugo:			

PRILOGA B

Anketni vprašalnik za obiskovalce občine Bohinj

1. Letnica rojstva:

2. Spol: M Ž

3. Kateri dejavniki/dejavnosti so najbolj pomembni za vaš obisk Bohinja?

	nepomembno	delno pomembno	bistveno
dobra nastanitvena in gostinska ponudba			
možnost sprehodov v okolico			
lepo okolje			
sončenje in kopanje			
smučanje			
hoja v hribe			
kolesarjenje			
TNP			
vodni park			
razne prireditve			
drugo:			

Kako pogosto obiščete Bohinj?

prvi obisk

enkrat letno

večkrat letno

skoraj vsak vikend

3. Kje ponavadi bivate?

hotel

apartma

kamp

vikend

samo dnevni obiski drugo:

4. Kakšno je vaše mnenje o:

	zelo neustrezno	neustrezno	sprejemljivo	ustrezno	zelo ustrezno	nimam mnenja
kakovost informacij (table, info. središče, brošure)						
kakovost prometne infrastrukture (ceste, parkirišča)						
kakovost trgovske ponudbe						

kakovost gostinske ponudbe						
kakovost prenočišč						
drugo:						

7. Kaj mislite o obsegu razvoja znotraj TNP:

	prevelik	ravno pravšnji	preskromen	nimam mnenja
prometna infrastruktura				
stavbe:				
hoteli				
restavracije, lokali				
vikendi				
turistična ponudba:				
čolnarjenje, vožnja z ladjo				
kanjoning				
padalstvo				
smučišče				
konjenišтво				
kmetijstvo				
gozdarstvo				
lov				
drugo:				

8. Kaj bi morali po vašem mnenju v Bohinju v prihodnosti razvijati/razširiti?

	nič spodbujati	spodbujati	zelo spodbujati	nimam mnenja
smučišče Vogel				
druga smučišča (Kobla, Soriška planina)				
hotelsko infrastrukturo ob jezeru				
hotelsko infrastrukturo v Bohinjski Bistrici				
kopališko infrastrukturo ob jezeru				
kopališko infrastrukturo v Bohinjski Bistrici (npr. širitev vodnega parka, ureditev kopališč ob Savi) in drugih krajih, ki ne ležijo ob jezeru (izgradnja kopališč ob Savi)				
trgovsko in gostinsko ponudbo v TNP				
trgovsko in gostinsko ponudbo				

izven TNP				
infrastrukturo za kolesarje in sprehajalce (kolesarske in peš poti, počivališča)				
drugo:				

9. Koliko bi bili pripravljeni plačati za vstop v TNP? (sredstva se porabijo za oskrbo TNP)

- a) nič
b) manj kot 5 €
c) 5-10 €
- d) 10-15 €
e) 15-20 €,
f) več kot 20 €
- g) drugo:

10. Ali bi bilo po vašem mnenju TNP potrebno zapreti za promet? DA NE

11. Pod kakšnimi pogoji bi se bili še pripravljene odpraviti v TNP?

	ne bi bil/a pripravljen/a	bi bil/a pripravljen/a
če je mogoč dostop z osebnim vozilom le do meje TNP in ni organiziranega prevoza v notranjost		
če je mogoč dostop z osebnim vozilom le do meje TNP, a je v park organiziran prevoz		

12. Kako pogosto bi moral biti po vašem mnenju prevoz organiziran?

- a) dvakrat dnevno b) na 4 ure c) na 2 uri d) na 15 min e) drugo

13. Koliko bi bili pripravljeni plačati za takšen prevoz v park?

- a) nič b) do 1 €, c) 1-5 €, d) 5-10 €, e) drugo:

14. Koliko bi bili pripravljeni plačati za celodnevno parkiranje znotraj TNP?

- a) nič b) manj kot 5 €, c) 5-10 €, d) 10-15 €, e) 15-20 €, f) drugo:

15. Koliko bi bili pripravljeni plačati za celodnevno parkiranje zunaj TNP (parkirišče na vstopu v TNP)?

- a) nič b) manj kot 5 €, c) 5-10 €, d) 10-15 €, e) 15-20 €, f) drugo: